VITA
VITÆ
NOSTRÆ

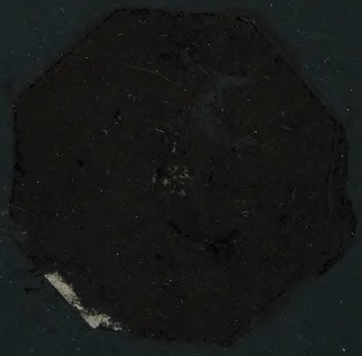

SOLD BY
THOMAS BAKE
25 Charlotte St

VITA VITÆ NOSTRÆ.

ROEHAMPTON :
EXCUDEBAT JACOBUS STANLEY.

All rights reserved.
Tous droits reservés.

VITA VITÆ NOSTRÆ

MEDITANTIBUS PROPOSITA.

CURANTE

HENRICO JACOBO COLERIDGE,

SOCIETATIS JESU.

ALMA COLLEGE
246.723
LIBRARY
C678
Alma, California

LONDINI:
BURNS ET OATES.

MDCCCLXIX.

44441

QUOD FUIT AB INITIO, QUOD AUDIVIMUS, QUOD VIDIMUS OCULIS NOSTRIS, QUOD PERSPEXIMUS, ET MANUS NOSTRÆ CONTRECTAVERUNT DE VERBO VITÆ: ET VITA MANIFESTATA EST, ET VIDIMUS, ET TESTAMUR ET ANNUNTIAMUS VOBIS VITAM ÆTERNAM, QUÆ ERAT APUD PATREM, ET APPARUIT NOBIS: QUOD VIDIMUS ET AUDIVIMUS, ANNUNTIAMUS VOBIS, UT ET VOS SOCIETATEM HABEATIS NOBISCUM, ET SOCIETAS NOSTRA SIT CUM PATRE, ET CUM FILIO EJUS JESU CHRISTO.
—*Epistola Prima Beati Joannis Apostoli*, i. 1—3.

LECTORI BENEVOLO.

QUUM jam per multos annos illud mihi præ omnibus in votis fuerit, ut vitam Domini nostri Jesu Christi istiusmodi illustrarem commentariis, quibus veritas historica et doctrina Catholica elucidarentur, pietas autem Christiana foveretur, a proposito exequendo tum multifariis occupationibus, tum etiam formidine quadam retractus sum, ne opus tantum, quod longissimas et exquisitissimas curas jure requirebat, intempestivè et nimis festinanter aggrederer. Ex alia vero parte metuendum erat, ne lapsu annorum facultates deficerent, studia autem adhuc impensa omnino perderentur. Animadverti igitur, alicui saltem operis parti manum admoveri posse, quin omnia simul in lucem prodirent. Præterea, commentariis in Vitam Christi exstruendis necessarium fuit ut fundamentum aliquod substerneretur, quod in ordine et dispositione eorum consisteret quæ a Salvatore nostro vel acta vel dicta sunt. Quum enim divinæ Sapientiæ consilio factum sit, ut vitam Christi non ab uno tantùm Evangelista acciperemus sed a quatuor simul, quorum neque eadem semper fuit rerum proponendarum ratio, neque identica omni ex parte narrationis series, illud

ante omnia faciendum fuit, quod in præsenti volumine exhibere conatus sum—scilicet, ut historia Christi continua serie et ordine ferè chronologico exponeretur, variis Evangelistarum narrationibus ita in concordiam redactis, ut uno oculorum ictu percipi posset, quid singuli, quid plures, quid etiam aliquando omnes de sermonibus et operibus Domini nostri conscriptum reliquerint.

Quod ut feci, inventum est laborem meum non mihi solummodo, sed et aliis, et præsertim fratribus meis, proficuum fieri posse. Quibus enim suave illud ac cœleste onus incumbit ut quotidianis meditationibus spiritum exerceant, nihil certe illis opportunius accidere possit, quàm ut libellum præ manibus habeant, qui omnia simul conferat quæ de singulis mysteriis vel gestis Christi Evangelistæ tradiderunt, necnon et ordinem illam mirabilem exhiberet quo divina Æterni Patris Providentia universam Verbi Incarnati œconomiam a principio usque ad finem sapientissimè disposuit. Illis saltem opus ejusmodi gratum futurum fuit, qui in usu meditandi ex S. P. N. Ignatii præceptis eo profecerunt, ut sibimetipsis puncta, considerationes, proposita, affectus, cæteraque ejusmodi eligere et constituere possint.

Statui igitur hoc quasi fundamentum totius operis mei in lucem emittere, ita tamen ut paucis quibusdam in locis illum potiùs ordinem exhibeat, qui primo aspectu obvius est, quàm illum quem omnibus quæ huc spectant rite perpensis magis probabilem esse

censeo, sine commentariis tamen minus fortasse intelligibilem. Sanè, quanta sit in continua Evangelici textus dispositione et coordinatione difficultas, nemini patere arbitror, qui in hujusmodi studiis peregrinus, neminem fugere, qui in iisdem aliquantum versatus sit. Et mihi quidem semper ante oculos fuerunt præclarissimi scriptores qui hujusmodi quæstionibus operam navaverunt, quorum neminem, ut puto, neglexi, neminem ex altera parte serviliter secutus sum. Quod si in tanta et sententiarum diversitate et quæstionum multitudine nonnumquam erravisse inveniar, illud saltem affirmare possum, me nihil sine diligenti consideratione posuisse, nihil quod ratione saltem probabili carere videretur.

Jam vero in concordia Evangeliorum texenda semper notandum est, aliquem etiam in rebus maxime dubiis ordinem præ cæteris eligendum esse, neque idcirco affirmari, illum qui actu eligitur, omnimoda evidentia stabiliri posse. Unde fit ut iis qui quæstiones inter criticos agitatas ignorant, nullo discrimine certissima quæque ac ea quæ maxime dubia sunt, quum eadem narrationis serie continentur, quasi pari certitudine gaudentia proponi videantur.* Quæstiones

* Quod ut exemplo aliquo illustrem, pro comperto haberi potest, omnia fere illa, paucis exceptis, quæ in solo Evangelio Lucæ a cap. ix. 51 usque ad cap. xviii. 15 narrantur, non longè ab Hierosolymis dicta vel acta fuisse in ultimo illius anni dimidio, qui tertius fuit prædicationis Dominicæ. Illud etiam certum est, huic Lucæ narrationi supplementi loco illa esse adjungenda, quæ in ipsis Hierosolymis vel in Bethania acta

autem illæ, quæ de ordine et distributione materiarum in Concordia Evangelica texenda occurrunt, oculos plerumque fugiunt; secùs autem aliæ se habent, quæ ex variantibus ipsorum Evangelistarum verbis exsurgunt, quibus nonnunquam idem Christi factum vel dictum diversis ab invicem modis describunt. Nostri enim operis proprium est, ut ejusmodi difficultates in lucem proponat. Qua de re satis erit brevissime modum indicare, quo agendum esse putavi. Et ego quidem nunquam nisi Ecclesia ita definiente consentirem, aliquem ex Evangelistis quoad factum vel dictum etiam minimum Domini nostri Jesu Christi in errorem incidisse, vel aliquod omnino in Evangeliis narrari quod non ita quemadmodum narratur evenerit. Deinde illud etiam ex diligenti Evangeliorum lectione et comparatione constare puto, ejusmodi fuisse Christi inter homines conversantis methodum et rationem agendi, ut similia diversis hominibus et variis in adjunctis verba sæpissime dixerit, similia diversis in locis miracula patraverit, responsa, argumenta, parabolas etiam et sermones magna ex parte similes proposuerit. Quocirca facillime in difficultates omnino superfluas et fictas incideremus, si omnia quæ

Joannes a cap. vii. usque ad finem cap. xi. conscripsit. Ea autem quæ habet Joannes in partes distribuuntur: alia enim in festo Scenopegiæ, alia in Encœniis, alia autem post discessum Domini nostri in civitatem Ephrem ponenda sunt. Incertissimum tamen est, quibusnam punctis ex continua illa Lucæ narratione, quam supra commemoravimus, inserenda sint Joannis additamenta.

in Evangeliis similia inter se occurrunt, ad eundem locum et ad idem tempus revocare conaremur.* Nemo igitur miretur, quòd in opere meo ea nonnumquam repeti potius quam inter se conciliari videantur, quæ Dominus noster revera bis vel etiam tertio dixisse vel egisse censendus est. Similem agendi rationem quoad ea loca tenui, in quibus Evangelistæ de iisdem quidem rebus locuti sunt, sed alia atque alia pro propositi sui varietate narraverunt. De quibus locis si aliqua existit difficultas, ut propter nostram de locorum et temporum adjunctis ignorantiam aliquando existere debet, potius habui illam, qualiscumque sit, ingenue fateri et relinquere, quam violentiam ullam sacro textui inferre. Ita igitur factum est, ut narrationem Matthæi (cap. viii.) de centurionis servo illis quæ Lucas de eodem miraculo (cap. vii.) habet subjiciendam putarem, potius quàm in harmoniam cum iisdem redigendam—quamvis id quidem sine magno

* Cujus rei si exemplum quæreretur, satis foret indicare sermonem illum Domini celeberrimum qui capp. v. vi. vii. Matthæi continetur, quemque inani omnino labore cum alio—qui in multis quidem idem est, in multis etiam prorsùs diversus—nonnulli conciliare nisi sunt, qui cap. vi. Lucæ occurrit. Addi possent et responsa Domini iis data, qui vel cum sequi volebant, vel ad ejus sequelam directe vocabantur, quorum numerus ut fuit non parvus, ita et frequentissime exsurgebat necessitas ut illis fere iisdem in verbis responderetur. Exempla habentur Matt. cap. viii. et Luc. cap. xi. Huc etiam apponendæ sunt vexatæ illæ de cæcis Hierichuntinis narrationes, quæ Matt. cap. xx., Marc. cap. x., Luc. cap. xviii., habentur. Quoad hæc omnia difficultates, qualescunque sunt, ex erroneo similia tanquam eadem tractandi studio oriuntur.

labore effici potuisset. Quæstionem item celeberrimam de negationibus Petri et de domo Annæ ferè intactam reliqui, quamvis de hac etiam non defuit quod diceretur. Tandem addi debet, me in præsenti opere semper illum ante oculos scopum habuisse, qui in titulo indicatur, nempe, et meditantium usibus inserviret materiarum dispositio. Quocirca eadem nonnumquam bis proponuntur, ut, verbi gratia, cœna in Bethania facta, quæ extra suum locum, propter nexum qui intercedit inter devotam Mariæ Magdalenæ actionem et Judæ proditionem, a tribus prioribus Evangelistis narrata est: nonnumquam etiam, quando series orationis id permittit, omnia quæ ad eandem rem referuntur simul potius quàm diversis in locis exhibentur. Propter quam rationem illum rerum in ultima cœna gestarum ordinem aliis præhabui, qui sacratissimæ Eucharistiæ institutionem, proditoris Judæ indicationem, illam quæ inter discipulos orta est contentio, cæteraque ejusmodi puncta, ab invicem sejungit, quamvis non ignorarem quæstiones de hujusmodi dispositione suscitari posse; neque sermonem illum amantissimum post cœnam habitum in partes secernere volui, quem tam copiosa narratione proposuit "discipulus ille, quem diligebat Jesus."

Reliquum est, ut opus meum illis committam, in quorum usum maxima ex parte dispositum est,—quibus scilicet mos est, meditationes quotidianas ex Evangelica historia secundum præscripta P. N. S. Ignatii sibi conficere. Quod si quis uberiorem

de verbis et actis Christi commentarios desiderat, nihil mihi certè in votis magis est, quam ut ejusmodi necessitatibus aliqua saltem ex parte aliquando subvenire possim. Interim ea legat, quæ habet Ludolphus ille, qui inter antiquos scriptores de Vita Christi præstantissimus merito habetur. "Nota pro regula generali, quod ubicunque in sequentibus meditationes singulares non inveneris, sufficit tibi quod rem per Dominum Jesum dictam vel gestam ante mentis oculos ponas, et cum eo converseris, ac familiaris ei fias. Nam in hoc videtur haberi major dulcedo, et devotio efficacior, quasi et totus fructus harum meditationum consistere, ut ubique et semper intuearis eum devote in actu suo et moribus; ut quando stat cum discipulis suis, quando cum peccatoribus; quando loquitur, et quando prædicat; quando vadit et quando sedet; quando dormit et quando vigilat; quando comedit et quando aliis ministrat; quando sanat ægrotos, et quando alia miracula facit; describens tibi in corde tuo mores ejus et actus, quam humiliter se habuit inter homines, quam benigne inter discipulos, quam misericors fuit super pauperes, quibus se similem per omnia fecerat, et qui familia ejus specialis videbantur; quomodo nullum sprevit vel horruit, etiam si leprosus esset; quomodo divitibus non adulabatur, quam liber fuit a curis mundi, nec anxius pro corporis necessitabus; quam patiens ad contumelias, et quam mitis in responsis, non enim studuit se verbo mordaci et amaro vindicare, sed blando et humili responso

alterius malitiam sanare; quam compositus in omnibus gestis suis fuit, quam sollicitus de animarum salute, quarum etiam amore dignatus est mori; quomodo exemplum seipsum præbuit omnibus boni; quam compatiens afflictis fuit: quomodo infirmorum imperfectioni condescendit, quomodo peccatores non sprevit; quam clementer pœnitentes suscepit, quam obediens fuit parentibus, quam promptus in ministrando omnibus, unde ipse ait, *Ego in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat;* quomodo omnem jactantiam et omnem singularitatis ostentationem declinavit, quomodo omne scandalum cavit; quam modeste in edendo et bibendo se habuit, quam verecundus in visu fuit, quam studiosus ad orationem, quam sobrius ad vigilias, quam patiens laboris et penuriæ, et quam placidus in omnibus fuit. Et similiter secundum hunc modum, in omnibus dictis et factis quæ de Christo legeris vel audieris, meditare mores et gestus suos qualiter ipse in omnibus se habuerit, vel habere potuit secundum tuam æstimationem; quia in omnibus semper optimo et perfectissimo modo se gerebat, qui in omnibus semper optimus et perfectissimus est."—*Lud. Sax.* Proëm in Vitam Christi.)

H. J. C.

Londini, in Octava Epiphaniæ, 1869.

SYNOPSIS

SECTIONUM ET ARGUMENTORUM.

PARS PRIMA.

DE NATIVITATE, PUERITIA, ET VITA PRIVATA JESU CHRISTI DOMINI NOSTRI.

SECTIO.		PAG.
1.	Præfatio S. Lucæ Evangelistæ. Luc. i. 1—4	1
2.	De Divina et Æterna Christi generatione. Joan. i. 1—18	1
3.	De Conceptione S. Joannis Præcursoris Domini. Luc. i. 5—25	2
4.	De Conceptione Salvatoris nostri Jesu Christi. Luc. i. 26—38	3
5.	De Visitatione B. Mariæ Virginis. Luc. i. 39—56	4
6.	De Revelatione S. Josepho per Angelum facta. Matt. i. 18—25	5
7.	De Nativitate S. Joannis Præcursoris. Luc. i. 57—80	5
8.	De Nativitate Domini nostri Jesu Christi. Luc. ii. 1—7	7
9.	De Pastoribus. Luc. ii. 8—20	7
10.	De Circumcisione Pueri et Nomine Jesu. Luc. ii. 21	8
11.	De Purificatione Dominæ nostræ et Præsentatione Pueri Jesu. Luc. ii. 22—39	8
12.	De Tribus Regibus Magis. Matt. ii. 1—12	9
13.	De Fuga Domini nostri in Ægyptum et de cæde puerorum. Matt. ii. 13—18	10
14.	De Reditu Domini ex Ægypto. Matt. ii. 19—23	10
15.	De eo qcod puer Jesus remansit in Jerusalem. Luc. ii. 40—52	11

PARS SECUNDA.

DE VITA PUBLICA JESU CHRISTI, A BAPTISMO S. JOANNIS USQUE AD ELECTIONEM APOSTOLORUM (*exclusivè*).

SECTIO		PAG.
16.	Prædicatio Joannis Baptistæ. Matt. iii. 1—12. Marc. i. 1—8. Luc. iii. 1—18	12
17.	Baptizatur Jesus. Matt. iii. 13—17. Marc. i. 9—11. Luc. iii. 21—23	18
18.	Jejunium et Tentatio Jesu Christi. Matt. iv. 1—11. Marc. i. 12, 13. Luc. iv. 1—13	18
19.	Testimonium Joannis Baptistæ de Jesu Christo Pharisæis perhibitum. Joan. i. 19—28	21

SECTIO PAG.
20. Joannes discipulis suis Agnum Dei indicat. Joan. i. 29—34 . 21
21. Quidam ex discipulis Joannis se Christo adjungunt. Joan. i. 35—51 22
22. De primo miraculo Christi in nuptiis facto. Joan. ii. 1—12 . 23
23. Ea quæ Hierosolymis in Paschate gesta sunt. Joan. ii. 13—25 23
24. Nicodemus a Christo instruitur. Joan. iii. 1—21 . . . 24
25. Joannes postremo testatur Christum esse Filium Dei. Joan. iii. 22—36 25
26. Colloquium Christi cum muliere Samaritana. Joan. iv. 1—42 26
27. Sanatur reguli filius. Joan. iv. 43—54 28
28. Quæ acta sunt Nazarethi in die sabbati. Luc. iv. 14—31 . 29
29. Inchoatur prædicatio Galilæa, et discipuli quidam vocantur ut in illa Christum comitentur. Matt. iv. 12—22. Marc. i. 14—20 30
30. Quæ acta sunt in Capharnaüm in die sabbati. Matt. viii. 14—17, iv. 23—25. Marc. 21—39. Luc. iv. 31—44 . 32
31. De octo beatitudinibus et luce mundi. Matt. v. 1—16 . . 36
32. De justitia Evangelica. Matt. v. 17—48 36
33. De eleemosyna, oratione, et jejunio. Matt. vi. 1—18 . . 38
34. De fiducia erga Deum Patrem. Matt. vi. 19—34 . . . 39
35. De non judicando et de orationis fiducia. Matt. vii. 1—12 . 40
36. De arcta via quæ ducit ad vitam. Matt. vii. 13—29, viii. 1 . 41
37. De miraculo in captura piscium facto. Luc. v. 1—11 . . 42
38. De sanatione leprosi. Matt. viii. 2—4. Marc. i. 40—45. Luc. v. 12—10 44
39. De sanatione paralytici et vocatione Matthæi. Matt. ix. 1—9. Marc. ii. 1—14. Luc. v. 17—28 44
40. Quæ acta sunt in convivio quod fecit Matthæus. Matt. ix. 10—13. Marc. ii. 15—22. Luc. v. 29—39 . . . 48
41. De miraculo quod fecit Jesus in probatica piscina die sabbati. Joan. v. 1—15 50
42. Jesus cum Judæis disputat. Joan. v. 16—47 51
43. De discipulis spicas vellentibus in die sabbati. Matt. xii. 1—8. Marc. ii. 23—28. Luc. vi. 1—5 54
44. De alio miraculo in die sabbati facto. Matt. xii. 9—14. Marc. iii. 1—6. Luc. vi. 6—11 56
45. Quomodo Jesus ab adversariis suis se subtraxit. Matt. xii. 15—21. Marc. iii. 7—12 58

PARS TERTIA.

DE VITA PUBLICA DOMINI JESU, AB ELECTIONE DUODECIM APOSTOLORUM USQUE AD CONFESSIONEM BEATI PETRI DE DIVINITATE CHRISTI.

SECTIO PAG.
46. Eliguntur duodecim Apostoli. Marc. iii. 13—19. Luc. vi. 12—16 59
47. Sermonis in loco campestri habiti pars prima. Luc. vi. 17—26. 60
48. Ejusdem sermonis pars altera. Luc. vi. 27—38 . . . 60

SECTIO PAG.
49. Ejusdem sermonis pars tertia. Luc. vi. 39—49 . . . 61
50. De centurionis servo. Luc. vii. 1—10. Matt. viii. 5—13. Marc. iii. 20, 21 62
51. De resuscitatione filii viduæ. Luc. vii. 11—16 . . . 64
52. De missione discipulorum Joannis Baptistæ ut Christum interrogarent. Matt. xi. 2—6. Luc. vii. 17—23 . . 64
53. Testimonium Domini Jesu de Joanne Baptista. Matt. xi. 7—19. Luc. vii. 24—35 65
54. De condemnatione superborum et electione parvulorum. Matt. xi. 20—30 67
55. Quomodo Maria Magdalena ad Dominum Jesum accessit. Luc. vii. 36—50, viii. 1—3 67
56. De calumnia Pharisæorum de Beelzebub. Matt. xii. 22—37. Marc. iii. 22—30 68
57. De Scribis et Pharisæis signum quærentibus, et de arcta discipulorum cum Christo conjunctione. Matt. xii. 38—50. Marc. iii. 31—35. Luc. viii. 19—21 . . 71
58. Parabola de semine. Matt. xiii. 1—9. Marc. iv. 1—9. Luc. viii. 4—8 72
59. Parabola de tritico et zizaniis. Matt. xiii. 10—17, 24—30. . 74
60. Parabolæ de semente, de grano sinapis, et de fermento. Matt. xiii. 31—35. Marc. iv. 26—34 76
61. Explicatur parabola de semine. Matt. xiii. 18—23. Marc. iv. 10—25. Luc. viii. 9—18 77
62. Explicatur parabola de zizaniis, et aliæ quædam adjiciuntur. Matt. xiii. 36—53 80
63. Quomodo Dominus procellam sedavit. Matt. viii. 18—27. Marc. iv. 35—40. Luc. viii. 22—25 81
64. De legione dæmoniorum in terra Gerasenorum. Matt. viii. 28—34, ix. 1. Marc. v. 1—21. Luc. viii. 26—40 . 82
65. De discipulis Christi non adhuc jejunantibus. Matt. ix. 14—17 88
66. De filia archisynagogæ, et de hæmorrhoissa. Matt. ix. 18—26. Marc. v. 22—43. Luc. viii. 41—56 . . 88
67. Sanantur duo cæci et unus mutus. Matt. ix. 27—34 . . 94
68. Quomodo Dominus Jesus sine honore fuit in patria sua. Matt. xiii. 54—58, ix. 35. Marc. vi. 1—6 94
69. De missione Apostolorum ad prædicandum. Matt. ix. 36—38, x. 1—15. Marc. vi. 7—11. Luc. ix. 1—5 . 96
70. Exhortatio Domini Jesu ad Apostolos suos. Matt. x. 16—42 100
71. De morte Joannis Baptistæ. Matt. xi. 1, xiv. 1—13. Marc. vi. 12—29. Luc. ix. 6—9, iii. 19—20 102
72. Quomodo Dominus Jesus multiplicavit panes, et quinque millia hominum refecit. Matt. xiv. 13—21. Marc. vi. 30—44. Luc. ix. 10—17. Joan. vi. 1—13 . . . 106
73. Quomodo Dominus Jesus ambulavit super mare. Matt. xiv. 22—36. Marc. vi. 45—56. Joan. vi. 14—21, 22—24 . 110
74. Sermo Christi de pane cœlesti. Joan. vi. 25—72 . . 114
75. Disputatio cum Pharisæis de traditionibus. Matt. xv. 1—20. Marc. vii. 1—23 116

SECTIO PAG.
76. De muliere Syrophœnissa. Matt. xv. 21—28. Marc. vii. 24—30 119
77. De surdo et muto. Marc. vii. 31—37 120
78. Refectio quatuor millium hominum. Matt. xv. 29—39. Marc. viii. 1—10 120
79. De fermento Pharisæorum. Matt. xvi. 1—12. Marc. viii. 11—21 122
80. De cæco apud Bethsaidam sanato. Matt. viii. 22—26 . 123
81. Confessio Beati Petri. Matt. xvi. 13—20. Marc. viii. 27—30. Luc. ix. 18—21 124

PARS QUARTA.

DE VITA PUBLICA JESU CHRISTI, A CONFESSIONE S. PETRI USQUE AD DIEM PALMARUM.

SECTIO PAG.
82. Prædicitur Passio et doctrina Crucis proponitur. Matt. xvi. 21—28. Marc. viii. 31—39. Luc. xi. 21—27 . . . 126
83. Transfiguratur Jesus. Matt. xvii. 1—13. Marc. ix. 1—12. Luc. ix. 28—36 128
84. Sanatur puer a quo Apostoli non potuerunt dæmonium ejicere. Matt. xvii. 14—22. Marc. ix. 13—31. Luc. ix. 37—45. Joan. vii. 1 132
85. Jesus solvit didrachma pro se et Petro. Matt. xvii. 23—26 138
86. De disputatione inter discipulos, et de scandalo vitando. Marc. ix. 32—49. Luc. ix. 46—50 138
87. Alia ejusdem sermonis expositio. Matt. xvii. 1—14 . . 140
88. De correptione fraterna, et de dimittendo fratri septuagies septies. Matt. xviii. 15—35 141
89. Quomodo Dominus Jesus Hierosolymas ascendit in festo Scenopegiæ. Joan. vii. 2—13 142
90. Disputat Jesus in templo. Joan. vii. 14—36 . . . 143
91. De aqua viva Sancti Spiritus. Joan. vii. 37—53, viii. 1 . 144
92. De muliere in adulterio deprehensa. Joan. viii. 2—11 . 145
93. Jesus docet se esse lucem mundi. Joan. viii. 12—20 . . 146
94. Jesus docet se esse Filium Æterni Patris. Joan. viii. 21—59 146
95. De cæco a nativitate. Joan. ix. 1—41 148
96. Jesus docet se esse pastorem ovium. Joan. x. 1—21 . . 151
97. De spiritu Evangelico. Luc. ix. 51—62 152
98. De missione septuaginta duorum. Luc. x. 1—16 . . 152
99. De exultatione Jesu. Luc. x. 17—24 153
100. Parabola de eo qui incidit in latrones. Luc. x. 25—37 . 154
101. De optima parte. Luc. x. 38—42 155
102. Quomodo et quam fiducialiter orandum est. Luc. xi. 1—13 155
103. Respondet Jesus se calumniantibus, et signum quærentibus. Luc. xi. 14—36 156
104. Increpatio Pharisæorum et legisperitorum. Luc. xi. 37—54 158
105. Christus discipulos edocet de hypocrisi et de fiducia in Deum. Luc. xii. 1—12 159

SECTIO PAG.
106. Monita contra avaritiam et curas sæculares. Luc. xii. 13—34 159
107. Monita de vigilantia. Luc. xii. 35—59 161
108. Parabola de arbore fici. Luc. xiii. 1—9 162
109. De sabbato, et de incremento verbi Dei. Luc. xiii. 10—21 163
110. De angusta porta. Luc. xiii. 22—35 163
111. Verba Domini Jesu in domo principis Pharisæorum. Luc. xiv. 1—14 164
112. De invitatis ad cænam magnam. Luc. xiv. 15—24 . . 165
113. De conditionibus necessariis ad sequendum Jesum. Luc. xiv. 25—35 166
114. De ove omissa, de drachma perdita, et de filio prodigo. Luc. xv. 1—32 166
115. De villico iniquitatis. Luc. xvi. 1—13 168
116. De divite et Lazaro. Luc. xvi. 14—31 169
117. De scandalo et remissione offensarum. Luc. xvii. 1—10 . 170
118. De decem leprosis. Luc. xvii. 11—19 171
119. Quomodo Judæi volebant lapidare Jesum. Joan. x. 22—42 171
120. De resuscitatione Lazari. Joan. xi. 1—44 172
121. De concilio Pontificum et prophetia Caiaphæ. Luc. xi. 45—54 175
122. De adventu regni Dei. Luc. xvii. 20—37 175
123. De perseverantia et humilitate in orando. Luc. xviii. 1—14 176
124. De vinculo matrimonii, et de consilio castitatis. Matt. xix. 1—12. Marc. x. 1—12 178
125. De necessitate humilitatis. Matt. xix. 13—15. Marc. x. 13—16. Luc. xviii. 15—17 180
126. De consilio paupertatis. Matt. xix. 16—26. Marc. x. 17—27. Luc. xviii. 18—27 180
127. De mercede eorum, qui omnia pro Deo reliquerint. Matt. xix. 27—30. Marc. x. 28—31. Luc. xviii. 28—30. Matt. xx. 1—16 184
128. De petitione filiorum Zebedæi. Matt. xx. 17—28. Marc. x. 32—45. Luc. xviii. 31—34 186
129. De cæcis Hierichuntinis et de Zacchæo. Luc. xviii. 35—43, xix. 1. Marc. x. 46—52. Matt. xx. 19—34. Luc. xix. 2—10 189
130. Parabola de Domino et servis. Luc. xix. 11—28 . . 191
131. De cæna in Bethania facta. Matt. xxvi. 6—13. Marc. xiv. 3—9. Joan. 55, 56, xii. 1—11 192

PARS QUINTA.

DE PRIMIS DIEBUS HEBDOMADÆ SANCTÆ.

SECTIO PAG.
132. De die Palmarum. Matt. xxi. 1—11, 14—17. Marc. xi. 1—11. Luc. xix. 29—44. Joan. xii. 12—18 . . 196
133. De Gentilibus qui volebant videre Jesum. Joan. xii. 19—36 202
134. De ficulnea infructuosa, et de vendentibus in Templo. Matt. xxi. 19, 20, 12, 13, 21, 22. Marc. xi. 12—26. Luc. xix. 45—48 204

SECTIO PAG.

135. Interrogatio Pontificum de auctoritate Jesu. Matt. xxi. 23—27. Marc. xi. 27—33. Luc. xx. 1—8. Matt. xxi. 28—32 206
136. Parabola de vinea et agricolis. Matt. xxi. 33—46. Marc. xii. 1—12. Luc. xx. 9—19 210
137. De nuptiis Filii Regis. Matt. xxii. 1—14 212
138. Quæstio de censu Cæsari reddendo. Matt. xxii. 15—22. Marc. xii. 13—17. Luc. xx. 20—26 214
139. Quæstio Sadducæorum. Matt. xxii. 23—33. Marc. xii. 18—27. Luc. xx. 27—40 214
140. De mandato magno in lege, et de Filio David. Matt. xxii. 34—46. Marc. xii. 28—40. Luc. xx. 41—47 . . 218
141. Sermo Domini ad populum de Scribis et Pharisæis. Matt. xxiii. 1—39 222
142. De vidua paupercula. Marc. xii. 41—44. Luc. xxi. 1—4 224
143. De obcæcatione Judæorum. Joan. xii. 37—50 . . . 224
144. Prophetia Domini Jesu de excidio Hierosolymarum. Matt. xxiv. 1—28. Marc. xiii. 1—23. Luc. xxi. 5—24 . . 226
143. De fine mundi. Matt. xxiv. 29—36. Marc. xiii. 24—32. Luc. xxi. 25—36. Matt. xxiv. 37—44. Marc. xiii. 33—37. Matt. xxiv. 45—51 230
146. Parabola de decem virginibus. Matt. xxv. 0—13 . . 235
147. Parabola de talentis. Matt. xxv. 14—30 235
148. De sententia Judicis. Matt. xxv. 31—46. Luc. xxi. 37, 38 236
149. De proditione Judæ. Matt. xxvi. 1—16. Marc. xiv. 1—11. Luc. xxii. 1—6 238
150. Præparatur Cæna Paschalis. Matt. xxvi. 17—20. Marc. xiv. 12—17. Luc. xxii. 7—14 240
151. De lotione pedum. Joan. xiii. 1. Luc. xxii. 15—18. Joan. xiii. 2—20 242
152. Indicatur proditor. Matt. xxvi. 21—25. Marc. xiv. 18—21. Luc. xxii. 21, 22. Joan. xiii. 21—30 244
153. Monetur Petrus de negatione Domini. Joan. xiii. 31—38 . 246
154. Verba Domini Jesu de contentione inter discipulos. Luc. xxii. 24—38 247
155. Institutio Sanctissimæ Eucharistiæ. Matt. xxvi. 26—29. Marc. xiv. 22—25. Luc. xxii. 19, 20 248
156. Sermo Domini Jesu ad Apostolos suos. Joan. xiv. 1—31, xv. 1—27, xvi. 1—33 248
157. Oratio Jesu Christi ad Patrem pro Ecclesia. Joan. xvii. 1—26 254

PARS SEXTA.

DE PASSIONE DOMINI JESU CHRISTI.

SECTIO PAG.

158. Prædicitur scandalum Apostolorum. Matt. xxvi. 30—35. Marc. xiv. 26—31. Luc. xxii. 39. Joan. xviii. 1 . . 256
159. Oratio et agonia Jesu. Matt. xxvi. 36—46. Marc. xiv. 32—42. Luc. xxii. 40—46 258

SECTIO PAG.
160. De adventu Judæ et captivitate Jesu. Matt. xxvi. 47—58. Marc. xiv. 43—54. Luc. xxii. 47—55. Joan. xviii. 2—11 260
161. Jesus coram Anna. Joan. xviii. 12—24 266
162. Prima Domini Jesu condemnatio. Matt. xxvi. 59—66. Marc. xiv. 55—64 268
163. Quæ passus est Jesus in domo Caiaphæ. Matt. xxvi. 69—75, 67, 68, xxviii. 1, 2. Marc. xiv. 66—72, xv. 1. Luc. xvii. 55—71, xxiii. 1. Joan. xviii. 17, 18, 25—27 270
164. De pœnitentia Judæ. Matt. xxvii. 3—10 270
165. Jesus coram Pilato. Matt. xxvii. 11—14. Marc. xv. 2—5. Luc. xxii. 2, 3. Joan. xviii. 28—40 274
166. Jesus coram Herode. Luc. xxiii. 4—17 278
167. Quæ passus est Jesus in prætorio Pilati. Matt. xxvii. 15—30. Marc. xv. 6—19. Luc. xxiii. 18—25. Joan. xix. 1—3 279
168. Jesus coram populo. Joan. xix. 4—16 283
169. Iter ad locum Calvariæ. Matt. xxvii. 31—34. Marc. xv. 20—23. Luc. xxiii. 26—33. Joan. xix. 16—22 . . . 284
170. Verba Jesu in Cruce pendentis. Matt. xxvii. 35—53. Marc. xv. 24—38. Luc. xxiii. 34—46. Joan. xix. 23—30 288
171. De sepultura Domini Jesu. Matt. xxvii. 54—61. Marc. xv. 39—47. Luc. xxiii. 47—56. Joan. xix. 31—42 . 296
172. De custodia sepulcri. Matt. xxvii. 62—66, xxviii. 1. Marc. xvi. 1 301

PARS SEPTIMA.

DE RESURRECTIONE ET ASCENSIONE DOMINI JESU, ET DE MISSIONE SPIRITUS SANCTI IN ECCLESIAM.

SECTIO PAG.
173. De resurrectione Domini Jesu. Matt. xxviii. 2—4. Luc. xxiv. 1—12. Joan. xx. 1—10 302
174. Quomodo Dominus Jesus apparuit Mariæ Magdalenæ. Marc. xvi. 9—11. Joan. xx. 11—18 304
175. Quomodo Dominus Jesus apparuit mulieribus. Matt. xxviii. 5—15. Marc. xvi. 2—8 305
176. Quomodo Dominus Jesus apparuit duobus discipulis. Marc. xvi. 12, 13. Luc. xxiv. 13—35 307
177. Quomodo Dominus Jesus apparuit Apostolis suis. Luc. xxiv. 36—43. Joan. xx. 19—29. 308
178. Jesus cum discipulis septem ad mare Tiberiadis. Joan. xxi. 1—14 310
179. Quæ dixit Dominus Jesus de Petro et Joanne. Joan. xxi. 15—24 311
180. Verba Domini Jesu ad Apostolos ante Ascensionem. Matt. xxviii. 16—20. Marc. xvi. 14—18. Luc. xxiv. 44—49 312
181. De Ascensione Domini Jesu. Luc. xxiv. 50—53. Marc. xvi. 19, 20. Joan. xx. 30, 31, xxi. 25 313

SECTIO		PAG.
182.	De reversione Apostolorum ad Hierosolymas. Act. i. 1—14	313
183.	De electione Matthiæ. Act. i. 15—26	314
184.	De adventu Spiritus Sancti. Act. ii. 1—14 . . .	315
185.	De Ecclesia Hierosolymitana. Act. ii. 42—47 . . .	318

APPENDIX.

GENEALOGIA DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

(Matt. i. 1—17; Luc. iii. 22—28.)

SECTIO		PAG.
1.	Ab Adam usque ad Abraham. (Ex Lucâ.) . . .	319
2.	Ab Abraham usque ad David. (Ex Matthæo et Lucâ.) .	319
3.	A David usque ad Salathiel. (Ex Matthæo et Lucâ.) .	319
4.	A Salathiel usque ad Christum. (Ex Matthæo et Lucâ.) .	320

ERRATUM.

Pag. 245, versiculus Lucæ xxii. 23, casu omissus est :—

"Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis esset ex eis qui hoc facturus esset."

ORATIO.

(Ex Ludolpho.)

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, concede mihi fragili et misero peccatori vitam et mores tuos præ oculis cordis semper habere, et pro mea possibilitate imitari: fac me in ipsis proficere et crescere in virum perfectum et in templum sanctum in Domino. Illustra, quæso, cor meum lumine gratiæ tuæ, quæ me jugiter prævcniat et sequatur, ut Te ductorem in omnibus viis meis habens, cuncta quæ Tibi placent implere, et quæ Tibi displicent vitare possim. Dirige, obsecro, cogitationes, sermones, et actiones meas in lege tua et in præceptis atque consiliis tuis, O Altissime, ut in omnibus voluntatem tuam faciens, hic et in æternum per te merear salvus esse.—Amen.

PARS PRIMA.

DE NATIVITATE, PUERITIA, ET VITA PRIVATA JESU CHRISTI DOMINI NOSTRI.

§ 1.—*Præfatio S. Lucæ Evangelistæ.*

Luc. i. 1—4.

QUONIAM quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis com- 2 pletæ sunt rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis: visum est et mihi, assecuto 3 omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile, ut cognos- 4 cas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

§ 2.—*De Divinâ et Æternâ Christi generatione.*

Joan. i. 1—18.

IN principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, 2 et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. 3 Omnia per ipsum facta sunt; et sine ipso factum est nihil, 4 quod factum est. In ipso vita erat, et vita erat lux 5 hominum: et lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt. 6 Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. 7 Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat 8 ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat 9 lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo 10 erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria 11 venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem 12 receperunt eum, dedit eis

Joan. i.

postestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine
13 ejus: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.
14 Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis: et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiæ et veritatis.
15 Joannes testimonium perhibet de ipso, et clamat, dicens: Hic erat, quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est; quia prior me erat. Et de ple-16 nitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex per Moy-17 sen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est. Deum nemo 18 vidit unquam: unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.

---

§ 3.—*De Conceptione S. Joannis Præcursoris Domini.*

Luc. i. 5—25.

Fuit in diebus Herodis, regis Judææ, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia; et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen
6 ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine que-
7 rela. Et non erat illis filius, co quòd esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis.
8 Factum est autem, cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante
9 Deum, secundùm consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Do-
10 mini: et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi.
11 Apparuit autem illi Angelus Domini, stans a dextris altaris incensi. Et 12 Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. Ait autem ad illum 13 Angelus: Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus Joannem: et erit 14 gaudium tibi, et exultatio, et multi in nativitate ejus 15 gaudebunt: erit enim magnus coram Domino, et vinum et siceram non bibet, et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ; et multos filiorum Israel 16

Luc. i.

convertet ad Dominum
17 Deum ipsorum; et ipse
præcedet ante illum in
spiritu et virtute Eliæ: 'ut
convertat corda patrum in
ad. iv. 6. filios,' et incredulos ad
prudentiam justorum, pa-
rare Domino plebem per-
fectam.
18 Et dixit Zacharias ad An-
gelum: Unde hoc sciam?
ego enim sum senex, et
uxor mea processit in die-
19 bus suis. Et respondens
Angelus dixit ei: Ego sum
Gabriel, qui asto ante
Deum: et missus sum
loqui ad te, et hæc tibi
20 evangelizare. Et ecce eris
tacens, et non poteris loqui
usque in diem quo hæc
fiant, pro eo quòd non
credidisti verbis meis, quæ
implebuntur in tempore
suo.
Et erat plebs expectans 21
Zachariam; et mirabantur
quòd tardaret ipse in tem-
plo. Egressus autem non 22
poterat loqui ad illos, et
cognoverunt quòd visionem
vidisset in templo. Et ipse
erat innuens illis, et per-
mansit mutus. Et factum 23
est, ut impleti sunt dies
officii ejus, abiit in domum
suam. Post hos autem 24
dies concepit Elisabeth
uxor ejus, et occultabat se
mensibus quinque, dicens:
Quia sic fecit mihi Do- 25
minus in diebus, quibus
respexit auferre opprobrium
meum inter homines.

---

§ 4.—*De Conceptione Salvatoris Nostri Jesu Christi.*

Luc. i. 26—38.

In mense autem sexto,
missus est Angelus Gabriel
a Deo in civitatem Galilææ,
27 cui nomen Nazareth, ad vir-
ginem desponsatam viro, cui
nomen erat Joseph, de domo
David, et nomen virginis
28 Maria. Et ingressus An-
gelus ad eam dixit: Ave,
gratiâ plena: Dominus te-
cum: Benedicta tu in mu-
lieribus.
29 Quæ cùm audisset, tur-
bata est in sermone ejus, et
cogitabat qualis esset ista
salutatio.
Et ait Angelus ei: Ne 30
timeas, Maria; invenisti
enim gratiam apud Deum:
ecce concipies in utero, et 31
paries filium, et vocabis no-
men ejus Jesum. Hic erit 32
magnus, et Filius Altissimi
vocabitur, et dabit illi Do-
minus Deus sedem David
patris ejus; et regnabit in

Luc. i.

domo Jacob in æternum,
33 et regni ejus non erit
finis.
34 Dixit autem Maria ad
Angelum: Quomodo fiet
istud, quoniam virum non
cognosco?
35 Et respondens Angelus
dixit ei: Spiritus Sanctus
superveniet in te, et virtus
Altissimi obumbrabit tibi.
Ideoqne et quod nascetur
ex te Sanctum vocabitur
Filius Dei. Et ecce Elisa- 36
beth cognata tua, et ipsa
concepit filium in senectute
sua: et hic mensis sextus
est illi, quæ vocatur ste-
rilis; 'quia non erit impos- 37
sibile apud Deum omne
verbum.'
Gen. xviii. 14 ad Saram dicta.
Dixit autem Maria: Ecce 38
ancilla Domini, fiat mihi
secundùm verbum tuum.
Et discessit ab illa An-
gelus.

---

§ 5.—*De Visitatione B. Mariæ Virginis.*

Luc. i. 39—56.

EXSURGENS autem Maria in
diebus illis abiit in montana
cum festinatione, in civita-
40 tem Juda. Et intravit in
domum Zachariæ, et salu-
tavit Elisabeth.
41 Et factum est, ut audivit
salutationem Mariæ Elisa-
beth, exultavit infans in
utero ejus; et repleta est
Spiritu Sancto Elisabeth:
42 et exclamavit voce magnâ,
et dixit: Benedicta tu inter
mulieres, et benedictus fruc-
43 tus ventris tui. Et unde
hoc mihi ut veniat mater
44 Domini mei ad me? Ecce
enim ut facta est vox salu-
tationis tuæ in auribus meis,
exultavit in gaudio infans in
45 utero meo. Et beata, quæ
credidisti, quoniam perfici-
entur ea quæ dicta sunt tibi
a Domino.
Et ait Maria: Magnificat 46
anima mea Dominum.
Et exultavit spiritus meus 47
in Deo salutari meo.
Quia respexit humilita- 48
tem ancillæ suæ: ecce enim
ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.
Quia fecit mihi magna 49
qui potens est, et sanctum
nomen ejus.
Et misericordia ejus a 50
progenie in progenies ti-
mentibus eum.
Fecit potentiam in bra- 51
chio suo: dispersit superbos
mente cordis sui.
Deposuit potentes de 52
sede, et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bo- 53

Luc. i.

nis: et divites dimisit inanes.
54 Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ:
55 Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini ejus in sæcula.
56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam.

---

§ 6.—*De Revelatione S. Josepho per Angelum facta.*

Matt. i. 18—25.

Christi autem generatio sic erat: Cùm esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto.
19 Joseph autem vir ejus, cùm esset justus, et nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam.
20 Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu
21 Sancto est. Pariet autem filium: et vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.
22 Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem:
23 'Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: et vocabunt nomen ejus Emmanuel' quod est interpretatum, Nobiscum Deus. Esa. viii. 14.
24 Exsurgens autem Joseph a somno, fecit sicut præcepit ei Angelus Domini, et accepit conjugem suam.
25 Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen ejus Jesum.

---

§ 7.—*De Nativitate S. Joannis Præcursoris.*

Luc. i. 57—80.

Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et
58 perit filium. Et audierunt vicini et cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.
59 Et factum est in die octavo, venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum

Luc. i.

nomine patris sui Zacha-
60 riam. Et respondens mater
ejus, dixit: Nequaquam, sed
61 vocabitur Joannes. Et dix-
erunt ad illam: Quia nemo
est in cognatione tua, qui
62 vocetur hoc nomine. In-
nuebant autem patri ejus,
63 quem vellet vocari eum. Et
postulans pugillarem scrip-
sit, dicens: Joannes est
nomen ejus. Et mirati sunt
64 universi. Apertum est autem
illico os ejus, et lingua ejus,
et loquebatur benedicens
65 Deum. Et factus est timor
super omnes vicinos eorum:
et super omnia montana
Judææ divulgabantur om-
66 nia verba hæc. Et posu-
erunt omnes qui audierant
in corde suo, dicentes: Quis
putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat
cum illo.

67 Et Zacharias pater ejus
repletus est Spiritu Sancto,
et prophetavit, dicens:

68 Benedictus Dominus De-
us Israel, quia visitavit, et
fecit redemptionem plebis
suæ.

69 Et erexit cornu salutis
nobis, in domo David pueri
sui:

70 Sicut locutus est per
os sanctorum, qui a sæculo
sunt, prophetarum ejus:

Salutem ex inimicis nos- 71
tris, et de manu omnium
qui oderunt nos:

Ad faciendam misericor- 72
diam cum patribus nostris,
et memorari testamenti sui
sancti:

Jusjurandum, quod jura- 73
vit ad Abraham patrem
nostrum, daturum se no-
bis:

Ut sine timore, de manu 74
inimicorum nostrorum libe-
rati, serviamus illi,

In sanctitate et justitia 75
coram ipso, omnibus diebus
nostris.

Et tu, puer, propheta Al- 76
tissimi vocaberis: præibis
enim ante faciem Domini
parare vias ejus:

Ad dandam scientiam 77
salutis plebi ejus, in re-
missionem peccatorum eo-
rum:

Per viscera misericordiæ 78
Dei nostri, in quibus visi-
tavit nos Oriens ex alto:

Illuminare his, qui in 79
tenebris et in umbra mor-
tis sedent, ad dirigendos
pedes nostros in viam
pacis.

Puer autem crescebat, et 80
confortabatur spiritu: et
erat in desertis usque in
diem ostensionis suæ ad
Israel.

§ 8.—*De Nativitate Domini Nostri Jesu Christi.*

Luc. ii. 1—7.

FACTUM est autem in diebus illis, exiit edictum a Cæsare Augusto, ut describeretur
2 universus orbis. Hæc descriptio prima facta est a
3 præside Syriæ Cyrino: et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem.
4 Ascendit autem et Joseph a Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, eo quòd esset de domo et familia David, ut profiteretur cum Maria 5
desponsata sibi uxore prægnante.

Factum est autem, cùm 6
essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et peperit 7
filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in præsepio: quia non erat eis locus in diversorio.

---

§ 9.—*De Pastoribus.*

Luc. ii. 8—20.

ET pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis
9 super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno.
10 Et dixit illis Angelus: Nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni
11 populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in
12 civitate David. Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum, et positum in præsepio.
13 Et subitò facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis laudantium Deum, et dicentium: Gloria in altis- 14
simis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Et factum est, ut disces- 15
serunt ab eis Angeli in cœlum, pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et vene- 16
runt festinantes; et invenerunt Mariam, et Joseph, et infantem positum in præsepio. Videntes autem 17
cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audie- 18

Luc. ii.

runt mirati sunt, et de his, quæ dicta erant a pastoribus ad ipsos.

19 Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.

20 Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus quæ audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.

---

§ 10.—*De Circumcisione Pueri et Nomine Jesu.*

Luc. ii. 21.

21 Et postquàm consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo prius quàm in utero conciperetur.

---

§ 11.—*De Purificatione Dominæ Nostræ et Præsentatione Pueri Jesu.*

Luc. ii. 22—39.

Et postquàm impleti sunt dies purgationis ejus, secundùm legem Moysi, tulerunt illum in Jerusalem, ut
23 sisterent eum Domino. Sicut scriptum est in lege Domini: 'Quia omne masculinum adaperiens vulvam,
Exod. xiii. 2. sanctum Domino vocabitur.'
24 Et ut darent hostiam secundùm quod dictum est in lege Domini, 'par turturum, aut duos pullos columba-
Lev. v. 11. rum.'

25 Et ecce homo erat in Jerusalem, cui nomen Simeon, et homo iste justus et timoratus, expectans consolationem Israel; et Spiritus
26 Sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini. Et venit 27 in spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Jesum parentes ejus, ut facerent secundùm consuetudinem legis pro eo, et ipse 28 accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum, et dixit:

Nunc dimittis servum tu- 29 um, Domine, secundùm verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei 30 salutare tuum,

Quod parasti ante faciem 31 omnium populorum,

Lumen ad revelationem 32 gentium, et gloriam plebis tuæ Israel.

Et erat pater ejus et 33 mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et 34

Luc. ii.

benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel, et in signum, cui contradi-
35 cetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.
36 Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hæc 37 vidua usque ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo, jejuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Et hæc ipsa 38 superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.

Et ut perfecerunt omnia 39 secundùm legem Domini, reversi sunt in Galilæam in civitatem suam Nazareth.

---

§ 12.—*De Tribus Regibus Magis.*

Matt. ii. 1—12.

Cum ergo natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Jero-
2 solymam, dicentes: Ubi est qui natus est rex Judæorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum.
3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis
4 Jerosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum, et scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi
5 Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethlehem Judæ: Sic enim scriptum
6 est per Prophetam: 'Et tu Bethlehem, terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel.' Mic. v. 2.

Tunc Herodes, clam vo- 7 catis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis: et mit- 8 tens illos in Bethlehem, dixit: Ite, et interrogate diligenter de puero: et cum inveneritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum.

Qui cum audissent regem, 9 abierunt. Et ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem 10

Matt. ii.

stellam gavisi sunt gaudio
11 magno valde. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, et procidentes adoraverunt eum, et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum thus et myrrham.

12 Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

---

§ 13.—*De Fuga Domini nostri in Ægyptum et de cæde puerorum.*

Matt. ii. 13—18.

Qui cum recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, et accipe puerum et matrem ejus, et fuge in Ægyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi: futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad per-
14 dendum eum. Qui consurgens, accepit puerum et matrem ejus nocte, et secessit
15 in Ægyptum. Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: 'Ex Ægypto vocavi filium meum.'
Ose. xi. 1.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde: et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus ejus, a bimatu et infra, secundum tempus quod exquisierat a Magis. Tunc adimpletum
17 est quod dictum est per Jeremiam prophetam dicentem: 'Vox in Rama
18 audita est, ploratus et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.'
Jer. xxx 15.

---

§ 14.—*De Reditu Domini ex Ægypto.*

Matt. ii. 19—23.

Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph in
20 Ægypto, dicens: Surge, et accipe puerum et matrem ejus, et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri.

21 Qui consurgens, accepit puerum et matrem ejus, et venit in terram Israel.

22 Audiens autem quod

Matt. ii.

Archelaüs regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: et admonitus in somnis, secessit in
23 partes Galilææ. Et veniens habitavit in civitate, quæ vocatur Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazaræus vocabitur.

---

§ 15.—*De eo quod puer Jesus remansit in Jerusalem.*

Luc. ii. 40—52.

PUER autem crescebat et confortabatur, plenus sapientiâ, et gratia Dei erat in illo.
41 Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solemni Pa-
42 schæ. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm consuetudinem
43 diei festi, consummatisque diebus, cùm redirent, remansit puer Jesus in Jerusalem, et non cognoverunt parentes ejus.
44 Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos et notos.
45 Et non invenientes, regressi
46 sunt in Jerusalem, requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem eos. Stupebant autem 47 omnes, qui eum audiebant, super prudentia et responsis ejus.

Et videntes admirati sunt. 48 Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te. Et 49 ait ad illos: Quid est quòd me quærebatis? nesciebatis quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse? Et 50 ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, 51 et venit Nazareth: et erat subditus illis.

Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.

Et Jesus proficiebat sapi- 52 entiâ, et ætate, et gratiâ apud Deum et homines.

PARS SECUNDA.

DE VITA PUBLICA JESU CHRISTI, A BAPTISMO S. JOANNIS USQUE AD ELECTIONEM APOSTOLORUM (*exclusivè*).

§ 16.—*Prædicatio Joanis Baptistæ.*

Matt. iii. 1—12.

In diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans
2 in deserto Judææ, et dicens: Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum.

3 Hic est enim qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: 'Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semi-
Esa. xl. 3. tas ejus.'

Marc. i. 1—8.

Initium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei.

Sicut scriptum est in Isaia 2
propheta: 'Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te:' 'Vox cla- 3 Mal. iii.
mantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.' Fuit Joannes 4 Esa. xl.
in deserto baptizans, et prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

Luc. iii. 1—18.

ANNO autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Judæam, tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ Iturææ et Trachonitidis regionis, et Lysaniâ Abilinæ
2 tetrarchâ, sub principibus sacerdotum Anna et Caïpha, factum est verbum Domini super Joannem, Zachariæ filium, in deserto.
3 Et venit in omnem regionem Jordanis prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum,
4 sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ: 'Vox clamantis in deserto Parate viam Domini; rectas
5 facite semitas ejus: omnis

Matt. iii. Marc. i.

4 Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et 'zonam pelliceam circa lumbos suos:' esca autem ejus erat locustæ, et mel silvestre.

4 Reg. i. 8 (de Eliâ).

5 Tunc exibat ad eum Jerosolyma, et omnis Judæa, et omnis regio circa Jordanem: et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.

Et egrediebatur ad eum 5
omnis Judææ regio, et Jerosolymitæ universi, et baptizabantur ab illo in Jordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat Jo- 6
annes vestitus pilis cameli, et zonâ pelliceâ circa lumbos ejus: et locustas et mel sylvestre edebat.

7 Videns autem multos Pharisæorum et Sadducæorum, venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructum
9 dignum pœnitentiæ. Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham; dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios
10 Abrahæ. Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.

Luc. iii.

vallis implebitur, et omnis
mons et collis humiliabitur;
et erunt prava in directa,
et aspera in vias planas:
6 et videbit omnis caro salu-
Is. xl. 3-5. tare Dei.'

7 Dicebat ergo ad turbas
quæ exibant ut baptiza-
rentur ab ipso: Genimina
viperarum, quis ostendit
vobis fugere a ventura ira?
8 Facite ergo fructus dignos
pœnitentiæ, et ne cœperitis
dicere: Patrem habemus
Abraham. Dico enim vobis
quia potens est Deus de
lapidibus istis suscitare filios
9 Abrahæ. Jam enim securis
ad radicem arborum posita
est. Omnis ergo arbor non
faciens fructum bonum, ex-
cidetur, et in ignem mit-
tetur.

Matt. iii.

11 Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto
12 et igni: cujus ventilabrum in manu sua; et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

Marc. i.

Et prædicabat, dicens, Venit fortior me post me: 7 cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Ego 8 baptizavi vos aquâ, ille verò baptizabit vos Spiritu Sancto.

Luc. iii.

10 Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faci-
11 emus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti; et qui habet escas, similiter fa-
12 ciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum: Ma-
13 gister, quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius, quàm quod constitu-
14 tum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum et milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis; et contenti estote stipendiis vestris.
15 Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset
16 Christus: respondit Joannes, dicens omnibus: Ego quidem aquâ baptizo vos; veniet autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et
17 igni: cujus ventilabrum in manu ejus, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni
18 inextinguibili. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo.

§ 17.—*Baptizatur Jesus.*

Matt. iii. 13—17.

TUNC venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.

14 Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis
15 ad me? Respondens autem Jesus, dixit ei: Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum.

16 Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua: et ecce aperti sunt ei cœli; et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam,
17 et venientem super se. Et ecce vox de cœlis dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

Marc. i. 9—11.

ET factum est: in diebus illis venit Jesus a Nazareth Galilææ; et baptizatus est a Joanne in Jordane.

Et statim ascendens de 10
aqua, vidit cœlos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, et manentem in ipso. Et vox 11
facta est de cœlis: Tu es filius meus dilectus; in te complacui.

---

§ 18.—*Jejunium et Tentatio Jesu Christi.*

Matt. iv. 1—11.

TUNC Jesus ductus est in desertum a Spiritu, ut ten-
2 taretur a diabolo. Et cùm jejunasset quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea esuriit.

Marc. i. 12—13.

ET statim Spiritus expulit eum in desertum. Et erat 13
in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus; et tentabatur a satana; eratque cum bestiis; et angeli ministrabant illi.

Luc. iii. 21—23.

FACTUM est autem cùm baptizaretur omnis populus, et Jesu baptizato et orante,
22 apertum est cœlum: et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum; et vox de cœlo facta est: Tu es filius meus dilectus; in te
23 complacui mihi. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Joseph.

Luc. iv. 1—13.

JESUS autem plenus Spiritu Sancto regressus est a Jordane: et agebatur a Spiritu
2 in desertum diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis esuriit.

Matt. iv.

3 Et accedens tentator dixit ei: Si Filius Dei es, dic ut 4 lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum est: 'Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo,
Deut. viii. 3. quod procedit de ore Dei.'

5 Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit eum super pinnaculum templi: 6 et dixit ei: Si Filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: 'Quia angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem
Psalm xci. 11, 12. 7 tuum.' Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: 'Non tentabis Dominum Deum
Deut. vi. 16. tuum.'

8 Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum: 9 et dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, si 10 cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Jesus: Vade, satana: Scriptum est enim: 'Dominum Deum tuum adora-
Deut. vi. 13. 11 bis, et illi soli servies.' Tunc reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesserunt, et ministrabant ei.

Luc. iv.

Dixit autem illi diabolus: 3 Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et re- 4 spondit ad illum Jesus: Scriptum est: 'Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei.'

Et duxit illum diabolus 5 in montem excelsum, et ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis, et ait illi: Tibi 6 dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt; et cui volo, do illa. Tu ergo 7 si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et re- 8 spondens Jesus, dixit illi: Scriptum est: 'Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.'

Et duxit illum in Jeru- 9 salem, et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. 'Scriptum 10 est enim quòd Angelis suis mandavit de te, ut conservent te: et quia in mani- 11 bus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.' Et respondens Jesus, 12 ait illi: Dictum est: 'Non tentabis Dominum Deum tuum.' Et consummatâ 13 omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus.

§ 19.—*Testimonium Joannis Baptistæ de Jesu Christo Pharisæis perhibitum.*

Joan. i. 19—28.

Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Jerosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu
20 quis es? Et confessus est, et non negavit; et confessus est: Quia non sum
21 ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non.
22 Dixerunt ergo ei: Quis es? ut responsum demus his qui miserunt nos: quid
23 dicis de te ipso? Ait: Ego
Esaï. xl. 3. 'vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini,' sicut dixit Isaias propheta.
24 Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis.
25 Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta?
26 Respondit eis Joannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrûm stetit, quem
27 vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.
28 Hæc in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.

---

§ 20.—*Joannes discipulis suis Agnum Dei indicat.*

Joan. i. 29—34.

Altera die vidit Joannes Jesum venientem ad se, et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.
30 Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est; quia prior me
31 erat. Et ego nesciebam eum; sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans.
32 Et testimonium perhibuit Joannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, et mansit super eum.
33 Et ego nesciebam eum; sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.
34 Et ego vidi; et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.

§ 21.—*Quidam ex discipulis Joannis se Christo adjungunt.*

Joan. i. 35—51.

ALTERA die iterum stabat Joannes, et ex discipulis
36 ejus duo. Et respiciens Jesum ambulantem, dicit: Ecce Agnus Dei.
37 Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et se-
38 cuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum Magister)
39 ubi habitas? Dicit eis: Venite, et videte. Venerunt, et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.
40 Erat autem Andreas, frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant a Joanne, et secuti fuerant
41 eum. Invenit hic primùm fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam, quod est interpre-
42 tatum, Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon filius Jona; tu vocaberis Cephas. Quod interpretatur Petrus.
43 In crastinum voluit exire in Galilæam, et invenit Philippum. Et dicit ei Jesus: Sequere me. Erat autem 44 Philippus a Bethsaida, civitate Andreæ et Petri.

Invenit Philippus Natha- 45 naël, et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, et Prophetæ, invenimus, Jesum filium Joseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanaël: A 46 Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, et vide. Vi- 47 dit Jesus Nathanaël venientem ad se, et dicit de eo: Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit 48 ei Nathanaël: Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cùm esses sub ficu, vidi te. Re- 49 spondit ei Nathanaël, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israel. Respondit 50 Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis? majus his videbis. Et dicit ei: Amen, amen 51 dico vobis, videbitis cœlum apertum, 'et Angelos Dei ascendentes, et descendentes' supra Filium hominis.

Gen. xxvi 12 (de sc Jacob).

§ 22.—*De primo miraculo Christi in nuptiis facto.*

Joan. ii. 1—12.

Et die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: et
2 erat mater Jesu ibi. Vocatus est autem et Jesus, et discipuli ejus, ad nuptias.
3 Et deficiente vino, dicit mater Jesus ad eum: Vi-
4 num non habent. Et dicit ei Jesus: Quid mihi et tibi est, mulier? nondum venit
5 hora mea. Dicit mater ejus ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.
6 Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundùm purificationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas.
7 Dicit eis Jesus: Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas usque ad sum-
8 mum. Et dicit eis Jesus: Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut 9
autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, (et non sciebat unde esset; ministri autem sciebant, qui hauserant aquam:) vocat sponsum architriclinus, et 10
dicit ei: Omnis homo primùm bonum vinum ponit: et cùm inebriati fuerint, tunc id quod deterius est; tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.

Hoc fecit initium signo- 11
rum Jesus in Cana Galilææ; et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc de- 12
scendit Capharnaüm ipse, et mater ejus, et fratres ejus, et discipuli ejus; et ibi manserunt non multis diebus.

---

§ 23.—*Ea quæ Hierosolymis in Paschate gesta sunt.*

Joan. ii. 13—25.

Et prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam.
14 Et invenit in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et nummularios
15 sedentes. Et cùm fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, et boves, et nummulariorum effudit æs, et mensas subvertit. Et his, 16
qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Recordati sunt verò dis- 17
cipuli ejus quia scriptum est: 'Zelus domûs tuæ comedit me.' Responderunt 18 Psalm lxviii. 9.

Joan. ii.

ergò Judæi, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis
19 quia hæc facis? Respondit Jesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud.
20 Dixerunt ergo Judæi: Quadraginta et sex annis ædificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus
21 excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis
22 sui. Cùm ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat; et crediderunt scripturæ, et sermoni quem dixit Jesus.

23 Cùm autem esset Jerosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus quæ faciebat.
24 Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, eo quòd
25 ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

---

§ 24.—*Nicodemus a Christo instruitur.*

Joan. iii. 1—21.

Erat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine,
2 princeps Judæorum. Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti Magister; nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.
3 Respondit Jesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei.
4 Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cùm sit senex? numquid potest in ventrem matris suæ iteratò introire, et renasci?

5 Respondit Jesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.
6 Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est,
7 Non mireris quia dixi tibi:
8 Oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat: et vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, aut quò vadat: sic est omnis, qui natus est ex spiritu.

9 Respondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri?

10 Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es magister in Israel,

Joan. iii.

11 et hæc ignoras? Amen amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur; et testimonium nostrum non ac-
12 cipitis. Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixero vobis cœlestia,
13 credetis? Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo.
14 Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium
15 hominis; ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.
16 Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret; ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit 17
Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, 18
non judicatur; qui autem non credit, jam judicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem judicium: 19
quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem; erant enim eorum mala opera. Omnis enim, qui 20
malè agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: qui 21
autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta.

Num. xxi. 8, 9.

---

§ 25.—*Joannes postremò testatur Christum esse Filium Dei.*

Joan. iii. 22—36.

Post hæc venit Jesus, et discipuli ejus, in terram Judæam, et illic demorabatur cum eis, et baptiza-
23 bat. Erat autem et Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ multæ erant illic; et veniebant, et
24 baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Joannes in carcerem.
25 Facta est autem quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis de purificatione. Et 26
venerunt ad Joannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum.

Respondit Joannes, et 27
dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cœlo.

Joan. iii.

28 Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quòd dixerim: Non sum ego Christus; sed quia missus sum ante il-
29 lum. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum
30 est. Illum oportet crescere,
31 me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est et de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est. Et quod vidit 32 et audivit, hoc testatur; et testimonium ejus nemo accipit. Qui accipit ejus 33 testimonium signavit quia Deus verax est. Quem 34 enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit Filium, 35 et omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filium, 36 habet vitam æternam: qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam; sed ira Dei manet super eum.

---

§ 26.—*Colloquium Christi cum muliere Samaritanâ.*

Joan. iv. 1—42.

Ut ergo cognovit Jesus quia audierunt Pharisæi, quòd Jesus plures discipulos facit et baptizat,
2 quàm Joannes, (quamquam Jesus non baptizaret, sed
3 discipuli ejus:) reliquit Judæam, et abiit iterum in Galilæam.

4 Oportebat autem eum
5 transire per Samariam. Venit ergo in civitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar, juxta prædium, quod dedit
Gen. xlviii. 22. 6 Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.
7 Hora erat quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus: Da mihi bibere. (Discipuli 8 enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.)

Dicit ergo ei mulier illa 9 Samaritana: Quomodo tu Judæus cum sis, bibere a me poscis, quæ sum mulier Samaritana? non enim coüntuntur Judæi Samaritanis.

Respondit Jesus, et dixit 10 ei: Si scires donum Dei, et quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere; tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam.

Dicit ei mulier: Domine, 11 neque in quo haurias habes,

et puteus altus est; unde ergo habes aquam vivam?
12 numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit, et filii ejus, et pecora ejus?
13 Respondit Jesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in
14 æternum, sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.
15 Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque veniam huc haurire.
16 Dicit ei Jesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc.
17 Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum.

Dicit ei Jesus: Bene dixisti, quia non habeo
18 virum: quinque enim viros habuisti; et nunc quem habes, non est tuus vir: hoc vère dixisti.
19 Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta es tu.
20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt; et vos dicitis, quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet.
21 Dicit ei Jesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis, adorabitis Patrem. Vos 22
adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus; quia salus ex Judæis est. Sed venit hora, et nunc est, 23
quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus est Deus: 24
et eos qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet adorare.

Dicit ei mulier: Scio 25
quia Messias venit (qui dicitur Christus): cùm ergo venerit ille, nobis annuntiabit omnia.

Dicit ei Jesus: Ego sum, 26
qui loquor tecum.

Et continuò venerunt 27
discipuli ejus; et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: Quid quæris, aut quid loqueris cum ea? Reliquit 28
ergo hydriam suam mulier, et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus: Venite, 29
et videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci: numquid ipse est Christus? Exierunt ergo 30
de civitate, et veniebant ad eum.

Interea rogabant eum 31
discipuli, dicentes: Rabbi,

Joan. iv.

manduca. Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus: Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nonne vos dicitis, quòd 'adhuc quatuor menses sunt, et messis venit?' Ecce dico vobis: Levate oculos vestros, et videte regiones, quia albæ sunt jam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam æternam: ut, et qui seminat, simul gaudeat, et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia 'alius est qui seminat, et alius est qui metit.' Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis.

Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quæcumque feci. Cùm venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant: Quia jam non propter tuam loquelam credimus; ipsi enim audivimus et scimus, quia hic est verè Salvator mundi.

---

§ 27.—*Sanatur reguli filius.*

Joan. iv. 43—54.

Post duos autem dies exiit inde, et abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testimonium perhibuit quia 'Propheta in sua patria honorem non habet.' Cùm ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Jerosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergo iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum.

Et erat quidam regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaüm. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret a Judæa in Galilæam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium ejus: incipiebat enim mori.

Joan. iv.

48 Dixit ergo Jesus ad eum: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis.
49 Dicit ad eum regulus: Domine, descende prius quàm moriatur filius meus.
50 Dicit ei Jesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit
51 ei Jesus, et ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, et nuntiaverunt dicentes, quia filius ejus viveret.
52 Interrogabat ergo horam ab eis, in qua meliùs habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri horâ septimâ reliquit eum febris.
53 Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus: Filius tuus vivit; et credidit ipse et domus ejus tota.
54 Hoc iterum secundum signum fecit Jesus, cùm venisset a Judæa in Galilæam.

---

§ 28.—*Quæ acta sunt Nazarethi in die sabbati.*

Luc. iv. 14—31.

Et regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, et fama exiit per universam
15 regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.
16 Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundùm consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere.
17 Et traditus est illi liber Isaiæ prophetæ. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat:
18 'Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos
19 corde, prædicare captivis remissionem, et cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, et diem retributionis.' Esa. xli. 1, 2.
20 Et cùm plicuisset librum, reddidit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum.
21 Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus
22 vestris. Et omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius Joseph?
23 Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc sumilitudinem: 'Medice, cura te ipsum:' quanta audivimus

Luc. iv.

facta in Capharnaüm, fac
24 et hîc in patria tua. Ait
autem: Amen dico vobis,
quia nemo propheta ac-
25 ceptus est in patria sua. In
veritate dico vobis, multæ
viduæ erant in diebus Eliæ
in Israel, quando clausum
est cœlum annis tribus et
mensibus sex, cùm facta
esset fames magna in omni
26 terra: et ad nullam illarum
missus est Elias, nisi in
3 Reg. xvii. 7—9. Sarepta Sidoniæ, ad muli-
27 erem viduam. Et multi
leprosi erant in Israel sub
Elisæo propheta: et nemo
eorum mundatus est, nisi 4 Reg. v. seq.
Naaman Syrus.
Et repleti sunt omnes in 28
synagoga irâ, hæc audientes.
Et surrexerunt, et ejecerunt 29
illum extra civitatem: et
duxerunt illum usque ad
supercilium montis, super
quem civitas illorum erat
ædificata, ut præcipitarent
eum. Ipse autem transiens 30
per medium illorum, ibat.
Et descendit in Capharna- 31
üm civitatem Galilææ, ibi-
que docebat illos sabbatis.

---

§ 29.—*Inchoatur prædicatio Galilæa, et discipuli quidam vocantur ut in illa Christum comitentur.*

Matt. iv. 12—22.

Cum autem audisset Jesus
quòd Joannes traditus esset,
13 secessit in Galilæam: et,
relictâ civitate Nazareth,
venit, et habitavit in Caph-
arnaüm maritima, in finibus
Zabulon et Nephthalim:
14 Ut adimpleretur quod dic-
tum est per Isaiam prophe-
15 tam: 'Terra Zabulon, et
terra Nephthalim, via maris
trans Jordanem, Galilæa
16 gentium, populus qui sede-
bat in tenebris, vidit lucem
magnam: et sedentibus in
regione umbræ mortis, lux
Esa. ix. 1, 2 17 orta est eis.' Exinde cœpit
Jesus prædicare, et dicere:

Marc. i. 14—20.

Postquam autem traditus
est Joannes, venit Jesus in
Galilæam, prædicans Evan- 15
gelium regni Dei, et dicens:
Quoniam impletum est tem-
pus, et appropinquavit reg-
num Dei: pœnitemini, et
credite Evangelio.

Matt. iv.

Pœnitentiam agite; appropinquavit enim regnum cœlorum..

18 Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare (erant enim pisca- 19 tores). Et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri 20 piscatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, 21 secuti sunt eum. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua: 22 et vocavit eos. Illi autem statim, relictis retibus et patre, secuti sunt eum.

Marc. i.

Et præteriens secus mare 16 Galilææ, vidit Simonem et Andream fratrem ejus, mittentes retia in mare; (erant enim piscatores:) et dixit 17 eis Jesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus, re- 18 lictis retibus, secuti sunt eum. Et progressus inde 19 pusillum vidit Jacobum Zebedæi et Joannem fratrem ejus, et ipsos componentes retia in navi: et statim 20 vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti sunt eum.

§ 30.—*Quæ acta sunt in Capharnaüm in die sabbati.*

Matt. viii. 14—17, iv. 23—25.

Marc. i. 21—39.

Et ingrediuntur Capharnaüm: et statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. 22 Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens eos, quasi potestatem habens, et non sicut Scribæ.

23 Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo; 24 et exclamavit, dicens: Quid nobis, et tibi, Jesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. 25 Et comminatus est ei Jesus, dicens: Obmutesce, et exi de homine. 26 Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magnâ, exiit ab eo.

27 Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, 28 et obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem Galilææ.

Et cùm venisset Jesus in domum Petri vidit socrum 15 ejus jacentem, et febricitantem: et tetigit manum ejus, et dimisit eam febris, et surrexit, et ministrabat eis.

29 Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis et Andreæ, cum Jacobo et Joanne. 30 Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa. Et 31

Luc. iv. 31—44.

Et descendit in Capharnaüm civitatem Galilææ, ibique docebat illos sab-
32 batis. Et stupebant in doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius.

33 Et in synagoga erat homo habens dæmonium immundum, et exclamavit voce
34 magna, dicens: Sine; quid nobis et tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus
35 Dei. Et increpavit illum Jesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et cùm projecisset illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit.
36 Et factus est pavor in omnibus, et colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et
37 exeunt? Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis.
38 Surgens autem Jesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: et roga-
39 verunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit

Matt. viii., iv.

16 Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes; et ejiciebat spiritus verbo: et omnes malè
17 habentes curavit: ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: 'Ipse infirmitates nostras accepit, et ægrota-
Esa. liii. 4. tiones nostras portavit.'

23 Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in synagogis eorum, et prædicans evangelium regni, et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo.
24 Et abiit opinio ejus in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus et tormentis comprehensos, et qui dæmonia habebant, et lunaticos, et paralyticos; et
25 curavit eos. Et secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, et Decapoli, et de Jerosolymis, et de Judæa, et de trans Jordanem.

Marc. i.

accedens elevavit eam, apprehensa manu ejus; et continuò dimisit eam febris; et ministrabat eis.

Vespere autem facto cùm 32
occidisset sol, afferebant ad eum omnes malè habentes, et dæmonia habentes: et 33
erat omnis civitas congregata ad januam. Et curavit 34
multos, qui vexabantur variis languoribus, et dæmonia multa ejiciebat, et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.

Et diluculo valde sur- 35
gens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. Et prosecutus est 36
eum Simon, et qui cum illo erant. Et cùm inve- 37
nissent eum, dixerunt ei: Quia omnes quærunt te. Et ait illis: Eamus in pro- 38
ximos vicos, et civitates, ut et ibi prædicem; ad hoc enim veni.

Et erat prædicans in sy- 39
nagogis eorum, et in omni Galilæa, et dæmonia ejiciens.

Luc. iv.

febri; et dimisit illam. Et continuò surgens ministrabat illis.

40 Cùm autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus impo-
41 nens, curabat eos. Exibant autem dæmonia a multis, clamantia et dicentia: Quia tu es Filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.
42 Facta autem die, egressus ibat in desertum locum, et turbæ requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne dis-
43 cederet ab eis. Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum.

44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

§ 31.—*De octo beatitudinibus et luce mundi.*

Matt. v. 1—16.

VIDENS autem Jesus turbas, ascendit in montem; et cùm sedisset, accesserunt 2 ad eum discipuli ejus. Et aperiens os suum docebat eos, dicens:

3 Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

4 Beati mites: quoniam 'ipsi possidebunt terram.' Psalm xxxvi. 11.

5 Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.

6 Beati, qui esuriunt et sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur.

7 Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur.

8 Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.

9 Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur.

10 Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

11 Beati estis cùm maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversùm vos mentientes, propter me: 12 gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

13 Vos estis sal terræ. Quòd si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.

14 Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. 15 Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. 16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.

---

§ 32.—*De justitia Evangelica.*

Matt. v. 17—48.

NOLITE putare quoniam veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, sed adimplere. 18 Amen quippe dico vobis: donec transeat cœlum et terra, iota unum aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. 19 Qui ergo solverit unum de mandatis

istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur
20 in regno cœlorum. Dico enim vobis, quia nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum et Pharisæorum, non intrabitis in regnum cœlorum.
21 Audistis quia dictum est
Exod. xx. 13. antiquis: 'Non occides:' qui autem occiderit, reus
22 erit judicio. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca, reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue, reus erit ge-
23 hennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid
24 adversùm te; relinque ibi munus tuum ante altare, et vade priùs reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum.
25 Esto consentiens adversario tuo citò dum es in via cum eo: ne fortè tradat te adversarius judici, et judex tradat te ministro, et in carcerem mittaris.
26 Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

Audistis quia dictum est 27
antiquis: 'Non mœchaberis.' Ego autem dico vobis, 28 Exod. xx. 14.
quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Quòd 29
si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextera 30
manus tua scandalizat te, abscide eam, et projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam.

Dictum est autem: 'Qui- 31
cumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii.' Ego autem dico 32 Deut. xxiv. 1.
vobis, quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari; et qui dimissam duxerit, adulterat.

Iterum audistis quia dic- 33
tum est antiquis: 'Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua.' Num. xxx. 2.
Ego autem dico vobis, non 34
jurare omnino, neque per cœlum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia 35
scabellum est pedum ejus; neque per Jerosolymam,

Matt. v.

quia civitas est magni Regis;
36 neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. Sit autem
37 sermo vester, est, est; non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.

38 Audistis quia dictum est:
Exod. xxi. 24. 'Oculum pro oculo, et den-
39 tem pro dente.' Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi et
40 alteram: et ei, qui vult tecum judicio contendere, et tunicam tuam tollere,
41 dimitte ei et pallium: et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo
42 et alia duo. Qui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, ne avertaris.

43 Audistis quia dictum est:
'Diliges proximum tuum,' Lev. xix. 1
et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico
44 vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos; ut sitis filii
45 Patris vestri qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos. Si enim diligitis
46 eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt?
Et si salutaveritis fratres
47 vestros tantùm, quid amplius facitis? nonne et Ethnici hoc faciunt? Es-
48 tote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester cœlestis perfectus est.

---

§ 33.—*De eleemosyna, oratione, et jejunio.*

Matt. vi. 1—18.

ATTENDITE ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cœlis est.

2 Cùm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente 3
eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua; ut sit eleemosyna tua 4
in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Et cùm oratis, non eritis 5
sicut hypocritæ, qui amant

Matt vi.

in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, recepe-
6 runt mercedem suam. Tu autem, cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

7 Orantes autem, nolite multùm loqui, sicut Ethnici: putant enim quòd in multiloquio suo exaudiantur.
8 Nolite ergo assimilari eis: scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum.

9 Sic ergo vos orabitis:
Pater noster, qui es in cœlis: sanctificetur nomen tuum.
10 Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, et in terra.
11 Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie.

Et dimitte nobis de- 12
bita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

Et ne nos inducas in 13
tentationem; sed libera nos a malo. Amen.

Si enim dimiseritis homi- 14
nibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester cœlestis delicta vestra. Si 15
autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.

Cùm autem jejunatis, no- 16
lite fieri sicut hypocritæ tristes: exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu au- 17
tem, cùm jejunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, ne videaris hominibus 18
jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

---

§ 34.—*De fiducia erga Deum Patrem.*

Matt. vi. 19—34.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furan-
20 tur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tu- 21
us, ibi est et cor tuum.

Lucerna corporis tui est 22

Matt. vi.

oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus
23 tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebræ sunt; ipsæ tenebræ quantæ erunt!
24 Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget, aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo
25 servire et mammonæ. Ideo dico vobis, ne soliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quàm esca; et corpus plus
26 quàm vestimentum? Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et Pater vester cœlestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis?
27 Quis autem vestrûm cogitans potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?
28 Et de vestimento, quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent.
29 Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum
30 ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, modicæ fidei?
31 Nolite ergo soliciti esse, dicens: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
32 quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia
33 his omnibus indigetis. Quærite ergo primùm regnum Dei, et justitiam ejus: et hæc omnia adjicientur vobis.
34 Nolite ergo soliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: Sufficit diei malitia sua.

---

§ 35.—*De non judicando et de orationis fiducia.*

Matt. vii. 1—12.

1 Nolite judicare, ut non
2 judicemini. In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.
3 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in
4 oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine ejiciam festucam de oculo tuo; et ecce trabs

est in oculo tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo; et tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui.

6 Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos.

7 Petite, et dabitur vobis: quærite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis.

8 Omnis enim qui petit, accipit: et qui quærit, invenit: et pulsanti aperietur.

9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei?

10 Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei?

11 Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater vester, qui in cœlis est, dabit bona petentibus se?

12 Omnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Hæc est enim lex, et Prophetæ.

---

§ 36.—*De arcta via quæ ducit ad vitam.*

Matt. vii. 13—29, viii. 1.

Intrate per angustam portam: quia lata porta, et spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam.

14 Quam angusta porta, et arcta via est, quæ ducit ad vitam; et pauci sunt, qui inveniunt eam!

15 Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs autem sunt lupi

16 rapaces: a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas,

17 aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit.

18 Non potest arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala bonos fructus facere:

19 omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus

20 eorum cognoscetis eos.

21 Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum.

22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavi-

Matt. vii., viii.

mus, et in nomine tuo dæmonia ejecimus, et in nomine tuo virtutes multas
23 fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos: 'discedite a me,
Psalm vi. 8. qui operamini iniquitatem.'
24 Omnis ergo, qui audit verba mea hæc, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam
25 supra petram: et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim
26 erat super petram. Et omnis qui audit verba mea hæc, et non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam; et descendit plu- 27
via, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

Et factum est, cum con- 28
summasset Jesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina ejus. Erat enim 29
docens eos sicut potestatem habens, et non sicut Scribæ eorum, et Pharisæi.

Cum autem descendisset 1
de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ.

---

§ 37.—*De miraculo in captura piscium facto.*

Luc. v. 1—11.

FACTUM est autem, cum turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum
2 Genesareth. Et vidit duas naves stantes secùs stagnum: piscatores autem descenderant, et lavabant retia.
3 Ascendens autem in unam navim, quæ erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas.
4 Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam.

Et respondens Simon, 5
dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.

Et cùm hoc fecissent, 6
concluserunt piscium multitudinem copiosam; rumpebatur autem rete eorum.
Et annuerunt sociis, qui 7
erant in alia navi, ut venirent, et adjuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.

Quod cùm videret Simon 8
Petrus, procidit ad genua

Luc. v.

Jesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum,
9 Domine. Stupor enim circumdederat eum, et omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam cepe-
10 rant: similiter autem Jacobum et Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus: Noli timere; ex hoc jam homines eris capiens. Et subductis 11 ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

§ 38.—*De sanatione leprosi.*

Matt. viii. 2—4.

Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare.

3 Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: Volo: mundare. Et confestim mundata est lepra ejus.

4 Et ait illi Jesus: Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti, et offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium illis.

Lev. xiv. 1. seq.

Marc. i. 40—45.

Et venit ad eum leprosus deprecans eum: et genu flexo, dixit ei: Si vis, potes me mundare.

Jesus autem misertus 41
ejus, extendit manum suam; et tangens eum, ait illi: Volo: mundare. Et 42
cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est.

Et comminatus est ei, 43
statimque ejecit illum; et 44
dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis.

At ille egressus cœpit 45
prædicare, et diffamare sermonem: ita ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset; et conveniebant ad eum undique.

---

§ 39.—*De sanatione paralytici et vocatione Matthæi.*

Matt. ix. 1—9.

Et venit in civitatem suam.

Marc. ii. 1—14.

Et iterum intravit Capharnaüm post dies: et au- 2
ditum est quòd in domo

Luc. v. 12—16.

Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra, et videns Jesum, et procidens in faciem, rogavit eum dicens, Domine si vis, potes me mundare.

13 Et extendens manum, tetigit eum, dicens: Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo.

14 Et ipse præcepit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium illis.

15 Perambulabat autem magis sermo de illo: et conveniebant turbæ multæ ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis.

16 Ipse autem secedebat in desertum, et orabat.

Luc. v. 17—28.

Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes,

Matt. ix.

2 Et ecce offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide, fili: remittuntur tibi
3 peccata tua. Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat.
4 Et cùm vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in
5 cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere:
6 Surge, et ambula? Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (tunc ait paralytico): Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam.

Marc. ii.

esset; et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam; et loquebatur eis verbum.

Et venerunt ad eum fe- 3
rentes paralyticum, qui a
quatuor portabatur. Et 4
cùm non possent offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi erat: et patefacientes, submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat. Cùm autem 5
vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam 6
de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur? blas- 7
phemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Quo statim cognito Jesus 8
spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est 9
facilius dicere paralytico: Dimittuntur tibi peccata; an dicere: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula? Ut autem sciatis quia Filius 10
hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralytico): Tibi dico 11
surge, tolle grabatum tuum, et vade in domum tuam.

Luc. v.

et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galiææ, et Judææ, et Jerusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos.

18 Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus: et quærebant eum inferre, et ponere ante
19 eum. Et non invenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas summiserunt eum cum lecto
20 in medium ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi
21 peccata tua. Et cœperunt cogitare Scribæ et Pharisæi, dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

22 Ut cognovit autem Jesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris?
23 Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, et am-
24 bula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico): Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam.

Matt. ix.

7 Et surrexit, et abiit in
8 domum suam. Videntes autem turbæ timuerunt, et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

9 Et cùm transiret inde Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine. Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum.

Marc. ii.

Et statim surrexit ille : 12
et, sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, et honorificarent Deum, dicentes : Quia numquam sic vidimus.

Et egressus est rursus ad 13
mare: omnisque turba veniebat ad eum ; et docebat eos. Et cùm præteriret, vidit 14
Levi Alphæi sedentem ad telonium, et ait illi : Sequere me. Et surgens secutus est eum.

---

§ 40.—*Quæ acta sunt in convivio quod fecit Matthæus.*

Matt. ix. 10—13.

Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores, venientes, discumbebant cum Jesu et discipulis ejus.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus, Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester ?

12 At Jesus audiens ait, Non est opus valentibus medi-
13 cus, sed malè habentibus. Euntes autem discite quid est 'Misericordiam volo et
Ose. vi. 8. non sacrificium.' Non enim veni vocare justos, sed peccatores.

Marc. ii. 15—22.

Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani et peccatores simul discumbebant cum Jesu et discipulis ejus : erant enim multi, qui et sequebantur eum.

Et Scribæ et Pharisæi 16
videntes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus, dicebant discipulis ejus: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester ?

Hoc audito, Jesus ait 17
illis : Non necesse habent sani medico, sed qui malè habent : non enim veni vocare justos, sed peccatores.

Luc. v.

25 Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo jacebat: et abiit in domum suam, magnificans
26 Deum. Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

27 Et post hæc exiit, et vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium,
28 et ait illi: Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum.

Luc. v. 29—39.

Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicanorum et aliorum, qui cum illis erant discumbentes.

30 Et murmurabant Pharisæi et Scribæ eorum, dicentes ad discipulos ejus: Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis?

31 Et respondens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed
32 qui malè habent. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

Marc. ii.

18 Et erant discipuli Joannis et Pharisæi jejunantes; et veniunt, et dicunt illi: Quare discipuli Joannis et Pharisæorum jejunant, tui autem discipuli non jeju-
19 nant? Et ait illis Jesus: Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, jejunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non pos-
20 sunt jejunare. Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus; et tunc jeju-
21 nabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin aufert supplementum novum a veteri, et
22 major scissura fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres; alioquin dirumpet vinum utres, et vinum effundetur, et utres peribunt: sed vinum novum in utres novos mitti debet.

Luc. v.

At illi dixerunt ad eum: 33
Quare discipuli Joannis jejunant frequenter, et obsecrationes faciunt, similiter et Pharisæorum: tui autem edunt et bibunt? Quibus 34
ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm 35
ablatus fuerit ab illis sponsus; tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem et 36
similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. Et nemo mittit vinum 37
novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt. Sed vinum novum in utres 38
novos mittendum est, et utraque conservantur. Et 39
nemo bibens vetus, statim vult novum, dicit enim: Vetus melius est.

---

§ 41.—*De miraculo quod fecit Jesus in probatica piscina die sabbati.*

Joan. v. 1—15.

Post hæc erat dies festus Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam.
2 Est autem Jerosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque porticus habens. In his jacebat 3

Joan. v.

multitudo magna languentium, cœcorum, claudorum, aridorum, expectantium aq-
4 uæ motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam; et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate.
5 Erat autem quidam homo ibi, triginta et octo annos habens in infirmitate sua.
6 Hunc cùm vidisset Jesus jacentem, et cognovisset quia jam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri?
7 Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; dum venio enim ego, alius ante me descendit.
8 Dicit ei Jesus: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula.
9 Et statim sanus factus est homo ille; et sustulit grabatum suum, et ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo.
10 Dicebant ergo Judæi illi qui sanatus fuerat: Sabbatum est; non licet tibi tollere grabatum tuum.
11 Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, et ambula.
12 Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, et ambula?
13 Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Jesus enim declinavit a turba constituta in loco.
14 Postea invenit eum Jesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es; jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.
15 Abiit ille homo, et nuntiavit Judæis quia Jesus esset, qui fecit eum sanum.

---

§ 42.—*Jesus cum Judæis disputat.*

Joan. v. 16—47.

16 Propterea persequebantur Judæi Jesum, quia hæc faciebat in sabbato.
17 Jesus autem respondit eis: Pater meus usque modò operatur, et ego operor.
18 Propterea ergo magis quærebant eum Judæi interficere: quia non solùm solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.
19 Respondit itaque Jesus, et dixit eis: Amen, amen dico vobis: non potest Filius a se facere quidquam,

nisi quod viderit Patrem facientem; quæcumque enim ille fecerit, hæc et Filius
20 similiter facit. Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei quæ ipse facit; et majora his demonstrabit ei opera, ut vos
21 miremini. Sicut enim Pater suscitat mortuos, et vivificat: sic et Filius, quos
22 vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quemquam; sed omne judicium dedit
23 Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem qui misit illum.

24 Amen, amen, dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei qui misit me, habet vitam æternam, et in judicium non venit, sed transiit a morte in vitam.
25 Amen, amen, dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei; et qui audie-
26 rint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam in semetipso.
27 Et potestatem dedit ei judicium facere, quia Filius
28 hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem
29 Filii Dei: et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui verò mala egerunt, in resurrectionem judicii.
30 Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio, judico; et judicium meum justum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.

31 Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum.
32 Alius est qui testimonium perhibet de me: et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me.
33 Vos misistis ad Joannem; et testimonium perhibuit veritati.
34 Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico ut vos salvi sitis.
35 Ille erat lucerna ardens et lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus.

36 Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me.
37 Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me. Neque vocem ejus unquam audistis, neque speciem ejus vidistis.
38 Et verbum ejus

non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: et illæ sunt, quæ testimonium
40 perhibent de me. Et non vultis venire ad me ut vitam
41 habeatis. Claritatem ab
42 hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in
43 vobis. Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.
44 Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis; et gloriam, quæ a solo Deo est, non quæritis?
45 Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos, Moyses, in quo
46 vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi; de me enim ille scripsit.
47 Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis credetis?

§ 43.—*De discipulis spicas vellentibus in die sabbati.*

Matt. xii. 1—8.

In illo tempore abiit Jesus per sata sabbato; discipuli autem ejus esurientes cœperunt vellere spicas, et manducare.

2 Pharisæi autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis.

3 At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum
4 eo erant: quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque
1 Reg. xxi. 3—6. his qui cum eo erant, nisi
5 solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege, quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et
6 sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo
7 major est hic. Si autem sciretis, quid est: 'Misericordiam volo, et non
Osc. vi. 7. sacrificium:' nunquam con-
8 demnassetis innocentes. Dominus enim est Filius hominis etiam sabbati.

Marc. ii. 23—28.

Et factum est iterum, cùm Dominus sabbatis ambularet per sata, et discipuli ejus cœperunt progredi, et vellere spicas.

Pharisæi autem dicebant 24
ei: Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet?

Et ait illis: Numquam 25
legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, et esuriit ipse, et qui cum eo erant? Quomodo 26
introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, et panes propositionis manducavit, quos non licebat manducare, nisi sacerdotibus, et dedit eis, qui cum eo erant? Et dicebat 27
eis: Sabbatum propter hominem factus est, et non homo propter sabbatum. Itaque dominus est Filius 28
hominis, etiam sabbati.

Luc. vi. 1—5.

FACTUM est autem in sabbato secundo primo, cùm transiret per sata, vellebant discipuli ejus spicas, et manducabant confricantes manibus.

2 Quidam autem Pharisæorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbatis?

3 Et respondens Jesus ad eos, dixit: Nec hoc legistis quod fecit David, cùm esurisset ipse, et qui cum illo
4 erant: quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis sumpsit, et manducavit, et dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantùm
5 sacerdotibus? Et dicebat illis: quia dominus est Filius hominis, etiam sabbati.

§ 44.—*De alio miraculo in die sabbati facto.*

Matt. xii. 9—14.

Et cúm inde transisset, venit in synagogam eorum.
10 Et ecce homo manum habens aridam: et interrogabant eum, dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum.

11 Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit hæc sabbatis in foveam, nonne tenebit et
12 levabit eam? Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet sabbatis bene-
13 facere. Tunc ait homini: Extende manum tuum. Et extendit; et restituta est sanitati sicut altera.

14 Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant adversùs eum, quomodo perderent eum.

Marc. iii. 1—6.

Et introivit iterum in synagogam: et erat ibi homo habens manum aridam. Et 2
observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum.

Et ait homini habenti 3
manum aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Li- 4
cet sabbatis benefacere, an male? animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens 5
eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus illi.

Exeuntes autem Pharisæi statim cum Herodianis 6
consilium faciebant adversùs eum, quomodo eum perderent.

Luc. vi. 6—11.

FACTUM est autem et in alio sabbato, ut intraret in synagogam, et doceret. Et erat ibi homo, et manus
7 ejus dextera erat arida. Observabant autem Scribæ et Pharisæi si in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent eum.
8 Ipse verò sciebat cogitationes eorum: et ait homini, qui habebat manum aridam: Surge, et sta in medium.
9 Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere, an malè; animam salvam facere, an perdere?
10 Et circumspectis omnibus dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit; et restituta est manus ejus.
11 Ipsi autem repleti sunt insipientia, et colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.

§ 45.—*Quomodo Jesus ab adversariis suis se subtraxit.*

Matt. xii. 15—21.

JESUS autem sciens recessit inde: et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes: 16 Et præcepit eis ne manifestum eum facerent.

17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam Pro- 18 phetam, dicentem: 'Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam spiritum meum super eum, et judicium gentibus nuntiabit. 19 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: 20 arundinem quassatam non confringet, et linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victo- Esa. xlii. 1—4. 21 riam judicium: et in nomine ejus Gentes sperabunt.'

Marc. iii. 7—12.

JESUS autem cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a Galilæa et Judæa secuta est eum, et 8 ab Jerosolymis, et ab Idumæa, et trans Jordanem: et qui circa Tyrum, et Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.

Et dixit discipulis suis 9 ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum. Multos enim 10 sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent, quotquot habebant plagas.

Et spiritus immundi, cùm 11 illum videbant, procidebant ei; et clamabant, dicentes: tu es Filius Dei. Et vehe- 12 menter comminabatur eis ne manifestarent illum.

PARS TERTIA.

DE VITA PUBLICA DOMINI JESU, AB ELECTIONE DUODECIM APOSTOLORUM USQUE AD CONFESSIONEM BEATI PETRI DE DIVINITATE CHRISTI.

§ 46.—*Eliguntur duodecim Apostoli.*

Marc. iii. 13—19.

ET ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad eum.
14 Et fecit ut essent duodecim cum illo; et ut mitteret eos
15 prædicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, et ejiciendi dæmonia.
16 Et imposuit Simoni nomen
17 Petrus: et Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem Jacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est,
18 Filii tonitrui: et Andream, et Philippum, et Bartholomæum, et Matthæum, et Thomam, et Jacobum Alphæi, et Thaddæum, et
19 Simonem Cananæum, et Judam Iscariotem, qui et tradidit illum.

Luc. vi. 12—16.

FACTUM est autem in illis diebus, exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm 13
dies factus esset, vocavit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis (quos et Apostolos nominavit) Si- 14
monem, quem cognominavit Petrum, et Andream fratrem ejus, Jacobum et Joannem, Philippum et Bartholomæum, Matthæum 15
et Thomam, Jacobum Alphæi, et Simonem, qui vocatur Zelotes, et Judam 16
Jacobi, et Judam Iscariotem, qui fuit proditor.

§ 47.—*Sermonis in loco campestri habiti pars prima.*

Luc. vi. 17—26.

Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba discipulorum ejus, et multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, et Jerusalem, et maritima, et Tyri, et Si-
18 donis, qui venerant ut audirent eum, et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus im-
19 mundis, curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

20 Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat,

Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei.

21 Beati, qui nunc esuritis: quia saturabimini.

Beati qui nunc fletis: quia ridebitis.

22 Beati eritis cùm vos oderint homines, et cùm separaverint vos, et exprobraverint, et ejecerint nomen vestrum tamquam malum, propter Filium hominis.

23 Gaudete in illa die, et exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

24 Verumtamen væ vobis divitibus: quia habetis consolationem vestram.

25 Væ vobis, qui saturati estis: quia esurietis.

Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines: secundùm hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

---

§ 48.—*Ejusdem sermonis pars altera.*

Luc. vi. 27—38.

Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui
28 oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro calumniantibus
29 vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe et alteram: et ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni au-
30 tem petenti te, tribue: et qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis
31 ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter.

32 Et si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si
33

Luc. vi.

benefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, a quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant æqualia.

35 Verumtamen diligite inimicos vestros: benefacite, et mutuum date, nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos. Estote ergo misericordes, sicut et Pater vester misericors est. 36

Nolite judicare, et non judicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini: dimittite, et dimittemini. Date, et dabitur vobis: mensuram bonam, et confertam, et coagitatam, et supereffluentem, dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis. 37 38

---

§ 49.—*Ejusdem sermonis pars tertia.*

Luc. vi. 39—49.

Dicebat autem illis et similitudinem: Numquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadunt?

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit si sit sicut magister ejus.

41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui.

Non est enim arbor bona, 43 quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Unaquæque 44 enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis 45 sui profert bonum: et malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur.

Quid autem vocatis me 46 Domine, Domine: et non facitis quæ dico? Omnis 47

Luc. vi.

qui venit ad me, et audit sermones meos, et facit eos: ostendam vobis cui similis
48 sit: similis est homini ædificanti domum, qui fodit in altum, et posuit fundamentum super petram: inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, et non potuit eam movere; fundata enim erat super petram. Qui autem audit, 49 et non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, et continuò cecidit: et facta est ruina domûs illius magna.

---

§ 50.—*De centurionis servo.**

Narratio S. Lucæ.

Luc. vii. 1 — 10.

Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaüm.
2 Centurionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat
3 pretiosus. Et cùm audisset de Jesu, misit ad eum seniores Judeorum, rogans eum ut veniret, et salvaret servum ejus. At illi cùm venissent ad Jesum, rogabant
4 eum solicitè, dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi
5 præstes: diligit enim gentem nostram, et synagogam
6 ipse ædificavit nobis. Jesus autem ibat cum illis.

Et cum jam non longè esset a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine, noli vexari: non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Propter quod et me ipsum non 7 sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus: nam et ego homo 8 sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; et dico huic, Vade, et vadit; et alii, Veni, et venit: et servo meo, Fac hoc, et facit.

Quo audito, Jesus mira- 9 tus est: et conversus sequentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inveni.

Et reversi, qui missi fue- 10 rant, domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum.

* De hâc sectione videnda sunt quæ in Præfatione habentur.

Narratio S. Matthæi.

Matthæi viii. 5—13.

Cum autem introissèt in Capharnaüm, accessit ad eum Centurio, rogans eum, 6 et dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, et malè torquetur. 7 Et ait illi Jesus: Ego veniam, et curabo eum. 8 Et respondens Centurio, ait: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum; sed tantùm dic verbo, et sanabitur puer meus. 9 Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit; et alii: Veni, et venit: et servo meo: Fac hoc, et facit. 10 Audiens autem Jesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quòd 11 multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno cœlorum: filii autem regni ejicientur 12 in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. Et dixit Jesus Centuri- 13 oni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Marc. iii. 20, 21.

Et veniunt ad domum. Et convenit iterum turba, ita ut non possint neque panem manducare. Et cum 21 audissent sui, exierunt tenere eum, dicebant enim, Quoniam in furorem versus est.

§ 51.—*De resuscitatione filii viduæ.*

Luc. vii. 11—16.

ET factum est deinceps, ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli ejus, et turba
12 copiosa. Cum autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ, et hæc vidua erat; et turba civitatis multa cum
13 illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, et 14
tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt.) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui 15
erat mortuus, et cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes 16
timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem suam.

---

§ 52.—*De missione discipulorum Joannis Baptistæ ut Christum interrogarent.*

Matt. xi. 2—6.

JOANNES autem cùm audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis
3 suis, ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

Luc. vii. 17—23.

ET exiit hic sermo in universam Judæam de eo, et in omnem circa regionem. Et nuntiaverunt Joanni dis- 18
cipuli ejus de omnibus his.

Et convocavit duos de 19
discipulis suis Joannes, et misit ad Jesum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Cùm autem 20
venissent ad eum viri, dixerunt: Joannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

(In ipsa autem hora mul- 21
tos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et cæcis multis donavit visum.)

Matt. xi.

4 Et respondens Jesus, ait illis: Euntes renuntiate Joanni quæ audistis et vidistis.
5 'Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizan-
6 tur.' Et beatus est, qui non fuerit scaudalizatus in me.

Luc. vii.

Et respondens, dixit illis: 22
Euntes renuntiate Joanni quæ audistis et vidistis: 'Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur:' et beatus est qui- 23
cumque non fuerit scandalizatus in me.

---

§ 53.—*Testimonium Domini Jesu de Joanne Baptista.*

Matt. xi. 7—19.

Illis autem abeuntibus, cœpit Jesus dicere ad turbas de Joanne: Quid existis in desertum videre? arundi-
8 nem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum
9 sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quàm
10 prophetam. Hic est enim de quo scriptum est 'Ecce, ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præ- al. iii. 1, parabit viam tuam ante te.'
11 Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista: qui autem minor est in regno cœlorum major est illo.

12 A diebus autem Joannis Baptistæ usque nunc, reg-

Luc. vii. 24—35.

Et cùm discessissent nuntii Joannis, cœpit de Joanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? 25
hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. Sed quid existis 26
videre? prophetam? Utique dico vobis, et plusquam prophetam. Hic est de quo 27
scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim 28
vobis: major inter natos mulierum propheta Joanne Baptista nemo est; qui autem minor est in regno Dei, major est illo.

Matt. xi.

num cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.
13 Omnes enim prophetæ et lex usque ad Joannem pro-
14 phetaverunt; et si vultis recipere, ipse est Elias qui
Mal. iv. 5. 15 venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat.

16 Cui autem similem æstimabo generationem istam? similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes cæ-
17 qualibus dicunt, cecinimus vobis et non saltastis, lamentavimus et non planxistis.
18 Venit enim Joannes neque manducans neque bibens, et dicunt, Dæmonium habet.
19 Venit Filius Hominis manducans et bibens et dicunt, Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et justificata est sapientia a filiis suis.

Luc. vii.

Et omnis populus audi- 29
ens et publicani, justificaverunt Deum, baptizati baptismo Joannis. Pharisæi 30
autem et legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

Ait autem Dominus: Cui 31
ergo similes dicam homines generationis hujus? et cui similes sunt? Similes sunt 32
pueris sedentibus in foro, et loquentibus ad invicem, et dicentibus: Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis: lamentavimus, et non plorastis. Venit enim Joannes 33
Baptista, neque manducans panem neque bibens vinum, et dicitis: Dæmonium habet. Venit Filius hominis 34
manducans et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator, et bibens vinum; amicus publicanorum et peccatorum. Et justificata 35
est sapientia ab omnibus filiis suis.

§ 54.—*De condemnatione superborum et electione parvulorum.*

Matt. xi. 20—30.

Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam.
21 Væ tibi, Corozain; væ tibi, Bethsaida: quia, si in Tyro et Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere
22 pœnitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius erit in die
23 judicii, quam vobis. Et tu, Capharnaüm, numquid usque in cœlum exaltaberis? usque in infernum descendes; quia, si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque in hanc diem.
24 Verumtamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quàm tibi.

25 In illo tempore respondens Jesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis.
26 Ita, Pater: quoniam sic fuit placitum ante te.
27 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare.
28 Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos.
29 Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris.
30 Jugum enim meum suave est, et onus meum leve.

---

§ 55.—*Quomodo Maria Magdalena ad Dominum Jesum accessit.*

Luc. vii. 36—50, viii. 1—3.

Rogabat autem illum quidam de Pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi discubuit.
37 Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quòd accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti, et stans
38 retro secus pedes ejus, lacrymis cœpit rigare pedes ejus, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes ejus, et unguento ungebat.
39 Videns autem Pharisæus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset pro-

Luc. vii., viii.

pheta, sciret utique quæ et qualis est mulier, quæ tangit eum : quia peccatrix est.
40 Et respondens Jesus, dixit ad illum : Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait :
41 Magister, dic. Duo debitores erant cuidam fœneratori : unus debebat denarios quingentos, et alius quin-
42 quaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit ?
43 Respondens Simon dixit : Æstimo, quia is, cui plus donavit.

At ille dixit ei : Rectè judi-
44 casti. Et conversus ad mulierem, dixit Simoni : Vides hanc mulierem ? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti : hæc autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit.
45 Osculum mihi non dedisti : hæc autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes
46 meos. Oleo caput meum non unxisti : hæc autem unguento unxit pedes meos.
Propter quod dico tibi : 47
Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem minùs dimittitur, minùs diligit.

Dixit autem ad illam : 48
Remittuntur tibi peccata. 49
Et cœperunt qui simul accumbebant, dicere intra se : Quis est hic, qui etiam peccata dimittit ? Dixit autem 50
ad mulierem : Fides tua te salvam fecit : vade in pace.

Et factum est deinceps, et 1
ipse iter faciebat per civitates et castella, prædicans et evangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo, et 2
mulieres aliquæ, quæ erant curatæ a spiritibus malignis et infirmitatibus : Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, et Joanna uxor Chusæ 3
procuratoris Herodis, et Susanna, et aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

---

§ 56.—*De calumnia Pharisæorum de Beelzebub.*

Matt. xii. 22—37. Marc. iii. 22—30.

Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus et mutus : et curavit eum, ita ut
23 loqueretur, et videret. Et stupebant omnes turbæ, et

Matt. xii.

dicebant: Numquid hic est filius David?

24 Pharisæi autem audientes, dixerunt: Hic non ejicit dæmones nisi in Beelzebub principe dæmoniorum.

25 Jesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum divisum contra se, desolabitur: et omnis civitas vel domus divisa con-
26 tra se, non stabit. Et si Satanas Satanam ejicit, adversus se divisus est: quomodo ergo stabit regnum ejus?

27 Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi
28 judices vestri erunt. Si autem ego in spiritu Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

29 Aut quomodo potest quisqüam intrare in domum fortis, et vasa ejus diripere, nisi priùs alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiet.

30 Qui non est mecum, contra me est: et qui non congregat mecum, spargit.

31 Ideo dico vobis: Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus; Spiritûs autem blasphemia non

Marc. iii.

Et Scribæ, qui ab Jerosolymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, et quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

Et convocatis eis, in 23
parabolis dicebat illis: Quomodo potest Satanas Satanam ejicere? Et si
regnum in se dividatur, 24
non potest regnum illud stare. Et si domus super 25
semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. Et si Satanas consurrexerit 26
in semetipsum, dispertitus est, et non poterit stare, sed finem habet.

Nemo potest vasa fortis 27
ingressus in domum diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc domum ejus diripiet.

Amen dico vobis, quo- 2
niam omnia dimittentur filiis hominum peccata, et blasphemiæ, quibus blas-

Matt. xii.

32 remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque în futuro.

33 Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, et fructum ejus malum: siquidem ex fructu arbor agnos-
34 citur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cùm sitis mali? ex abundantia enim cordis os
35 loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo the-
36 sauro profert mala. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die ju-
37 dicii. Ex verbis enim tuis justificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis.

Marc. iii.

phemaverint: Qui autem 29
blasphemaverit in Spiritum Sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quoniam dicebant: Spiri- 30
tum immundum habet.

§ 57.—*De Scribis et Pharisæis signum quærentibus, et de arcta discipulorum cum Christo conjunctione.*

Matt. xii. 38—50. Marc. iii. 31—35.

Tunc responderunt ei quidam de Scribis et Pharisæis, dicentes : Magister, volumus a te signum videre.

39 Qui respondens ait illis : Generatio mala et adultera signum quærit : et signum non dabitur ei, nisi signum
40 Jonæ Prophetæ. Sicùt enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus ; sic erit Filius hominis in corde terræ tribus
Jon. ii. 1. diebus et tribus noctibus.

41 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, et condemnabunt eam : quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et
Jon. iii. 5. ecce plus quàm Jonas hic.

42 Regina Austri surget in judicio cum generatione ista, et condemnabit eam : quia venit a finibus terræ audire
3 Reg. x. 1. sapientiam Salomonis ; et ecce plus quàm Salomon hic.

43 Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, et non
44 invenit. Tunc dicit : Revertar in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, et ornatam.

Matt. xii.

45 Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimæ.

46 Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater ejus et fratres stabant foris, quæ-
47 rentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua et fratres tui foris stant quæ-
48 rentes te. At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quæ est mater mea, et qui sunt
49 fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater
50 mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est; ipse meus frater, et soror, et mater est.

Marc. iii.

Et veniunt mater ejus et fratres, et foris stantes miserunt ad eum, vocantes eum. Et sedebat circa eum 32
turba; et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris quærunt te. Et respondens 33
eis, ait: Quæ est mater mea, et fratres mei? Et 34
circumspiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait: Ecce mater mea, et fratres mei. Qui enim fecerit vo- 35
luntatem Dei, hic frater meus, et soror mea, et mater est.

---

§ 58.—*Parabola de semine.*

Matt. xiii. 1—9.

In illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare.
2 Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore:
3 Et locutus est eis multa in parabolis, dicens: Ecce exiit qui seminat, semi-
4 nare. Et dum seminat,

Marc. iv. 1—9.

Et iterum cœpit docere ad mare: et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascendens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat:

Et docebat eos in para- 2
bolis multa, et dicebat illis in doctrina sua: audite: Ecce exiit seminans ad semi- 3

Luc. viii. 19—21.

VENERUNT autem ad illum mater et fratres ejus, et non poterant adire eum præ
20 turba. Et nuntiatum est illi, Mater tua et fratres tui stant foris, volentes te vi-
21 dere. Qui respondens, dixit ad eos, Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt et faciunt.

Luc. viii. 4—8.

CUM autem turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem :

5 Exiit qui seminat, seminare semen suum : et dum

Matt. xiii.

quædam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres cœli, et comederunt ea.
5 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: et continuò exorta sunt, quia non habebant altitudinem
6 terræ. Sole autem orto, æstuaverunt, et, quia non habebant radicem, aruerunt.
7 Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spinæ, et suffocaverunt ea.
8 Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud
9 trigesimum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Marc. iv.

nandum. Et dum seminat, 4
aliud cecidit circa viam; et venerunt volucres cœli, et comederunt illud. Aliud 5
verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam; et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ: et quando 6
exortus est sol, exæstuavit; et, eo quòd non habebat radicem, exaruit. Et aliud 7
cecidit in spinas; et ascenderunt spinæ, et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. Et aliud cecidit in 8
terram bonam; et dabat fructum ascendentem et crescentem, et afferebat unum triginta, unum sexaginta, et unum centum. Et 9
dicebat: Qui habet aures audiendi audiat.

---

§ 59.—*Parabola de tritico et zizaniis.*

Matt. xiii. 10—17, 24—30.

Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in para-
11 bolis loqueris eis? Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni cœlorum: illis
12 autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferе-
13 tur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis 14
prophetia Isaiæ dicentis: 'Auditu audietis, et non intelligeris: et videntes videbitis, et non videbitis. In- 15
crassatum est enim cor populi hujus, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, et auribus

Luc. viii.

seminat, aliud cecidit secùs viam, et conculcatum est, et volucres cœli comederunt 6 illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit, quia 7 non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortæ spinæ suffo- 8 caverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat.

Matt. xiii.

audiant, et corde intelligant, et convertantur, et sanem
Esa. vi. 9—10. 16 eos.' Vestri autem beati oculi, quia vident; et aures 17 vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi pròphetæ et justi cupierunt videre quæ videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt.

24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent ho- 25 mines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. Cùm autem crevisset herba, 26 et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi 27 patrisfamilias, dixerunt ei:

Matt. xiii.

Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet
28 zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus, et colligimus ea?
29 Et ait: Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum.
30 Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primùm zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum.

---

§ 60.—*Parabolæ de semente, de grano sinapis, et de fermento.*

Matt. xiii. 31—35.

Aliam parabolam proposuit eis, dicens: Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo:
32 quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cœli

Marc. iv. 26—34.

Et dicebat, Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciat sementem in terram, et dormiat, et
27 surgat nocte et die, et semen germinet, et increscat dum nescit ille.
28 Ultro enim terra fructificat, primùm herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.
29 Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem; quoniam adest messis.

30 Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut
31 cui parabolæ comparabimus illud? Sicut granum sinapis, quod cùm seminatum fuerit in terra, minus
32 est omnibus seminibus, quæ sunt in terra: et cum seminatum fuerit, ascendit et fit majus omnibus

Matt. xiii.

veniant, et habitent in ramis ejus.

33 Aliam parabolam locutus est eis : Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum.

34 Hæc omnia locutus est Jesus in parabolis ad turbas : et sine parabolis non 35 loquebatur eis : ut impleretur quod dictum erat per Prophetam dicentem : 'Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita a constitutione mundi.'

Psalm lxxvii. 2.

Marc. ix.

oleribus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cœli habitare.

Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire. Sine parabola autem non loquebatur eis : seorsum autem discipulis suis disserebat omnia.

33 34

---

§ 61.—*Explicatur parabola de semine.*

Marc. iv. 10—25.

Et cùm esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant, duodecim, 11 parabolam. Et dicebat eis : Vobis datum est nosse mysterium regni Dei : illis autem, qui foris sunt, in 12 parabolis omnia fiunt, ut videntes videant, et non videant ; et audientes audiant, et non intelligant ; nequando convertantur, et dimittantur eis peccata.

13 Et ait illis : Nescitis parabolam hanc ? et quomodo omnes parabolas cognoscetis ?

Luc. viii. 9—18.

Interrogabant autem eum discipuli ejus, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse 10 dixit : vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis : ut videntes non videant, et audientes non intelligant.

Matt. xiii. 18—23.

Vos ergo audite parabolam
19 seminantis. Omnis qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est.

20 Qui autem super petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit, et continuò cum gaudio accipit illud:
21 non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuò scandalizatur.

22 Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, et solicitudo sæculi istius, et fallacia divitiarum, suffocat verbum, et sine fructu efficitur.

23 Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum.

Marc. iv.

Qui seminat, verbum 14
seminat. Hi autem sunt, 15
qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cùm audierint, confestim venit Satanas, et aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.

Et hi sunt similiter, qui 16
super petrosa seminantur; qui cùm audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud, et non habent radi- 17
cem in se, sed temporales sunt; deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum, confestim scandalizantur.

Et alii sunt, qui in spinis 18
seminantur: hi sunt qui verbum audiunt; et ærum- 19
næ sæculi, et deceptio divitiarum, et circa reliqua concupiscentiæ, introeuntes suffocant verbum; et sine fructu efficitur.

Et hi sunt, qui super 20
terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, et suscipiunt et fructificant, unum triginta, unum sexaginta, et unum centum.

Et dicebat illis: Num- 21
quid venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? Non 22

Luc. viii.

11 Est autem hæc parabola; Semen est verbum Dei.
12 Qui autem secùs viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant.

13 Nam qui supra petram, qui cùm audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent; qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt.

14 Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt; et a solicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitæ euntes suffocantur, et non referunt fructum.

15 Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia.

16 Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant

Marc. iv.

est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palàm veniat.
23 Si quis habet aures audi-
24 endi, audiat. Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, et
25 adjicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.

Luc. viii.

lumen. Non est enim oc- 17
cultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palàm veniat. Videte 18
ergo quomodo audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.

---

§ 62.—*Explicatur parabola de zizaniis, et aliæ quædam adjiciuntur.*

Matt. xiii. 36—53.

Tùnc, dimissis turbis, venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.
37 Qui respondens, ait illis: Qui seminat bonum semen,
38 est Filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt filii regni. Zizania autem, filii
39 sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio sæculi est. Messores autem, Angeli
40 sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur: sic erit in consum-
41 matione sæculi. Mittet Filius hominis Angelos suos, et colligent de regno ejus omnia scandala, et eos qui faciunt iniquitatem: et 42
mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus, et stridor dentium. Tunc justi 43
fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Simile est regnum cœlo- 44
rum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo, abscondit, et præ gaudio illius vadit, et vendit universa quæ habet, et emit agrum illum.

Iterum simile est regnum 45
cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Inventa autem una 46
pretiosa margarita, abiit, et

Matt. xiii.

vendidit omnia quæ habuit, et emit eam.

47 Iterum simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, et ex omni genere
48 piscium congreganti. Quam cùm impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras
49 miserunt. Sic erit in consummatione seculi: exibunt Angeli, et separabunt malos
50 de medio justorum, et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium.

51 Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: Etiam.
52 Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera.

53 Et factum est, cum consummasset Jesus parabolas istas, transiit inde.

---

§ 63.—*Quomodo Dominus procellam sedavit.*

Matt. viii. 18—27.

Videns autem Jesus turbas multas circum se, jussit ire trans fretum.

19 Et accedens unus scriba, ait illi: Magister, sequar te, quocumque ieris. Et
20 dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidos: Filius autem hominis non habet ubi ca-
21 put reclinet. Alius autem de discipulis ejus ait illi: Domine, permitte me primùm ire, et sepelire patrem
22 meum. Jesus autem ait illi: Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

Marc. iv. 35—40.

Et ait illis in illa die, cùm serò esset factum: Transeamus contra.

Matt. viii.

23 Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. 24 Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus : ipse verò dormiebat. 25 Et accesserunt ad eum discipuli ejus, et suscitaverunt eum, dicentes ; Domine, salva nos, perimus. 26 Et dicit eis Jesus : Quid timidi estis, modicæ fidei ? Tunc surgens, imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. 27 Porro homines mirati sunt, dicentes : Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei ?

Marc. iv.

Et dimittentes turbam, 36 assumunt eum ita ut erat in navi : et aliæ naves erant cum illo. Et facta est pro- 37 cella magna venti, et fluctus mittebat in navim, ita ut impleretur navis. Et erat ipse 38 in puppi super cervical dormiens : et excitant eum, et dicunt illi : Magister, non ad te pertinet quia perimus ? Et exurgens comminatus est 39 vento, et dixit mari : Tace, obmutesce. Et cessavit ventus ; et facta est tranquillitas magna. Et ait illis : 40 Quid timidi estis ? necdum habetis fidem ? Et timuerunt timore magno, et dicebant ad alterutrum : Quis, putas, est iste, quia et ventus et mare obediunt ei ?

---

§ 64.—*De legione dæmoniorum in terra Gerasenorum.*

Matt. viii. 28—34, ix. i.

Et cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam.

29 Et ecce clamaverunt, dicentes : Quid nobis et tibi, Jesu fili Dei ? Venisti huc ante tempus torquere nos ?

Marc. v. 1—21.

Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de 2 navi statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, qui domicilium 3 habebat in monumentis ; et neque catenis jam quisquam poterat eum ligare, quoniam sæpe compedibus 4 et catenis vinctus, dirupisset catenas, et compedes comminuisset ; et nemo poterat

Luc. viii. 22—25.

FACTUM est autem in una dierum, et ipse ascendit in naviculam, et discipuli ejus, et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et as-
23 cenderunt. Et navigantibus illis, obdormivit: et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et
24 periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, et tempestatem aquæ, et cessavit: et facta est tranquillitas.
25 Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis et mari imperat, et obediunt ei?

Luc. viii. 26—40.

ET navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quæ est,
27 contra Galilæam. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo manebat,
28 sed in monumentis. Is, ut vidit Jesum, procidit ante illum; et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi et

Matt. viii.

30 Erat autem non longè ab illis grex multorum porco-
31 rum pascens. Dæmones autem rogabant eum, dicentes : Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porco-
32 rum. Et ait illis : Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per præceps in mare : et mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt ; et venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, et de eis, qui dæmonia habuerant.

Marc. v.

eum domare. Et semper 5
die ac nocte in monumentis et in montibus erat, clamans, et concidens se lapidibus. Videns autem Jesum 6
a longè, cucurrit, et adoravit eum : et clamans voce 7
magna, dixit : Quid mihi, et tibi, Jesu Fili Dei altissimi ? adjuro te per Deum, ne me torqueas. Dicebat 8
enim illi : Exi, spiritus immunde, ab homine. Et in- 9
terrogabat eum : Quod tibi nomen est ? Et dicit ei : Legio mihi nomen est, quia multi sumus. Et depreca- 10
batur eum multùm, ne se expelleret extra regionem.

Erat autem ibi circa mon- 11
tem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur 12
eum spiritus, dicentes : Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et con- 13
cessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos : et magno impetu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, et suffocati sunt in mari.

Qui autem pascebant eos, 14
fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem, et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum : et veniunt ad 15
Jesum : et vident illum, qui a dæmonio vexabatur, se-

Luc. viii.

tibi est, Jesu Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me
29 torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum; et vinciebatur catenis et compedibus custoditus, et ruptis vinculis agebatur a
30 dæmonio in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio: quia intraverant dæmonia
31 multa in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent.

32 Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit
33 illis. Exierunt ergo dæmonia ab homine, et intraverunt in porcos: et impetu abiit grex per præceps in stagnum, et suffocatus est.

34 Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem et
35 in villas. Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Jesum: et invenerunt hominem seden-

Matt. viii. ix.

Marc. v.

dentem, vestitum, et sanæ mentis; et timuerunt. 16 Et narraverunt illis qui viderant, qualiter factum esset ei, qui dæmonium habuerat, et de porcis. 17 Et rogare cæperunt eum ut discederet de finibus eorum.

34 Et ecce tota civitas exiit obviàm Jesu: et viso eo, rogabant ut transiret a finibus eorum.

1 Et ascendens in naviculam, transfretavit, et venit in civitatem suam.

18 Cumque ascenderet navim, cœpit illum deprecari qui a dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum illo. 19 Et non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. 20 Et abiit, et cœpit prædicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus: et omnes mirabantur.

21 Et cum transcendisset Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare.

Luc. viii.

tem, a quo dæmonia exierant, vestitum ac sana mente ad pedes, ejus, et timuerunt.
36 Nuntiaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione.
37 Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est.
38 Et rogabat illum vir, a quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, dicens:
39 Redi in domum tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus.

40 Factum est autem cùm rediisset Jesus, excepit illum turba. Erant enim omnes expectantes eum.

§ 65.—*De discipulis Christi non adhuc jejunantibus.*

Matt. ix. 14—17.

Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis dicentes: Quare nos, et Pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jeju-
15 nant? Et ait illis Jesus: Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc jejuna-
16 bunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus a vestimento, et pejor scissura fit. Neque mittunt vinum 17
novum in utres veteres; alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur.

---

§ 66.—*De filia archisynagogæ, et de hæmorrhoissa.*

Matt. ix. 18—26.

Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, et adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modò defuncta est: sed veni, im-
19 pone manum tuam super eam, et vivet. Et surgens Jesus, sequebatur eum, et discipuli ejus.

20 Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, et tetigit fimbriam ves-
21 timenti ejus. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantùm vestimentum ejus, salva ero.

Marc. v. 22—43.

Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus: et videns eum, procidit ad pedes ejus, et deprecabatur 23
eum multùm, dicens: Quoniam filia mea in extremis est: veni, impone manum super eam, ut salva sit, et vivat. Et abiit cum illo, et 24
sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum.

Et mulier, quæ erat in 25
profluvio sanguinis annis duodecim, et fuerat multa 26
perpessa a compluribus medicis, et erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deteriùs habebat, cùm audisset de Jesu, 27
venit in turba, retro, et tetigit vestimentum ejus: di- 28

Luc. viii. 41—56.

Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, et ipse princeps synagogæ erat; et cecidit ad pedes Jesu, rogans eum ut intraret in domum ejus,
42 quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, et hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, a turbis comprimebatur.

43 Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo po-
44 tuit curari, accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti ejus: et confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

Matt. ix.

22 At Jesus conversus, et videns eam, dixit: Confide, filia; fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.

23 Et cùm venisset Jesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam
24 tumultuantem dicebat: Recedite; non est enim mortua puella, sed dormit. Et
25 deridebant eum. Et cùm

Marc. v.

cebat enim: Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. Et confestim siccatus 29
est fons sanguinis ejus: et sensit corpore quia sanata esset a plaga. Et statim 30
Jesus in semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? Et dice- 31
bant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre 32
eam, quæ hoc fecerat. Mulier verò timens et tre- 33
mens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit 34
ei: Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace, et esto sana a plaga tua.

Adhuc eo loquente, veni- 35
unt ab archisynagogo, dicentes: Quia filia tua mortua est; quid ultra vexas Magistrum? Jesus autem, audito 36
verbo quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere: tantummodo crede.

Et non admisit quem- 37
quam se sequi, nisi Petrum et Jacobum, et Joannem fratrem Jacobi. Et veniunt 38
in domum archisynagogi; et videt tumultum, et flentes, et ejulantes multùm. Et in- 39

45 Et ait Jesus: Quis est qui
me tetigit? Negantibus au-
tem omnibus, dixit Petrus,
et qui cum illo erant: Præ-
ceptor, turbæ te comprimunt
et affligunt, et dicis: Quis
46 me tetigit? Et dixit Jesus:
Tetigit me aliquis; nam ego
novi virtutem de me exisse.
47 Videns autem mulier quia
non latuit, tremens venit, et
procidit ante pedes ejus: et
ob quam causam tetigerit
eum, indicavit coram omni
populo, et quemadmodum
48 confestim sanata sit. At
ipse dixit ei: Filia, fides
tua salvam te fecit; vade in
pace.
49 Adhuc illo loquente, ve-
nit quidam ad principem
synagogæ, dicens ei: Quia
mortua est filia tua, noli
50 vexare illum. Jesus autem,
audito hoc verbo, respondit
patri puellæ: Noli timere,
crede tantùm, et salva erit.
51 Et cùm venisset domum,
non permisit intrare secum
quemquam, nisi Petrum, et
Jacobum, et Joannem, et
patrem et matrem puellæ.
52 Flebant autem omnes, et
plangebant illam. At ille

Matt. ix.

ejecta esset turba, intravit: et tenuit manum ejus. Et
26 surrexit puella. Et exiit fama hæc in universam terram illam.

Marc. v.

gressus, ait illis: Quid turbamini, et ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum. Ipse 40
verò, ejectis omnibus, assumit patrem et matrem puellæ, et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat jacens. Et tenens manum 41
puellæ, ait illi: Talitha, cumi; quod est interpretatum: Puella (tibi dico) surge. Et 42
confestim surrexit puella, et ambulabat (erat autem annorum duodecim): et obstupuerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer 43
ut nemo id sciret: et dixit dari illi manducare.

Luc. viii.

dixit : Nolite flere ; non est mortua puella, sed dormit.
53 Et deridebant eum, scientes
54 quòd mortua esset. Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens : Puella,
55 surge. Et reversus est spiritus ejus ; et surrexit continuo. Et jussit illi dari
56 manducare. Et stupuerunt parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

§ 67.—*Sanantur duo cæci et unus mutus.*

Matt. ix. 27—34.

ET transeunte inde Jesu, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David.
28 Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei:
29 Utique, Domine. Tunc tetgit oculos eorum, dicens: Secundùm fidem vestram
30 fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum: et comminatus est illis Jesus, dicens: Videte ne quis sciat.
31 Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa.
32 Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem.
33 Et ejecto dæmonio, locutus est mutus, et miratæ sunt turbæ, dicentes: Numquam apparuit sic in Israel.
34 Pharisæi autem dicebant: In principe dæmoniorum ejicit dæmones.

---

§ 68.—*Quomodo Dominus Jesus sine honore fuit in patria sua.*

Matt. xiii. 54—58, ix. 35.

ET veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde huic sapientia hæc, et vir-
55 tutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria; et fratres ejus, Jacobus, et Joseph, et
56 Simon, et Judas? Et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic
57 omnia ista? Et scandalizabantur in eo.

Marc. vi. 1—6.

ET egressus inde, abiit in patriam suam: et sequebantur eum discipuli sui.
2 Et facto sabbato cœpit in synagoga docere: et multi audientes admirabantur in doctrina ejus, dicentes: Unde huic hæc omnia? et quæ est sapientia, quæ data est illi: et virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur?
3 Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater Jacobi, et Joseph, et Judæ, et Simonis? nonne et sorores ejus hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo.

Matt. xiii., ix.

Jesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, 58 et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem il- 35 lorum. Et circuibat Jesus omnes civitates et castella, docens in synagogis eorum, et prædicans evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem.

Marc. vi.

Et dicebat illis Jesus: 4 Quia non est propheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua, et in cog- 5 natione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos im- 6 positis manibus curavit: et mirabatur propter incredulitatem eorum. Et circuibat castella in circuitu, docens.

§ 69.—*De missione Apostolorum ad prædicandum.*

Matt. ix. 36—38, x. 1—15. Marc. vi. 7—11.

VIDENS autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, et jacentes sicut oves non habentes pasto-
37 rem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pau-
38 ci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

1 Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos, et curarent omnem languorem, et omnem infirmitatem.

2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus, Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater
3 ejus; Jacobus Zebedæi, et Joannes frater ejus; Philippus, et Bartholomæus; Thomas, et Matthæus publicanus; Jacobus Alphæi,
4 et Thaddæus; Simon Cananæus, et Judas Iscariotes, qui et tradidit eum.

5 Hos duodecim misit Jesus; præcipiens eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis.
6 Sed potiùs ite ad oves, quæ perierunt domûs Israel.
7 Euntes autem prædicate,

ET vocavit duodecim: et cœpit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum.

Luc. ix. 1—5.

CONVOCATIS autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia dæmonia, et ut
2 languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, et sanare infirmos.

Matt. x.

dicentes: Quia appropinquavit regnum cœlorum.
8 Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratìs accepistis, gratìs date.
9 Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris:
10 non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo.
11 In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: et ibi ma-
12 nete donec exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam dicentes: Pax
13 huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos.
14 Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros; exeuntes foras de domo, vel civitate, excutite pulverem de pe-
15 dibus vestris. Amen dico vobis: Tolerabilius erit terræ Sodomorum et Gomorrhæorum in die judicii, quàm illi civitati.

Marc. vi.

Et præcepit eis ne quid 8
tollerent in via, nisi virgam tantùm: non peram, non panem, neque in zona æs; sed calceatos sandaliis, et 9
ne induerentur duabus tunicis.

Et dicebat eis: Quócum- 10
que introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde.

Et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis.

Luc. ix.

3 Et ait ad illos : Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam ; neque duas tunicas habeatis.

4 Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis.

5 Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedem vestrorum excutite in testimonium supra illos.

§ 70.—*Exhortatio Domini Jesu ad Apostolos suos.*

Matt. x. 16—42.

Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum: estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut
17 columbæ. Cavete autem ab hominibus; tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos:
18 et ad præsides et ad reges ducemini propter me, in testimonium illis, et gentibus. Cùm autem tradent
19 vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa
20 hora, quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.
21 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insurgent filii in parentes, et morte eos af-
22 ficient. Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem,
23 hic salvus erit. Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israel donec veniat Filius hominis.
24 Non est discipulus super magistrum, nec servus su-
25 per dominum suum. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus; et servo, sicut dominus ejus. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quantò magis domesticos ejus?

Ne ergo timueritis eos; 26
nihil enim est opertum, quod non revelabitur; et occultum, quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, 27
dicite in lumine: et quod in aure auditis, prædicate super tecta. Et nolite timere 28
eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potiùs timete eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres 29
asse veneunt, et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri 30
autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo 31
timere: multis passeribus meliores estis vos.

Omnis ergo qui confite- 32
bitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Qui autem negaverit 33
me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est.

Nolite arbitrari quia pa- 34
cem venerim mittere in terram: non veni pacem mit-

tere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversùs patrem suum, et filiam adversùs matrem suam, et nurum adversùs socrum suam : et inimici hominis, domestici ejus. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus : et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam ; et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

Qui recipit vos, me recipit : et qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet : et qui recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli : amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

§ 71.—*De morte Joannis Baptistæ.*

Matt. xi. 1, xiv. 1—13.

Et factum est, cùm consummasset Jesus præcipiens duodecim discipulis suis, transiit inde ut doceret et prædicaret in civitatibus
1 eorum. In illo tempore audivit Herodes tetrarcha
2 famam Jesu: et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo.

3 Herodes enim tenuit Joannem, et alligavit eum, et posuit in carcerem propter Herodiadem uxorem fratris
4 sui. Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam.

5 Et volens illum occidere,

Marc. vi. 12—29.

Et exeuntes prædicabant, ut pœnitentiam agerent: et 13
dæmonia multa ejiciebant, et ungebant oleo multos ægros, et sanabant. Et 14
audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen ejus) et dicebat: Quia Joannes Baptista resurrexit a mortuis, et propterea virtutes operantur in illo. Alii autem dicebant, 15
Quia Elias est. Alii dicebant, Quia propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito, Herodes ait, 16
Quem ego decollavi Joannem, hic a mortuis resurrexit.

Ipse enim Herodes misit 17
ac tenuit Joannem, et vinxit eum in carcere, propter Herodiadem, uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Dicebat enim 18
Joannes Herodi: non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insi- 19
diabatur illi, et volebat occidere eum, nec poterat. Herodes enim metuebat 20
Joannem, sciens eum virum justum et sanctum, et custodiebat eum, et audito eo multa faciebat, et libenter eum audiebat.

Luc. ix. 6—9.

EGRESSI autem circuibant
per castella, evangelizantes
7 et curantes ubique. Au-
divit autem Herodes te-
trarcha omnia quæ fiebant
ab eo, et hæsitabat, eo
8 quod diceretur a quibus-
dam, Quia Joannes sur-
rexit a mortuis; a qui-
busdam verò, Quia Elias
apparuit; ab aliis autem,
Quia propheta unus de
9 antiquis surrexit. Et ait
Herodes: Joannem ego
decollavi. Quis est autem
iste, de quo ego talia audio?
Et quærebat videre eum.

Luc. iii. 19, 20.

19 Herodes autem tetrarcha,
cum corriperetur ab illo de
Herodiade uxore fratris sui,
et de omnibus malis quæ
20 fecit Herodes, adjecit et hoc
super omnia, et inclusit Jo-
annem in carcere.

Matt. xiv.

timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant.

6 Die autem natalis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi.

7 Unde cum juramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo.

8 At illa præmonita a matre sua, Da mihi, inquit, hîc in disco caput Joannis Baptistæ.

9 Et contristatus est rex: propter juramentum autem, et eos qui pariter recum-
10 bebant, jussit dari. Misitque et decollavit Joannem
11 in carcere. Et allatum est caput ejus in disco, et datum est puellæ, et attulit matri suæ.

12 Et accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus ejus,

Marc. vi.

Et cum dies opportunus 21
accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus et tribunis et primis Galilææ. Cumque introisset 22
filia ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisset Herodi simulque recumbentibus, rex ait puellæ: Pete a me quod vis, et dabo tibi; et juravit illi: Quia 23
quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.

Quæ cum exisset, dixit 24
matri suæ: Quid petam? At illa dixit: Caput Joannis Baptistæ.

Cumque introisset sta- 25
tim cum festinatione ad regem, petivit dicens: Volo ut protinùs des mihi in disco caput Joannis Baptistæ.

Et contristatus est rex: 26
propter jusjurandum, et propter simul discumbentes, noluit eam contristare, sed misso spiculatore, præ- 27
cepit afferri caput ejus in disco. Et decollavit eum 28
in carcere, et attulit caput ejus in disco, et dedit illud puellæ, et puella dedit matri suæ.

Quo audito, discipuli ejus 29
venerunt, et tulerunt corpus

Matt. xiv.

et sepelierunt illud: et venientes nuntiaverunt Jesu.

13 Quod cùm audisset Jesus, secessit inde in navicula, in locum desertum seorsum.

Marc. vi.

ejus; et posuerunt illud in monumento.

§ 72.—*Quomodo Dominus Jesus multiplicavit panes, et quinque millia hominum refecit.*

Matt. xiv. 13—21.

Marc. vi. 30—44.

Et convenientes Apostoli ad Jesum, renuntiaverunt ei omnia quæ egerant et docuerant. Et ait illis : 31 Venite seorsum in desertum locum, et requiescite pusillùm. Erant enim qui veniebant et redibant multi ; et nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes 32 in navim, abierunt in desertum locum seorsum. Et 33 viderunt eos abeuntes, et cognoverunt multi : et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, et prævenerunt eos.

Et cùm audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de civitatibus.

14 Et exiens vidit turbam multam, et misertus est eis, et curavit languidos eorum.

Et exiens vidit turbam 34 multam Jesus : et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem ; et cœpit illos docere multa.

Luc. ix. 10—17.

Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcumque fecerunt: et assumptis illis, secessit seorsum in locum desertum, qui est Beth-
11 saidæ. Quod cùm cognovissent turbæ, secutæ sunt illum.

Et excepit eos, et loquebatur illis de regno Dei, et eos, qui cura indigebant, sanabat.

Joan. vi. 1—13.

Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis. Et sequebatur 2
eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subiit ergo in 3
montem Jesus; et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pas- 4
cha, dies festus Judæorum.

Cùm sublevasset ergo 5
oculos Jesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans 6
eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. Re- 7
spondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat.

Matt. xiv.

15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: Desertus est locus, et hora jam præteriit: dimitte turbas, ut euntes in castella, emant
16 sibi escas. Jesus autem dixit eis: Non habent necesse ire: date illis vos
17 manducare. Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque panes et duos
18 pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc.

19 Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit, et fregit, et dedit discipulis panes, discipuli autem
20 turbis. Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmento-
21 rum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus et parvulis.

Marc. vi.

Et cùm jam hora multa 35
fieret, accesserunt discipuli ejus, dicentes: Desertus est locus hic, et jam hora
præteriit: dimitte illos, ut 36
euntes in proximas villas et vicos, emant sibi cibos quos manducent. Et re- 37
spondens, ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, et dabimus illis manducare? Et dicit eis: Quot 38
panes habetis? ite, et videte. Et cùm cognovissent, dicunt: Quinque, et duos pisces.

Et præcepit illis, ut ac- 39
cumbere facerent omnes secundùm contubernia super viride fœnum. Et dis- 40
cubuerunt in partes, per centenos et quinquagenos. Et acceptis quinque pani- 41
bus et duobus piscibus, intuens in cœlum, benedixit, et fregit panes, et dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos; et duos pisces divisit omnibus. Et man- 42
ducaverunt omnes, et saturati sunt. Et sustulerunt re- 43
liquias fragmentorum, duodecim cophinos plenos, et de piscibus. Erant autem 44
qui manducaverunt quinque millia virorum.

Luc. ix.

12 Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi : Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quæ circa sunt divertant et inveniant escas ; quia hîc in
13 loco deserto sumus. Ait autem ad illos : Vos date illis manducare. At illi dixerunt, Non sunt nobis plus quàm quinque panes, et duo pisces : nisi fortè nos eamus, et emamus in omnem hanc turbam escas.

14 Erant autem fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos : Facite illos discumbere per con-
15 vivia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discum-
16 bere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus, respexit in cœlum, et benedixit illis : et fregit, et distribuit discipulis suis, ut
17 ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Joan. vi.

Dicit ei unus ex discipu- 8
lis ejus, Andreas frater Simonis Petri : Est puer 9
unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos et duos pisces ; sed hæc quid sunt inter tantos ?

Dixit ergo Jesus : Facite 10
homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergo Jesus 11
panes, et cùm gratias egisset distribuit discumbentibus ; similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt, 12
dixit discipulis suis : Colligite quæ superaverunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo, et imple- 13
verunt duodecim cophinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeacis, quæ superfuerunt his qui manducaverant.

§ 73.—*Quomodo Dominus Jesus ambulavit super mare.*

Matt. xiv. 22—36.

ET statim compulit Jesus discipulos ascendere in naviculam, et præcedere eum trans fretum, donec dimit-
23 teret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto, solus erat ibi.

24 Navicula autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus.
25 Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans
26 super mare. Et videntes eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes: Quia phantasma est. Et præ timore clama-
27 verunt. Statimque Jesus locutus est eis, dicens: Habete fiduciam: ego sum, nolite timere.

28 Respondens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, jube me ad te venire
29 super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam ut ve-
30 niret ad Jesum. Videns

Marc. vi. 45—56.

ET statim coëgit discipulos suos ascendere navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum.
Et cùm dimisisset eos, abiit 46
in montem orare. Et cùm 47
serò esset, erat navis in medio mari, et ipse solus in terra.

Et videns eos laborantes 48
in remigando (erat enim ventus contrarius eis), et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare; et volebat præterire eos. At illi ut 49
viderunt eum ambulantem supra mare, putaverunt phantasma esse, et exclamaverunt. Omnes enim 50
viderunt eum, et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere.

Joan. vi. 14—21.

Illi ergo homines, cùm vidissent quod Jesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum.
15 Jesus ergo cùm cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, et facerent eum regem, fugit iterum in
16 montem ipse solus. Ut autem serò factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare.
17 Et cùm ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaüm: et tenebræ jam factæ erant; et non venerat ad eos Jesus.
18 Mare autem, vento magno
19 flante, exsurgebat. Cùm remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Jesum ambulantem supra mare, et proximum navi fieri, et timuerunt.
20 Ille autem dicit eis: Ego sum; nolite timere.

Matt. xiv.

verò ventum validum, timuit: et cùm cœpisset mergi, clamavit dicens: Domine,
31 salvum me fac. Et continuò Jesus extendens manum, apprehendit eum: et ait illi: Modicæ fidei, quare dubitasti?

32 Et cùm ascendissent in naviculam, cessavit ventus.
33 Qui autem in navicula erant, venerunt, et adoraverunt eum, dicentes: Verè Filius Dei es.

34 Et cùm transfretassent, venerunt in terram Gene-
35 sar. Et cùm cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam, et obtulerunt ei om-
36 nes malè habentes, et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent. Et quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

Marc. vi.

Et ascendit ad illos in 51
navim; et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant: non enim intellex- 52
erunt de panibus: erat enim cor eorum obcæcatum.

Et cùm transfretassent, 53
venerunt in terram Genesareth, et applicuerunt. Cùm- 54
que egressi essent de navi, continuò cognoverunt eum: et percurrentes universam 55
regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. Et 56
quocumque introibat, in vicos, vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos, et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent; et quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

Joan. vi.

21 Voluerunt ergo accipere eum in navim : et statim navis fuit ad terram, in quam ibant.

Joan. vi. 22—24.

22 Altera die, turba, quæ stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus abiissent ; 23 aliæ verò supervenerunt naves a Tiberiade juxta locum ubi manducaverunt panem, gratias agente Domino ; cùm ergo vidisset 24 turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas et venerunt Capharnaüm quærentes Jesum.

§ 74.—*Sermo Christi de pane cœlesti.*

Joan. vi. 25—72.

Et cùm invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti?
26 Respondit eis Jesus, et dixit: Amen, amen dico vobis, quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, et
27 saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus.
28 Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur
29 opera Dei? Respondit Jesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.
30 Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi?
31 quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum
Psalm lxxvii. 24 est: 'Panem de cœlo dedit
32 eis manducare.' Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de cœlo: sed Pater meus dat vobis panem de cœlo verum.
33 Panis enim Dei est, qui de cœlo descendit, et dat vitam mundo.
34 Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem 35 eis Jesus: Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esuriet; et qui credit in me, non sitiet unquam. Sed 36 dixi vobis, quia et vidistis me, et non creditis. Omne, 37 quod dat mihi Pater, ad me venit; et eum qui venit ad me, non ejiciam foras: quia descendi de 38 cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Hæc est autem voluntas 39 ejus, qui misit me, Patris; ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Hæc est autem vo- 40 luntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium et credit in eum, habeat vitam æternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

Murmurabant ergo Ju- 41 dæi de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi; et dice- 42 bant: Nonne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos novimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de cœlo descendi?

Respondit ergo Jesus, et 43 dixit eis: Nolite murmurare in invicem. Nemo potest 44

Joan. vi.

venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum in
45 novissimo die. Est scriptum in Prophetis: 'Et erunt
Isa. liv. 13. omnes docibiles Dei.' Omnis, qui, audivit a Patre et
46 didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic
47 vidit Patrem. Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam æternam.
48 Ego sum panis vitæ. Patres
49 vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui
50 sunt. Hic est panis de cœlo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit,
51 non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de cœlo
52 descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

53 Litigabant ergo Judæi ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?

54 Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.
55 Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam: et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim
56 mea verè est cibus, et sanguis meus verè est potus. Qui
57 manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater,
58 et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Hic est
59 panis, qui de cœlo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.

Hæc dixit in synagoga
60 docens, in Capharnaüm. Multi ergo audientes ex
61 discipulis ejus, dixerunt: Durus est hic sermo; et quis potest eum audire?

Sciens autem Jesus apud
62 semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis
63 Filium hominis ascendentem ubi erat priùs? Spi-
64 ritus est, qui vivificat: caro non prodest quidquam. Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex
65 vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes,

Joan. vi.

et quis traditurus esset eum.
66 Et dicebat : Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.
67 Ex hoc multi discipulorum ejus abierunt retro : et jam non cum illo ambula-
68 bant. Dixit ergo Jesus ad duodecim : Numquid et vos
69 vultis abire ? Respondit ergo ei Simon Petrus : Domine, ad quem ibimus ? verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus, et cog- 70
novimus quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis 71
Jesus : Nonne ego vos duodecim elegi ? et ex vobis unus diabolus est ! Dice- 72
bat autem Judam Simonis Iscariothem : hic enim erat traditurus eum, cùm esset unus ex duodecim.

---

§ 75.—*Disputatio cum Pharisæis de traditionibus.*

Matt. xv. 1—20.

Tunc accesserunt ad eum ab Jerosolymis Scribæ et
2 Pharisæi, dicentes : Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum ? non enim lavant manus suas cùm panem manducant.

Marc. vii. 1—23.

Et conveniunt ad eum Pharisæi et quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis. Et cùm vidissent 2
quosdam ex discipulis ejus communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes, vituperaverunt. Pha- 3
risæi, enim, et omnes Judæi, nisi crebrò laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum ; et 4
a foro nisi baptizentur, non comedunt ; et alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et æramentorum, et lectorum. Et in- 5
terrogabant eum Pharisæi et Scribæ : Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem ?

Matt. xv.

3 Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit:
4 'Honora patrem, et matrem:' et 'Qui maledixerit
od. xx. 12. patri, vel matri, morte mori-
od. xxi. 6. 5 atur.' Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri, vel matri, Munus quodcumque est ex me, tibi pro-
6 derit: et non honorificabit patrem suum, aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum Dei propter tra-
7 ditionem vestram. Hypocritæ, bene prophetavit de
8 vobis Isaias, dicens: 'Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longè est
9 a me. Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas et mandata homi-
a. xxix. 13. num.'

10 Et convocatis ad se turbis, dixit eis: Audite, et
11 intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.

Marc. vii.

At ille respondens, dixit 6
eis: Bené prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: 'Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longè est a me. In vanum autem me colunt, 7
docentes doctrinas et præcepta hominum.' Relin- 8
quentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum et calicum; et alia similia his facitis multa. Et 9
dicebat illis: Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit: 10
'Honora patrem tuum et matrem tuam.' Et: 'Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur.' Vos autem 11
dicitis: Si dixerit homo patri aut matri, Corban (quod est donum) quodcumque ex me, tibi profuerit; et 12
ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo aut matri, rescindentes ver- 13
bum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: et similia hujusmodi multa facitis.

Et advocans iterum tur- 14
bam, dicebat illis: Audite me omnes, et intelligite. Nihil est extra hominem 15
introiens in eum, quod possit eum coinquinare;

Matt. xv.

12 Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quia Pharisæi, audito verbo 13 hoc, scandalizati sunt? At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cœlestis, era- 14 dicabitur. Sinite illos: cæci sunt, et duces cæcorum. Cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.

15 Respondens autem Petrus, dixit ei: Edissere no- 16 bis parabolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos 17 sine intellectu estis? Non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, et in secessum emit- 18 titur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquinant ho- 19 minem. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testi- 20 monia, blasphemiæ. Hæc sunt, quæ coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Marc. vii.

sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem. Si 16 quis habet aures audiendi, audiat.

Et cùm introisset in do- 17 mum a turba, interrogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis: Sic et 18 vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare: quia non 19 intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, et in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, 20 Quoniam quæ de homine exeunt, illa communicant hominem. Ab intus enim 21 de corde hominum malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiæ, nequi- 22 tiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia 23 hæc mala ab intus procedunt, et communicant hominem.

§ 76.—*De muliere Syrophœnissa.*

Matt. xv. 21—28.

ET egressus inde Jesus, secessit in partes Tyri et Sidonis.

22 Et ecce mulier Chananæa a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere meî Domine fili David: filia mea malè a dæmonio
23 vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus rogabant eum dicentes: Dimitte eam;
24 quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait: Non sum missus nisi ad oves quæ perierunt domûs Is-
25 rael. At illa venit, et adoravit eum, dicens: Do-
26 mine, adjuva me. Qui respondens ait: Non est bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus.
27 At illa dixit: Etiam, Domine: nam et catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suo-
28 rum. Tunc respondens Jesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa hora.

Marc. vii. 24—30.

ET inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis: et ingressus domum, neminem voluit scire; et non potuit latere.

Mulier enim statim ut 25
audivit de eo, cujus filia habebat spiritum immundum, intravit, et procidit ad pedes ejus. Erat enim 26
mulier Gentilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum, ut dæmonium ejiceret de filia ejus. Qui dixit illi: 27
Sine priùs saturari filios; non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus.

At illa respondit, et di- 28
xit illi: Utique, Domine; nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi: Propter 29
hunc sermonem vade; exiit dæmonium a filia tua. Et 30
cùm abiisset domum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, et dæmonium exisse.

§ 77.—*De surdo et muto.*

Marc. vii. 31—37.

Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios
32 fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut
33 imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus; et exspuens, tetigit linguam ejus:
34 Et suspiciens in cœlum, ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est, adaperire. Et statim apertæ sunt 35
aures ejus, et solutum est vinculum linguæ ejus; et loquebatur recte. Et præ- 36
cepit illis ne cui dicerent. Quantò autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant, et eò ampliùs 37
admirabantur, dicentes: Benè omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

---

§ 78.—*Refectio quatuor millium hominum.*

Matt. xv. 29—39.

Et cum transisset inde Jesus, venit secus mare Galilææ: et ascendens in
30 montem, sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, et alios multos; et projecerunt eos ad pedes
31 ejus, et curavit eos: ita ut turbæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes: et magnificabant Deum Israel.
32 Jesus autem, convocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbæ, quia triduo jam perseverant mecum, et non habent quod manducent:

Marc. viii. 1—10.

In diebus illis iterum, cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent, convocatis discipulis, ait illis: Misereor super tur- 2
bam, quia ecce jam triduò sustinent me, nec habent quod manducent; et si 3

Matt. xv.

et dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via.

33 Et dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus
34 turbam tantam? Et ait illis Jesus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos.
35 Et præcepit turbæ, ut discumberent super terram.
36 Et accipiens septem panes et pisces, et gratias agens, fregit, et dedit discipulis suis; et discipuli dederunt
37 populo. Et comederunt omnes, et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem
38 sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt, quatuor millia hominum, extra parvulos et mulieres.

39 Et, dimissa turba, ascendit in naviculam: et venit in fines Magedan.

Marc. viii.

dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt.

Et responderunt ei discipuli sui: Unde illos quis poterit hic saturare panibus 4
in solitudine? Et interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. 5

Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et 6
accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponerent; et apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos paucos: et ipsos 7
benedixit, et jussit apponi. Et manducaverunt, et satu- 8
rati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducaverant, quasi quatuor 9
millia: et dimisit eos.

Et statim ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in partes Dalmanutha.

§ 79.—*De fermento Pharisæorum.*

Matt. xvi. 1–12.

ET accesserunt ad eum Pharisæi et Sadducæi tentantes, et rogaverunt eum ut signum de cœlo ostenderet eis.

2 At ille respondens, ait illis: Facto vespere, dicitis: Serenum erit, rubicundum 3 est enim cœlum; et manè: Hodie tempestas, rutilat 4 enim triste cœlum. Faciem ergo cœli dijudicare nostis: signa autem temporum non potestis scire? Generatio mala et adultera signum quærit, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Et relictis illis, abiit.

5 Et cùm venissent discipuli ejus trans fretum, obliti sunt 6 panes accipere. Qui dixit illis: Intuemini, et cavete a fermento Pharisæorum et 7 Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia panes non accepimus.

8 Sciens autem Jesus, dixit: Quid cogitatis intra vos, modicæ fidei, quia 9 panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum in quinque millia hominum, et quot sportas sumpsitis? 10 Neque septem panum in

Marc. viii. 11–21.

ET exierunt Pharisæi, et cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Et ingemiscens spiritu, 12 ait: Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. Et 13 dimittens eos, ascendit iterum navim, et abiit trans fretum.

Et obliti sunt panes su- 14 mere: et nisi unum panem non habebant secum in navi. Et præcipiebat eis, 15 dicens: Videte, et cavete a fermento Pharisæorum, et fermento Herodis. Et 16 cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia panes non habemus.

Quo cognito, ait illis 17 Jesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum? Oculos 18 habentes non videtis? et aures habentes non auditis? Nec recordamini, quando 19

Matt. xvi.

quatuor millia hominum, et quot sportas sumpsistis ?
11 Quare non intelligitis, quia non de pane dixi vobis : Cavete a fermento Pharisæorum et Sadducæorum ?

12 Tunc intellexerunt, quia non dixerit cavendum a fermento panum, sed a doctrina Pharisæorum et Sadducæorum.

Marc. viii.

quinque panes fregi in quinque millia, quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis ? Dicunt ei : Duodecim. Quando et 20
septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorum tulistis ? Et dicunt ei : Septem. Et dice- 21
bat eis : Quomodo nondum intelligitis ?

---

§ 80.—*De cæco apud Bethsaidam sanato.*

Marc. viii. 22—26.

Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei cæcum, et rogabant eum ut illum
23 tangeret. Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum ; et exspuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum
24 si quid videret. Et aspiciens, ait : Video homines velut arbores ambulantes.
Deinde iterum imposuit 25
manus super oculos ejus ; et cœpit videre, et restitutus est ita ut clarè videret omnia. Et misit illum in 26
domum suam, dicens : Vade in domum tuam ; et si in vicum introieris, nemini dixeris.

---

§ 81.—*Confessio Beati Petri.*

Matt. xvi. 13—20.

VENIT autem Jesus in partes Cæsareæ Philippi, et interrogabat discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse Filium ho-
14 minis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex prophetis.
15 Dicit illis Jesus: Vos autem quem me esse dicitis?
16 Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus, Filius Dei vivi.
17 Respondens autem Jesus, dixit ei: Beatus es, Simon Bar-Jona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœ-
18 lis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt ad-
19 versùs eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cœlis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cœlis.
20 Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Christus.

Marc. viii. 27—30.

ET egressus est Jesus, et discipuli ejus in castella Cæsareæ Philippi; et in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me dicunt esse homines? Qui 28 responderunt illi, dicentes: Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò quasi unum de prophetis.

Tunc dicit illis: Vos verò 29 quem me esse dicitis? Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus.

Et comminatus est eis, 30 ne cui dicerent de illo.

Luc. ix. 18—21.

Et factum est cùm solus esset orans, erant cum illo et discipuli; et interrogavit illos, dicens: Quem me
19 dicunt esse turbæ? At illi responderunt, et dixerunt: Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus propheta de prioribus surrexit.
20 Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus, dixit: Christum Dei.

21 At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc.

PARS QUARTA.

DE VITA PUBLICA JESU CHRISTI, A CONFESSIONE S. PETRI USQUE AD DIEM PALMARUM.

§ 82.—*Prædicitur Passio et doctrina Crucis proponitur.*

Matt. xvi. 21—28.

EXINDE cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oportet eum ire Jerosolymam, et multa pati a senioribus, et Scribis, et Principibus Sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere.

22 Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Absit a te, Domine:
23 non erit tibi hoc. Qui conversus, dixit Petro: Vade post me, satana; scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.

24 Tunc Jesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semet ipsum, et tollat crucem su-
25 am, et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit

Marc. viii. 31—38.

ET cœpit docere eos, quoniam oportet Filium hominis pati multa, et reprobari a senioribus, et a summis Sacerdotibus, et Scribis, et occidi, et post tres dies resurgere. Et palam ver- 32
bum loquebatur.

Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum. Qui conversus, et videns dis- 33
cipulos suos, comminatus est Petro, dicens: Vade retro me, satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum.

Et convocata turba cum 34
discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. Qui enim voluerit animam 35
suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit

Luc. xi. 21—27.

Et Jesus increpans illos præcepit ne cui dicerent
22 hoc, dicens, quia oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et Principibus Sacerdotum et Scribis, et occidi, et tertia die resurgere.

23 Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie,
24 et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam

Matt. xvi.

animam suam propter me,
26 inveniet eam. Quod enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?
27 Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum Angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opera ejus.

28 Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

Marc. viii.

animam suam propter me, et evangelium, salvam faciet eam. Quid enim pro- 36
derit homini, si lucretur mundum totum, et detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo com- 37
mutationis pro anima sua?

Qui enim me confusus 38
fuerit, et verba mea, in generatione ista adultera et peccatrice: et Filius hominis confundetur eum, cùm venerit in gloria Patris sui cum Angelis sanctis.

Et dicebat illis: Amen 39
dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in virtute.

§ 83.—*Transfiguratur Jesus.*

Matt. xvii. 1—13.

Et post dies sex assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem ejus, et ducit illos in montem excel-
2 sum seorsum: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies ejus sicut sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.

Marc. ix. 1—12.

Et post dies sex assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem; et ducit illos in montem excelsum seorsum solos, et transfiguratus est coram ipsis, et vesti- 2
menta ejus facta sunt splendentia, et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

Luc. ix.

suam propter me, salvam
25 faciet illam. Quid enim
proficit homo, si lucretur
universum mundum, se au-
tem ipsum perdat, et detri-
mentum sui faciat?

26 Nam qui me erubuerit
et meos sermones, hunc
Filius hominis erubescet,
cùm venerit in majestate
sua, et Patris, et sanctorum
Angelorum.

27 Dico autem vobis verè:
sunt aliqui hic stantes, qui
non gustabunt mortem do-
nec videant regnum Dei.

Luc. ix. 28—36.

FACTUM est autem post hæc
verba fere dies octo, et as-
sumpsit Petrum, et Jaco-
bum, et Joannem, et ascen-
dit in montem ut oraret.
29 Et facta est, dum oraret,
species vultûs ejus altera, et
vestitus ejus albus et reful-
gens.

Matt. xvii.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias cum eo loquentes.

4 Respondens autem Petrus, dixit ad Jesum : Domine, bonum est nos hîc esse : si vis, faciamus hîc tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliæ unum.

5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens : Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui : ipsum audite.
6 Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et
7 timuerunt valde. Et accessit Jesus, et tetigit eos ; dixitque eis : Surgite, et
8 nolite timere. Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Jesum.

9 Et descendentibus illis de monte, præcepit eis Jesus dicens : Nemini dixeritis visionem, donec Filius

Marc. ix.

Et apparuit illis Elias 3
cum Moyse ; et erant loquentes cum Jesu.

Et respondens Petrus, 4
ait Jesu : Rabbi, bonum est nos hîc esse : et faciamus tria tabernacula, tibi unum, et Moysi unum, et Eliæ unum. Non enim sciebat 5
quid diceret : erant enim timore exterriti.

Et facta est nubes obum- 6
brans eos : et venit vox de nube, dicens : Hic est Filius meus carissimus ; audite illum. Et statim circum- 7
spicientes, neminem amplius viderunt, nisi Jesum tantùm secum.

Et descendentibus illis 8
de monte, præcepit illis ne cuiquam, quæ vidissent, narrarent, nisi cùm Filius

Luc. ix.

30 Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses et Elias,
31 visi in majestate ; et dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem.
32 Petrus verò, et qui cum illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, et duos viros qui stabant cum
33 illo. Et factum est cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum : Præceptor, bonum est nos hîc esse : et faciamus tria tabernacula, unum tibi, et unum Moysi, et unum Eliæ : nesciens quid diceret.
34 Hæc autem illo loquente, facta est nubes, et obumbravit eos : et timuerunt, intrantibus illis in nubem.
35 Et vox facta est de nube, dicens : Hic est Filius meus
36 dilectus ; ipsum audite. Et dum fieret vox, inventus est Jesus solus.

Matt. xvii.

hominis a mortuis resurgat.

10 Et interrogaverunt eum discipuli, dicentes : Quid ergo Scribæ dicunt quòd Eliam oporteat primum ve-
Mal. iv. 5. 11 nire ? At ille respondens, ait eis : Elias quidem venturus est, et restituet omnia.
12 Dico autem vobis, quia Elias jam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quæcumque voluerunt. Sic et Filius hominis passurus
13 est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis.

Marc. ix.

hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continue- 9
runt apud se, conquirentes quid esset : Cùm a mortuis resurrexerit.

Et interrogabant eum, 10
dicentes : Quid ergo dicunt Pharisæi et Scribæ, quia Eliam oportet venire primùm ? Qui respondens, 11
ait illis : Elias, cùm venerit primò, restituet omnia : et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur et contemnatur. Sed dico vobis quia et Elias 12
venit (et fecerunt illi quæcumque voluerunt) sicut scriptum est de eo.

---

§ 84.—*Sanatur puer a quo Apostoli non potuerunt dæmonium ejicere.*

Matt. xvii. 14—22.

Et cùm venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum, dicens : Domine, mi-

Marc. ix. 13—31.

Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, et Scribas conquirentes cum illis. Et 14
confestim omnis populus videns Jesum, stupefactus est, et expaverunt, et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos : Quid 15
inter vos conquiritis ?

Et respondens unus de 16
turba, dixit : Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum :

Luc. ix.

Et ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his quæ viderant.

Luc. ix. 37—45.

FACTUM est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illis turba multa.

38 Et ecce vir de turba exclamavit, dicens: Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi;

Matt. xvii.

serere filio meo, quia lunaticus est, et malè patitur: nam sæpe cadit in ignem,
15 et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum.
16 Respondens autem Jesus, ait: O generatio incredula et perversa, quousque ero vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me.

17 Et increpavit illum Jesus,

Marc. ix.

qui ubicumque eum appre- 17
henderit, allidit illum, et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, et non potuerunt.

Qui respondens eis, di- 18
xit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt 19
eum.

Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum, et elisus in terram volutabatur spumans.

Et interrogavit patrem 20
ejus: Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia: et 21
frequenter eum in ignem et in aquas misit ut eum perderet: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostrî. 22
Jesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò 23
exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine; adjuva incredulitatem meam.

Et cùm videret Jesus 24
concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde et mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: et amplius ne introeas in eum.

Luc. ix.

39 et ecce spiritus apprehendit
eum, et subitò clamat, et
elidit, et dissipat eum cum
spuma, et vix discedit dila-
40 nians eum : et rogavi dis-
cipulos tuos ut ejicerent
illum, et non potuerunt.
41 Respondens autem Je-
sus, dixit : O generatio infi-
delis et perversa, usquequo
ero apud vos, et patiar vos ?
adduc huc filium tuum.

42 Et cùm accederet, elisit
illum dæmonium et dissi-
pavit.

43 Et increpavit Jesus spi-

Matt. xvii.

et exiit ab eo dæmonium, et curatus est puer ex illa hora.

18 Tunc accesserunt discipuli ad Jesum secretò, et dixerunt: Quare nos non potuimus ejicere illum?
19 Dixit illis Jesus: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et transibit; et nihil
20 impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem et jejunium.

21 Conversantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus, Filius hominis tradendus est in manus homi-
22 num, et occident eum, et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

Marc. ix.

Et exclamans, et multùm 25
discerpens eum, exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est. Jesus autem 26
tenens manum ejus, elevavit eum, et surrexit.

Et cùm introisset in do- 27
mum, discipuli ejus secretò interrogabant eum: Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis: Hoc 28
genus in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio.

Et inde profecti præter- 29
grediebantur Galilæam; nec volebat quemquam scire. Docebat autem discipulos 30
suos, et dicebat illis: Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die resurget. At illi 31
ignorabant verbum: et timebant interrogare eum.

Luc. ix.

ritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri ejus.

44 Stupebant autem omnes in magnitudine Dei; omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in
45 manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud: et timebant eum interrogare de hoc verbo.

Joan. vii. 1.

Post hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam: non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere.

§ 85.—*Jesus solvit didrachma pro se et Petro.*

Matt. xvii. 23—26.

Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, et dixerunt ei, Magister vester non solvit
24 didrachma? Ait: Etiam. Et cùm intrasset in domum, prævenit eum Jesus, dicens: Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis, an ab
25 alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii. Ut
26 autem non scandalizemus eos, vade ad mare, et mitte hamum: et eum piscem, qui primus ascenderit, tolle, et aperto ore ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me et te.

---

§ 86.—*De disputatione inter discipulos, et de scandalo vitando.*

Marc. ix. 32—49.

Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi essent, interrogabat eos: Quid in via
33 tractabatis? At illi tacebant; siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset.

34 Et residens vocavit duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, et omni-
35 um minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: quem cùm complexus esset, ait illis:
36 Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit: et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui misit me.

Luc. ix. 46—50.

Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset.

At Jesus videns cogita-47 tiones cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, et ait illis: 48 Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit; et quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est.

Marc. ix.

37 Respondit illi Joannes, dicens : Magister, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos ; et pro-
38 hibuimus eum. Jesus autem ait : Nolite prohibere eum. Nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, et possit citò malè loqui de me.
39 Qui enim non est adversùm
40 vos, pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis : Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.
41 Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me : bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, et
42 in mare mitteretur. Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam : bonum est tibi debilem introire in vitam, quàm duas manus habentem ire in gehennam, in
43 ignem inextinguibilem : 'ubi
Esa. lxvi. 24. vermis eorum non moritur,
44 et ignis non extinguitur.' Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum : bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quàm duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextingui-
45 bilis : 'ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extin-

Luc. ix.

Respondens autem Joan-49 nes, dixit : Præceptor, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem dæmonia ; et prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Et 50 ait ad illum Jesus : Nolite prohibere : qui enim non est adversùm vos, pro vobis est.

Marc. ix.

46 guitur.' Quòd si oculus tuus scandalizat te, ejice eum : bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti
47 in gehennam ignis : 'ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.' Om- 48 nis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. Bo- 49 num est sal : quòd si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis ? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos.

---

§ 87.—*Alia ejusdem sermonis expositio.*

Matt. xviii. 1—14.

In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes : Quis, putas, major est in regno cœlorum ?

2 Et advocans Jesus parvulum, statuit eum in medio
3 eorum, et dixit : Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœ-
4 lorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in
5 regno cœlorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me
6 suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, et demergatur in profundum maris.

7 Væ mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala : verumtamen væ homini illi, per quem scan-
8 dalum venit. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum, et projice abs te : bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus 9 scandalizat te, erue eum, et projice abs te : bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

Videte ne contemnatis 10 unum ex his pusillis : dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui in cœlis est. Venit enim 11 Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis vi- 12 detur ? Si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis : nonne relinquit nonaginta novem in montibus, et vadit quærere eam quæ erravit ? Et si contige- 13

Matt. xviii.

rit ut inveniat eam : Amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quàm super nonaginta novem, quæ non erraverunt. Sic non 14
est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis.

---

§ 88.—*De correptione fraterna, et de dimittendo fratri septuagies septies.*

Matt. xviii. 15—35.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit, lucratus 16 eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne 17 verbum. Quòd si non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

18 Amen dico vobis : quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cœlo : et quæcumque solveritis super terram, erunt 19 soluta et in cœlo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cœlis est. 20 Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

21 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit : Domine, quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei ? usque septies ?

Dicit illi Jesus : Non dico 22
tibi usque septies, sed usque septuagies septies. Ideo 23
assimilatum est regnum cœlorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cùm cœpis- 24
set rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cùm autem non haberet 25
unde redderet, jussit eum dominus ejus venumdari, et uxorem ejus, et filios, et omnia quæ habebat, et reddi. Procidens autem 26
servus ille, orabat eum, dicens : Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus 27
servi illius, dimisit eum, et debitum dimisit ei. Egres- 28
sus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios ; et tenens suffocabat eum, dicens : Redde

Matt. xviii.

29 quod debes. Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia red-
30 dam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in carcerem donec redderet
31 debitum. Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valde: et venerunt et narraverunt domino suo omnia quæ
32 facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus, et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: nonne 33
ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tuî misertus sum? Et iratus 34
dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic et Pater meus cœlestis 35
faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

---

§ 89.—*Quomodo Dominus Jesus Jerosolymam ascendit in festo Scenopegiæ.*

Joan. vii. 2—13.

Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Sce-
3 nopegia. Dixerunt autem ad eum fratres ejus: Transi hinc, et vade in Judæam, ut et discipuli tui videant
4 opera tua, quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, et quærit ipse in palam esse: si hæc facis, manifesta
5 teipsum mundo. Neque enim fratres ejus credebant in eum.
6 Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit; tempus autem vestrum semper est para-
7 tum. Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera ejus mala sunt. Vos ascen- 8
dite ad diem festum hunc: ego autem non ascendo ad diem festum istum; quia meum tempus nondum impletum est.

Hæc cùm dixisset, ipse 9
mansit in Galilæa. Ut au- 10
tem ascenderunt fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergo quærebant eum 11
in die festo, et dicebant: Ubi est ille? Et murmur 12
multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant:

Joan. vii.

Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non; sed
13 seducit turbas. Nemo tamen palàm loquebatur de illo propter metum Judæorum.

---

§ 90.—*Disputat Jesus in templo.*

Joan. vii. 14—36.

Jam autem die festo mediante, ascendit Jesus in
15 templum, et docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cùm non didicerit?
16 Respondit eis Jesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit
17 me. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo sit, an ego a meipso loquar.
18 Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem quærit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, et injustitia in illo
19 non est. Nonne Moyses dedit vobis legem? et nemo
20 ex vobis facit legem. Quid me quæritis interficere?

Respondit turba, et dixit: Dæmonium habes: quis te quærit interficere?
21 Respondit Jesus, et dixit eis: Unum opus feci, et
22 omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem (non quia ex Moyse est, sed ex patribus), et in sabbato circumciditis homi-
23 nem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem salvum feci in sabbato? Nolite judicare
24 secundum faciem, sed justum judicium judicate.

Dicebant ergo quidam ex
25 Jerosolymis: Nonne hic est, quem quærunt interficere?
26 Et ecce palàm loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt Principes
27 quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit; Christus autem cùm venerit, nemo scit unde sit.

Clamabat ergo Jesus in
28 templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis; et a me ipso non veni; sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis.
29 Ego scio eum; quia ab ipso sum, et ipse me misit.

Quærebant ergo eum ap-
30 prehendere; et nemo misit in illum manus, quia non dum venerat hora ejus. De
31 turba autem multi credide-

Joan. vii.

runt in eum, et dicebant: Christus cùm venerit, numquid plura signa faciet quàm
32 quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hæc; et miserunt Principes et Pharisæi ministros ut apprehenderent eum.
33 Dixit ergo eis Jesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum; et vado ad
34 eum qui me misit. Quæretis me, et non invenietis; et ubi ego sum, vos non potestis venire.
35 Dixerunt ergo Judæi ad semetipsos: Quò hic iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem Gentium iturus est, et docturus Gentes? Quis
36 est hic sermo, quem dixit: Quæretis me, et non invenietis; et ubi sum ego, vos non potestis venire?

---

§ 91.—*De aqua viva Sancti Spiritûs.*

Joan. vii. 37—53, viii. 1.

In novissimo autem die magno festivitatis, stabat Jesus et clamabat dicens: Si quis sitit, veniat ad me,
38 et bibat. Qui credit in me, Esa. lvii. 11. sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ
39 vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.
40 Ex illa ergo turba, cum audissent hos sermones ejus, dicebant: Hic est
41 verè propheta. Alii dicebant: Hic est Christus. Quidem autem dicebant: Numquid a Galilæa venit
42 Christus? Nonne Scriptura dicit: Quia ex semine David et de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dis- Psalm cxxxi. 11. Mich. v. 2.
43 sensio itaque facta est in turba propter eum. Qui-
44 dam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.
45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices et Pharisæos, et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? Re-
46 sponderunt ministri: Nunquam sic locutus est homo,
47 sicut hic homo. Respon- derunt ergo eis Pharisæi: Numquid et vos seducti
48 estis? Numquid ex Principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc quæ non
49

Joan. vii., viii.

novit legem maledicti sunt.
50 Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis:
51 Numquid lex nostra judicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, et cognoverit
52 quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu Galilæus es? Scrutare Scripturas, et vide quia a Galilæa propheta non surgit. Et reversi sunt unus- 53
quisque in domum suam. Jesus autem perrexit in 1
montem Oliveti.

---

§ 92.—*De muliere in adulterio deprehensa.*

Joan. viii. 2—11.

Et diluculo iterum venit in templum; et omnis populus venit ad eum; et sedens docebat eos.
3 Adducunt autem Scribæ et Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam; et statuerunt eam in medio,
4 et dixerunt ei: Magister, hæc mulier modò depre-
5 hensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?
6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum.

Jesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat
7 in terra. Cùm ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, et dixit eis: Qui sine peccato est vestrûm, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se incli- 8
nans, scribebat in terra.

Audientes autem unus 9
post unum exibant, incipientes a senioribus: et remansit solus Jesus, et mulier in medio stans.

Erigens autem se Jesus, 10
dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant? nemo te condemnavit? Quæ 11
dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Jesus: Nec ego te condemnabo: Vade, et jam ampliùs noli peccare.

---

§ 93. —*Jesus docet se esse lucem mundi.*

Joan. viii. 12—20.

ITERUM ergo locutus est eis Jesus, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

13 Dixerunt ergo ei Pharisæi: Tu de te ipso testimonium perhibes; testimonium tuum non est verum.

14 Respondit Jesus, et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum; quia scio unde veni, et quò vado: vos autem nescitis unde venio, aut quò vado.

15 Vos secundùm carnem judicatis: ego non judico quem-

16 quam. Et si judico ego, judicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater.

17 Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est.

18 Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso; et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.

19 Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Jesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis.

20 Hæc verba locutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora ejus.

---

§ 94.—*Jesus docet se esse Filium Æterni Patris.*

Joan. viii. 21—59.

DIXIT ergo iterum eis Jesus: Ego vado, et quæretis me, et in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis venire.

22 Dicebant ergo Judæi: Numquid interficiet semet ipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis venire?

23 Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de

24 hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris: si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.

25 Dicebant ergo ei: Tu quis es?

Dixit eis Jesus: Principium, qui et loquor vobis.

26 Multa habeo de vobis loqui, et judicare. Sed qui me

misit, verax est: et ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in mundo.
27 Et non cognoverunt quia Patrem ejus dicebat Deum.
28 Dixit ergo eis Jesus: Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a me ipso facio nihil, sed sicut docuit
29 me Pater hæc loquor. Et qui me misit, mecum est, et non reliquit me solum: quia ego quæ placita sunt ei facio semper.
30 Hæc illo loquente, multi
31 crediderunt in eum. Dicebat ergo Jesus ad eos, qui crediderunt ei, Judæos: Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eri-
32 tis; et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos.
33 Responderunt ei: Semen Abrahæ sumus, et nemini servivimus unquam: quomodo tu dicis; Liberi eritis?
34 Respondit eis Jesus: Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati.
35 Servus autem non manet in domo in æternum: filius autem manet in æternum.
36 Si ergo vos Filius liberaverit,
37 verè liberi eritis. Scio quia filii Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.
38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: et vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis.
39 Responderunt, et dixerunt ei: Pater noster Abraham est.
Dicit eis Jesus: Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite.
40 Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi a Deo: hoc Abraham non fecit.
41 Vos facitis opera patris vestri.
Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati; unum patrem habemus, Deum.
42 Dixit ergo eis Jesus: Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me. Ego enim ex Deo processi, et veni: neque enim a me ipso veni, sed ille me misit.
43 Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non
44 potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis; et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater ejus.
45 Ego autem si veritatem

Joan. viii.

dico, non creditis mihi.
46 Quis ex vobis arguet me
de peccato? Si veritatem
dico vobis, quare non cre-
47 ditis mihi? Qui ex Deo
est, verba Dei audit. Prop-
terea vos non auditis, quia
ex Deo non estis.
48 Responderunt ergo Ju-
dæi, et dixerunt ei: Nonne
bene dicimus nos quia Sa-
maritanus es tu, et dæmo-
nium habes?
49 Respondit Jesus: Ego
dæmonium non habeo: sed
honorifico Patrem meum, et
50 vos inhonorastis me. Ego
autem non quæro gloriam
meam: est qui quærat et
51 judicet. Amen, amen dico
vobis: si quis sermonem
meum servaverit, mortem
non videbit in æternum.
52 Dixerunt ergo Judæi:
Nunc cognovimus quia dæ-
monium habes. Abraham
mortuus est, et Prophetæ:
et tu dicis: Si quis sermo-
nem meum servaverit, non
gustabit mortem in æter-
num. Numquid tu major 53
es patre nostro Abraham,
qui mortuus est? et Pro-
phetæ mortui sunt. Quem
te ipsum facis?

Respondit Jesus: Si ego 54
glorifico me ipsum, gloria
mea nihil est: est Pater
meus, qui glorificat me,
quem vos dicitis quia Deus
vester est. Et non cogno- 55
vistis eum: ego autem novi
eum: et si dixero quia non
scio eum, ero similis vobis,
mendax. Sed scio eum,
et sermonem ejus servo.
Abraham pater vester ex- 56
ultavit ut videret diem
meum: vidit, et gavisus est.

Dixerunt ergo Judæi ad 57
eum: Quinquaginta annos
nondum habes, et Abraham
vidisti?

Dixit eis Jesus: Amen, 58
amen dico vobis, antequam
Abraham fieret, ego sum.

Tulerunt ergo lapides, ut 59
jacerent in eum: Jesus au-
tem abscondit se, et exivit
de templo.

---

§ 95.—*De cæco a nativitate.*

Joan. ix. 1—41.

Et præteriens Jesus vidit
hominem cæcum a nativi-
2 tate. Et interrogaverunt
eum discipuli ejus: Rabbi,
quis peccavit, hic, aut pa-
rentes ejus, ut cæcus nasce-
retur?

Respondit Jesus: Neque 3
hic peccavit, neque paren-
tes ejus: sed ut manifes-

Joan. ix.

tentur opera Dei in illo.
4 Me oportet operari opera ejus qui misit me, donec dies est : venit nox, quando
5 nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum
6 mundi. Hæc cùm dixisset, exspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit
7 lutum super oculos ejus, et dixit ei : Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur Missus.)

Abiit ergo, et lavit, et
8 venit videns. Itaque vicini, et qui viderant eum priùs, quia mendicus erat, dicebant : Nonne hic est, qui sedebat et mendicabat ? Alii dicebant : Quia hic est.
9 Alii autem : Nequaquam, sed similis est ei. Ille verò dicebat : Quia ego sum.
10 Dicebant ergo ei : Quomodo aperti sunt tibi oculi ?
11 Respondit : Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit, et unxit oculos meos, et dixit mihi : Vade ad natatoria Siloë, et lava. Et abii, et
12 lavi, et video. Et dixerunt ei : Ubi est ille ? Ait : Nescio.
13 Adducunt eum ad Pharisæos, qui cæcus fuerat.
14 Erat autem sabbatum quando lutum fecit Jesus, et ape-
15 ruit oculos ejus. Iterùm ergo interrogabant eum Pharisæi quomodo vidisset. Ille autem dixit eis : Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video.
16 Dicebant ergo ex Pharisæis quidam : Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant : Quomodo potest homo peccator hæc signa facere ? Et schisma erat inter eos.

17 Dicunt ergo cæco iterum : Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos ? Ille autem dixit : Quia propheta est.
18 Non crediderunt ergo Judæi de illo, quia cæcus fuisset, et vidisset, donec vocaverunt parentes
19 ejus qui viderat. Et interrogaverunt eos, dicentes : Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est ? Quomodo ergo nunc
20 videt ? Responderunt eis parentes ejus, et dixerunt : Scimus quia hic est filius noster, et quia cæcus natus
21 est : quomodo autem nunc videat, nescimus : aut quis ejus aperuit oculos, nos nescimus : ipsum interrogate : ætatem habet, ipse
22 de se loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos : jam enim conspiraverant Judæi, ut si quis eum con-

fiteretur esse Christum, ex-
23 tra synagogam fieret. Propterea parentes ejus dixerunt: Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

24 Vocaverunt ergo rursum hominem, qui fuerat cæcus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo. Nos scimus quia hic
25 homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio; unum scio, quia
26 cæcus cùm essem, modò video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo
27 aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi vobis jam, et audistis: quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli
28 ejus fieri? Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moysi discipuli su-
29 mus. Nos scimus quia Moysi locutus est Deus; hunc autem nescimus unde
30 sit. Respondit ille homo, et dixit eis: In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, et aperuit
31 meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est et voluntatem ejus
32 facit, hunc exaudit. A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic 33
a Deo, non poterat facere quidquam. Responderunt 34
et dixerunt ei: In peccatis natus es totus, et tu doces nos? Et ejecerunt eum foras.

Audivit Jesus quia eje- 35
cerunt eum foras; et cùm invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei?

Respondit ille, et dixit: 36
Quis est, Domine, ut credam in eum?

Et dixit ei Jesus: Et vi- 37
disti eum; et qui loquitur tecum, ipse est.

At ille ait: Credo, Do- 38
mine. Et procidens adoravit eum.

Et dixit Jesus: In judici- 39
um ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant; et qui vident, cæci fiant. Et audierunt quidam 40
ex Pharisæis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos cæci sumus? Dixit eis Jesus: Si cæci 41
essetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis: Quia videmus; peccatum vestrum manet.

§ 96.—*Jesus docet se esse pastorem ovium.*

Joan. x. 1—21.

Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et
2 latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.
3 Huic ostiarius aperit, et oves vocem ejus audiunt; et proprias oves vocat nominatim, et educit eas. Et
4 cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt
5 vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non noverunt vocem alienorum.
6 Hoc proverbium dixit eis Jesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

7 Dixit ergo eis iterum Jesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium
8 ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt et latrones: et non audierunt
9 eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et ingredietur, et egredietur, et pascua
10 inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantiùs habeant.

11 Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. 12 Mercenarius autem, et qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus rapit et dispergit oves. 13 Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, et non pertinet ad eum de ovibus.

14 Ego sum pastor bonus; et cognosco meas, et cognoscunt me meæ. 15 Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem: et animam meam pono pro ovibus meis. 16 Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam audient; et fiet unum ovile, et unus pastor. 17 Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. 18 Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me ipso; et potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo.

19 Dissensio iterum facta est inter Judæos propter sermones hos. 20 Dicebant autem multi ex ipsis: Dæ-

Joan. x.

monium habet et insanit. 21 Quid eum auditis? Alii dicebant: Hæc verba non sunt dæmonium habentis: numquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

---

§ 97.—*De spiritu Evangelico.*

Luc. ix. 51—62.

Factum est autem dum complerentur dies assumptionis ejus, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem.

52 Et misit nuntios ante conspectum suum: et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum, ut pararent 53 illi. Et non receperunt eum, qui facies ejus erat 54 euntis in Jerusalem. Cùm vidissent autem discipuli ejus Jacobus et Joannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de cœlo, et consumat illos? 55 Et conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cu- 56 jus spiritûs estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

57 Factum est autem, ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quócumque ieris. 58 Dixit illi Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.

59 Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille autem dixit: Domine, permitte mihi primùm ire, et sepelire patrem meum. 60 Dixitque ei Jesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos; tu autem vade, et annuntia regnum Dei.

61 Et ait alter: Sequar te, Domine; sed permitte mihi primùm renuntiare his quæ domi sunt. 62 Ait ad illum Jesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.

---

§ 98.—*De missione septuaginta duorum.*

Luc. x. 1—16.

Post hæc autem designavit Dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quò erat ipse venturus.

Luc. x.

2 Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.
3 Ite: ecce ego mitto vos si-
4 cut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salu-
5 taveritis. In quamcumque domum intraveritis, primùm dicite: Pax huic domui:
6 et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin autem, ad vos
7 revertetur. In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in do-
8 mum. Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate
9 quæ apponuntur vobis; et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcumque au- 10
tem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: Etiam pulverem, qui 11
adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos; tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis 12
in die illa remissiùs erit, quàm illi civitati.

Væ tibi, Corozain! væ 13
tibi, Bethsaida! quia si in Tyro et Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes pœniterent. Verumtamen Tyro et 14
Sidoni remissiùs erit in jùdicio, quàm vobis. Et tu, 15
Capharnaum, usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergeris.

Qui vos audit, me au- 16
dit: et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me.

---

§ 99.—*De exultatione Jesu.*

Luc. x. 17—24.

Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.
18 Et ait illis: Videbam Satanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Ecce dedi 19
vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici; et nihil vobis

Luc. x.

20 nocebit. Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciuntur: gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.

21 In ipsa hora exultavit Spiritu sancto, et dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quòd abscondisti hæc a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Etiam, Pater: quoniam sic placuit

22 ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater; et quis sit Pater, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. Et 23 conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis, quòd 24 multi prophetæ et reges voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt; et audire quæ auditis, et non audierunt.

---

§ 100.—*Parabola de eo qui incidit in latrones.*

Luc. x. 25—37.

Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo?

26 At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis?

27 Ille respondens dixit: 'Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex
Deut. iv. 5. omni mente tua;' et proximum tuum sicut teipsum.

28 Dixitque illi: Recte respondisti; hoc fac et vives.

29 Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus?

Suscipiens autem Jesus, 30 dixit: Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum, et plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit autem ut 31 sacerdos quidam descenderet eadem via; et viso illo præterivit. Similiter et Le- 32 vita, cùm esset secus locum, et videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam 33 iter faciens, venit secus eum; et videns eum, misericordia motus est. Et appropians 34 alligavit vulnera ejus, infun-

Luc. x.

dens oleum et vinum; et imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum, et curam ejus egit.
35 Et altera die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe; et quodcumque supererogaveris, ego, cùm rediero, reddam tibi. Quis horum trium 36 videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?
At ille dixit: Qui fecit 37 misericordiam in illum. Et ait illi Jesus: Vade, et tu fac similiter.

---

§ 101.—*De optima parte.*

Luc. x. 38—42.

Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in quodam castellum, et mulier quædam, Martha nomine, excepit illum in domum
39 suam. Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius.
40 Martha autem satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit, et ait: Domine, non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, ut me adjuvet. Et respondens, 41 dixit illi Dominus: Martha, Martha, solicita es, et turbaris erga plurima. Porro 42 unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

---

§ 102.—*Quomodo et quam fiducialiter orandum sit.*

Luc. xi. 1—13.

Et factum est cùm esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis ejus ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit et Joannes discipulos suos.
2 Et ait illis: Cùm oratis, dicite:
Pater, sanctificetur nomen tuum.
Adveniat regnum tuum.
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. 3
Et dimitte nobis peccata 4 nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis.
Et ne nos inducas in tentationem.
Et ait ad illos: Quis 5 vestrûm habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi: Amice, com-

Luc. xi.

6 moda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum:
7 et ille deintùs respondens dicat: Noli mihi molestus esse; jam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili; non possum
8 surgere, et dare tibi? Et si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, et dabit illi quotquot habet necessarios.
9 Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis: quærite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. Omnis 10 enim qui petit, accipit: et qui quærit, invenit: et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit pa- 11 nem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem, numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit 12 ovum, numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, 13 cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris; quantò magis Pater vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se?

---

§ 103.—*Respondet Jesus se calumniantibus, et signum quærentibus.*

Luc. xi. 14—36.

Et erat ejiciens dæmonium, et illud erat mutum. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, et admiratæ sunt turbæ.
15 Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit
16 dæmonia. Et alii tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo.
17 Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. Si autem et Satanas in 18 seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. Si 19 autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi 20 judices vestri erunt. Porro si in digito Dei ejicio dæmonia, profectò pervenit in vos regnum Dei. Cùm 21 fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. Si autem 22 fortior eo superveniens vi-

cerit eum, universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, et spolia ejus dis-
23 tribuet. Qui non est mecum, contra me est: et qui non colligit mecum, dispergit.
24 Cùm immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa, quærens requiem; et non inveniens dicit: Revertar in domum
25 meam unde exivi. Et cùm venerit, invenit eam scopis mundatam et ornatam.
26 Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se: et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.
27 Factum est autem, cùm hæc diceret, extollens vocem quædam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter, qui te portavit, et
28 ubera, quæ suxisti. At ille dixit: Quinimmo, beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.
29 Turbis autem concurrentibus cœpit dicere: Generatio hæc, generatio nequam est; signum quærit, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Nam sicut fuit Jonas 30
signum Ninivitis, ita erit et Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget 31
in judicio cum viris generationis hujus, et condemnabit illos: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis; et ecce plus quàm Salomon hîc. Viri Ninivitæ surgent in 32
judicio cum generatione hac, et condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad prædicationem Jonæ; et ecce plus quàm Jonas hîc.

Nemo lucernam accen- 33
dit, et in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui 34
est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne 35
lumen, quod in te est, tenebræ sint. Si ergo corpus 36
tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

§ 104.—*Increpatio Pharisæorum et legisperitorum.*

Luc. xi. 37—54.

Et cum loqueretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut pranderet apud se. Et in-
38 gressus recubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante pran-
39 dium. Et ait Dominus ad illum: Nunc vos, Pharisæi, quod deforis est calicis et catini, mundatis; quod autem intus est vestrûm, plenum est rapina et iniqui-
40 tate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est, etiam id, quod deintus est, fecit?
41 Verumtamen quod superest, date eleemosynam: et ecce omnia munda sunt vo-
42 bis. Sed væ vobis Pharisæis! quia decimatis mentham, et rutam, et omne olus, et præteritis judicium et charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, et
43 illa non omittere. Væ vobis Pharisæis! quia diligitis primas cathedras in synagogis, et salutationes in
44 foro. Væ vobis! quia estis ut monumenta quæ non apparent, et homines ambulantes supra nesciunt.
45 Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi: Magister, hæc dicens, etiam contumeliam nobis facis.
46 At ille ait: Et vobis Legisperitis væ! quia oneratis homines oneribus quæ portare non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Væ vobis!
47 qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos.
48 Profectò testificamini quòd consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt,
49 vos autem ædificatis eorum sepulcra. Propterea et Sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas, et Apostolos, et ex illis occident, et
50 persequentur: ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi, a gene-
51 ratione ista, a sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare et ædem. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione.
52 Væ vobis Legisperitis! quia tulistis clavem scientiæ: ipse non introistis, et eos, qui introibant, prohibuistis.
53 Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi et Legisperiti graviter insistere, et os ejus opprimere de multis, insidiantes ei, et
54 quærentes aliquid capere de ore ejus, ut accusarent eum.

§ 105.— *Christus discipulos edocet de hypocrisi et de fiducia in Deum.*

Luc. xii. 1—12.

MULTIS autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, cœpit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento Pharisæorum, quod est hypo- 2 crisis. Nihil autem opertum est, quod non reveletur; neque absconditum, quod 3 non sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur; et quod in aurem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis.

4 Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, et post hæc non habent ampliùs 5 quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete.

6 Nonne quinque passeres veneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo? Sed et capilli 7 capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos. Dico au- 8 tem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei. Qui 9 autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei. Et omnis qui 10 dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum Sanctum blasphemaverit, non remittetur.

Cùm autem inducent vos 11 in synagogas, et ad magistratus et potestates, nolite soliciti esse qualiter aut quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim Sanc- 12 tus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

---

§ 106.—*Monita contra avaritiam et curas sæculares.*

Luc. xii. 13—34.

AIT autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hæ- 14 reditatem. At ille dixit illi: Homo, quis me constituit judicem aut divisorem super vos?

Dixitque ad illos: Videte, 15 et cavete ab omni avaritia; quia non in abundantia cu-

jusquam vita ejus est ex his
16 quæ possidet. Dixit autem
similitudinem ad illos di-
cens : Hominis cujusdam
divitis uberes fructus ager
17 attulit. Et cogitabat intra
se dicens : Quid faciam,
quia non habeo quò con-
18 gregem fructus meos ? Et
dixit : Hoc faciam : des-
truam horrea mea, et majora
faciam ; et illuc congregabo
omnia quæ nata sunt mihi,
19 et bona mea ; et dicam
animæ meæ : Anima, habes
multa bona posita in annos
plurimos : requiesce, come-
20 de, bibe, epulare. Dixit
autem illi Deus : Stulte, hac
nocte animam tuam repe-
tunt a te : quæ autem pa-
21 rasti, cujus erunt ? Sic est
qui sibi thesaurizat, et non
est in Deum dives.

22 Dixitque ad discipulos
suos : Ideo dico vobis : No-
lite soliciti esse animæ ves-
træ quid manducetis, neque
corpori quid induamini.
23 Anima plus est quàm esca,
et corpus plus quàm vesti-
24 mentum. Considerate cor-
vos, quia non seminant,
neque metunt, quibus non
est cellarium neque hor-
reum ; et Deus pascit illos.
Quantò magis vos pluris
25 estis illis ! Quis autem
vestrûm cogitando potest
adjicere ad staturam suam
cubitum unum ? Si ergo 26
neque quod minimum est
potestis, quid de cæteris
soliciti estis ? Considerate 27
lilia quomodo crescunt :
non laborant, neque nent :
dico autem vobis, nec Salo-
mon in omni gloria sua ves-
tiebatur sicut unum ex istis.
Si autem fœnum, quod ho- 28
die est in agro, et cras in
clibanum mittitur, Deus sic
vestit : quantò magis vos,
pusillæ fidei ?

Et vos nolite quærere 29
quid manducetis aut quid
bibatis, et nolite in sublime
tolli : hæc enim omnia 30
gentes mundi quærunt.
Pater autem vester scit
quoniam his indigetis. Ve- 31
rumtamen quærite primùm
regnum Dei, et justitiam
ejus : et hæc omnia adjici-
entur vobis.

Nolite timere, pusillus 32
grex ! quia complacuit Patri
vestro dare vobis regnum.
Vendite quæ possidetis, et 33
date eleemosynam. Facite
vobis sacculos qui non ve-
terascunt, thesaurum non
deficientem in cœlis : quò
fur non appropiat, neque
tinea corrumpit. Ubi enim 34
thesaurus vester est, ibi et
cor vestrum erit.

§ 107.—*Monita de vigilantia.*

Luc. xii. 35—59.

Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in ma-
36 nibus vestris, et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis, ut, cùm venerit, et pulsaverit, con-
37 festim aperiant ei. Beati servi illi, quos cùm venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, et faciet illos discumbere, et transiens mi-
38 nistrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt servi
39 illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam.
40 Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.

41 Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam: an et ad omnes?

42 Dixit autem Dominus: Quis, putas, est fidelis dispensator, et prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensu-
43 ram? Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus, invenerit ita facientem.

Verè dico vobis, quoniam 44 supra omnia quæ possidet constituet illum. Quòd si 45 dixerit servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire, et cœperit percutere servos et ancillas, et edere, et bibere, et inebriari; veniet dominus 46 servi illius in die qua non sperat, et hora qua nescit, et dividet eum, partemque ejus cum infidelibus ponet.

Ille autem servus, qui 47 cognovit voluntatem domini sui, et non præparavit, et non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis. Qui autem non cog- 48 novit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

Ignem veni mittere in 49 terram: et quid volo nisi ut accendatur? Baptismo 50 autem habeo baptizari: et quomodo coarctor usquedum perficiatur!

Putatis quia pacem veni 51 dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque 52 in domo una divisi; tres in duos, et duo in tres. Divi- 53

Luc. xii.

dentur, pater in filium, et filius in patrem suum: mater in filiam, et filia in matrem; socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam.

54 Dicebat autem et ad turbas: Cùm videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit: et 55 ita fit; et cùm austrum flantem, dicitis: Quia æstus 56 erit: et fit. Hypocritæ, faciem cœli et terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem et a vobis ipsis 57 non judicatis quod justum est?

Cùm autem vadis cum 58 adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo; ne fortè trahat te ad judicem, et judex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. Dico 59 tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

---

§ 108.—*Parabola de arbore fici.*

Luc. xiii. 1—9.

Aderant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. 2 Et respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia 3 passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes si- 4 militer peribitis. Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? 5 Non, dico vobis: sed si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.

Dicebat autem et hanc 6 similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quærens fructum in illa, et non invenit. Dixit autem ad 7 cultorem vineæ: Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? At 8 ille respondens, dicit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno, usquedum fodiam circa illam, et mittam stercora: et si quidem fe- 9 cerit fructum—sin autem, in futurum succides eam.

§ 109.—*De sabbato, et de incremento verbi Dei.*

Luc. xiii. 10—21.

ERAT autem docens in synagoga eorum sabbatis.
11 Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo, et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.
12 Quam cùm videret Jesus, vocavit eam ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.
13 Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum.
14 Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Jesus, dicebat turbæ: Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati.
15 Respondens autem ad illum Dominus, dixit: Hypocritæ, unusquisque vestrûm sabbato non solvit bovem suum aut asinum a præsepio, et ducit adaquare?
16 Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit Satanas, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati?
17 Et cùm hæc diceret, erubescebant omnes adversarii ejus: et omnis populus gaudebat in universis, quæ gloriosè fiebant ab eo.
18 Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile æstimabo illud?
19 Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum: et crevit, et factum est in arborem magnam; et volucres cœli requieverunt in ramis ejus.
20 Et iterum dixit: Cui simile æstimabo regnum Dei?
21 Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentaretur totum.

---

§ 110.—*De angusta porta.*

Luc. xiii. 22—35.

ET ibat per civitates et castella, docens, et iter faciens
23 in Jerusalem. Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur?
Ipse autem dixit ad illos:
24 Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare, et non poterunt.
25 Cùm autem intraverit paterfamilias, et clauserit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine,

Luc. xiii.

aperi nobis; et respondens dicet vobis: Nescio vos
26 unde sitis. Tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, et bibimus, et in
27 plateis nostris docuisti. Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis; discedite a me, omnes operarii iniquitatis.
28 Ibi erit fletus et stridor dentium: cùm videritis Abraham, et Isaac, et Jacob, et omnes Prophetas in regno Dei, vos autèm
29 expelli foras. Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accumbent in regno Dei.
30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.
31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisæorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc; quia Herodes vult te occidere.
32 Et ait illis: Ite, et dicite vulpi illi: Ecce ejicio dæmonia, et sanitates perficio hodie et cras, et tertia die consummor.
33 Veruntamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare; quia non capit prophetam perire extra Jerusalem.
34 Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, et lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti!
35 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis: 'Benedictus, qui venit in nomine Domini.' Psalm cxvii. 26.

---

§ 111.—*Verba Domini Jesu in domo principis Pharisæorum.*

Luc. xiv. 1—14.

Et factum est, cùm intraret Jesus in domum cujusdam principis Pharisæorum sabbato manducare panem, et
2 ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.
3 Et respondens Jesus dixit ad Legisperitos et Pharisæos, dicens: Si licet sab-
4 bato curare? At illi tacuerunt. Ipse verò apprehensum sanavit eum, ac dimisit.
5 Et respondens ad illos dixit: Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet, et non continuò extrahet illum die sabbati?
6 Et non poterant ad hæc respondere illi.
7 Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos ac-

Luc. xiv.

cubitus eligerent, dicens ad
8 illos : Cùm invitatus fueris
ad nuptias, non discumbas
in primo loco, ne forte ho-
noratior te sit invitatus ab
9 illo, et veniens is, qui te et
illum vocavit, dicat tibi :
Da huic locum ; et tunc
incipias cum rubore novis-
10 simum locum tenere. Sed
cùm vocatus fueris, vade,
recumbe in novissimo loco ;
ut, cùm venerit qui te invi-
tavit, dicat tibi : Amice, as-
cende superiùs. Tunc erit
tibi gloria coram simul dis-
11 cumbentibus. Quia omnis
qui se exaltat, humiliabitur;
et qui se humiliat exaltabi-
tur.

Dicebat autem et ei, qui 12
se invitaverat : Cùm facis
prandium aut cœnam, noli
vocare amicos tuos, neque
fratres tuos, neque cognatos,
neque vicinos divites : ne
fortè te et ipsi reinvitent,
et fiat tibi retributio. Sed 13
cùm facis convivium, voca
pauperes, debiles, claudos,
et cæcos : et beatus eris, 14
quia non habent retribuere
tibi ; retribuetur enim tibi
in resurrectione justorum.

---

§ 112.—*De invitatis ad cœnam magnam.*

Luc. xiv. 15—24.

Hæc cùm audisset quidam
de simul discumbentibus,
dixit illi : Beatus, qui man-
ducabit panem in regno
Dei !

16 At ipse dixit ei : Homo
quidam fecit cœnam mag-
nam, et vocavit multos.
17 Et misit servum suum hora
cœnæ dicere invitatis ut
venirent, quia jam parata
18 sunt omnia. Et cœperunt
simul omnes excusare.
Primus dixit ei : Villam
emi, et necesse habeo ex-
ire, et videre illam ; rogo
te, habe me excusatum.

Et alter dixit : Juga boum 19
emi quinque, et eo probare
illa ; rogo te, habe me ex-
cusatum. Et alius dixit : 20
Uxorem duxi, et ideo non
possum venire.

Et reversus servus nun- 21
tiavit hæc domino suo.
Tunc iratus paterfamilias,
dixit servo suo : Exi citò
in plateas et vicos civitatis,
et pauperes, ac debiles, et
cæcos, et claudos introduc
huc. Et ait servus : Domine, 22
factum est ut imperasti, et
adhuc locus est. Et ait 23
dominus servo : Exi in vias

Luc. xiv.

et sepes; et compelle intrare, ut impleatur domus
24 mea. Dico autem vobis, quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

---

§ 113.—*De conditionibus necessariis ad sequendum Jesum.*

Luc. xiv. 25—35.

Ibant autem turbæ multæ cum eo; et conversus dixit
26 ad illos: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus
27 esse discipulus. Et qui non bajulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus.
28 Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus qui necessarii sunt, si ha-
29 beat ad perficiendum; ne, posteaquam posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, omnes qui vident
30 incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic homo cœpit ædificare, et non potuit consummare? Aut quis 31
rex iturus committere bellum adversùs alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longè 32
agente, legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, 33
qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

Bonum est sal. Si au- 34
tem sal evanuerit, in quo condietur? Neque in ter- 35
ram, neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

---

§ 114.—*De ove omissa, de drachma perdita, et de filio prodigo.*

Luc. xv. 1—32.

Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores, ut audirent illum.
2 Et murmurabant Pharisæi et Scribæ, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.

Et ait ad illos parabolam 3
istam, dicens: Quis ex vobis 4
homo, qui habet centum

oves ; et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, et vadit ad illam, quæ perierat, donec inveniat eam ? Et cùm invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens ; et veniens domum, convocat amicos et vicinos, dicens illis : Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat. Dico vobis, quòd ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.

Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et everrit domum, et quærit diligenter, donec inveniat ? Et cùm invenerit, convocat amicas et vicinas, dicens : Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente.

Ait autem : Homo quidam habuit duos filios, et dixit adolescentior ex illis patri : Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriosè.

Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse cœpit egere. Et abiit, et adhæsit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant ; et nemo illi dabat.

In se autem reversus, dixit : Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo ! Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei : Pater, peccavi in cœlum, et coram te. Jam non sum dignus vocari filius tuus : fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum.

Cùm autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum ejus, et osculatus est eum. Dixitque ei filius : Pater, peccavi in cœlum, et coram te ; jam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad

Luc. xv.

servos suos: Citò proferte stolam primam, et induite illum, et date annulum in manum ejus, et calcea-
23 menta in pedes ejus. Et adducite vitulum saginatum, et occidite; et manduce-
24 mus, et epulemur; quia hic filius meus mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est. Et cœperunt epulari.
25 Erat autem filius ejus senior in agro; et cùm veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam
26 et chorum; et vocavit unum de servis, et interrogavit
27 quid hæc essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. Indignatus
28 est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum. At ille respondens,
29 dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum præterivi, et numquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epularer. Sed post-
30 quam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi:
31 Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt.
32 Epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est.

---

§ 115.—*De villico iniquitatis.*

Luc. xvi. 1—13.

Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum; et hic diffamatus est apud illum quasi
2 dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: jam enim non
3 poteris villicare. Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid
4 faciam, ut, cùm amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas.
5 Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille
6 dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, et sede citò,

Luc. xvi.

7 scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et 8 scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.

9 Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut, cùm defeceritis, recipiant vos in 10 æterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in majori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in majori iniquus est. Si ergo 11 in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est, quis credet vobis? Et si 12 in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est, quis dabit vobis? Nemo ser- 13 vus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, et alterum diliget; aut uni adhærebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonæ.

---

§ 116.—*De divite et Lazaro.*

Luc. xvi. 14—31.

Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant avari: et deridebant illum. 15 Et ait illis: Vos estis, qui justificatis vos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. 16 Lex et prophetæ, usque ad Joannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis 17 in illud vim facit. Facilius est autem cœlum et terram præterire, quàm de Lege 18 unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam, et alteram ducit, mœchatur: et qui dimissam a viro ducit, mœchatur.

Homo quidam erat dives, 19 qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendidè. Et erat 20 quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, cupiens saturari de 21 micis quæ cadebant de mensa divitis: et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et lingebant ulcera ejus.

Factum est autem ut 22 moreretur mendicus, et

Luc. xvi.

portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno.

23 Elevans autem oculos suos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham a longè, et Lazarum in sinu
24 ejus. Et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior
25 in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.

26 Et in his omnibus, inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare.

27 Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in do-
28 mum patris mei: habeo enîm quinque fratres: ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum.

29 Et ait illi Abraham: Habent Moysen et prophetas; audiant illos.

30 At ille dixit: Non, pater Abraham; sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.

31 Ait autem illi: Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

---

§ 117.—*De scandalo et remissione offensarum.*

Luc. xvii. 1—10.

Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala; væ autem
2 illi, per quem veniunt. Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum ejus, et projiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis.

3 Attendite vobis: si peccaverit in te frater tuus, increpa illum; et si pœnitentiam egerit, dimitte illi.
4 Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens, Pœnitet me, dimitte illi.

5 Et dixerunt Apostoli Domino: Adauge nobis fidem.

6 Dixit autem Dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic

Luc. xvii.

arbori moro: Eradicare, et transplantare in mare; et
7 obediet vobis. Quis autem vestrûm habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe;
8 et non dicat ei: Para quod cœnem, et præcinge te, et ministra mihi donec manducem et bibam, et post hæc tu manducabis et bibes? Numquid gratiam 9 habet servo illi, quia fecit quæ ei imperaverat? Non 10 puto. Sic et vos, cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus.

---

§ 118.—*De decem leprosis.*

Luc. xvii. 11—19.

Et factum est, dum iret in Jerusalem, transibat per mediam Samariam et Gali-
12 læam. Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi,
13 qui steterunt a longè, et levaverunt vocem, dicentes: Jesu præceptor, miserere nostri.
14 Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt.
15 Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum.
16 Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: et hic erat Samaritanus.
17 Respondens autem Jesus, dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi
18 sunt? Non est inventus qui rediret, et daret gloriam Deo, nisi hîc alienigena.
19 Et ait illi: Surge, vade; quia fides tua te salvum fecit.

---

§ 119.—*Quomodo Judæi volebant lapidare Jesum.*

Joan. x. 22—42.

Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis: et hyems
23 erat. Et ambulabat Jesus in templo, in porticu Salomonis.
24 Circumdederunt ergo eum Judæi, et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm.
25 Respondit eis Jesus: Loquor vobis, et non creditis.

Joan. x.

Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de
26 me. Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus
27 meis. Oves meæ vocem meam audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur me.
28 Et ego vitam æternam do eis, et non peribunt in æternum: et non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi, majus omnibus est: et nemo potest rapere de
30 manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus.
31 Sustulerunt ergo lapides Judæi, ut lapidarent eum.
32 Respondit eis Jesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo; propter quod eorum opus me lapidatis?
33 Responderunt ei Judæi: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; et quia tu, homo cùm sis, facis teipsum Deum.
34 Respondit eis Jesus: Nonne scriptum est in lege vestra: 'quia Ego dixi, Dii estis?' Si illos dixit deos, 35 ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura: quem Pater 36 sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, Filius Dei sum? Si non facio 37 opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem 38 facio, et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre.

Psalm lxxxi. 6.

Quærebant ergo eum ap- 39 prehendere: et exivit de manibus eorum. Et abiit 40 iterum trans Jordanem, in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primùm; et mansit illic: et multi 41 venerunt ad eum, et dicebant: Quia Joannes quidem signum fecit nullum: omnia autem quæcumque 42 dixit Joannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

---

§ 120.—*De resuscitatione Lazari.*

Joan. xi. 1—44.

Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariæ et Mar-
2 thæ sororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, et extersit pedes ejus capillis suis: cujus frater Lazarus infir-

Joan. xi.

3 mabatur.) Miserunt ergo sorores ejus ad eum dicentes: Domine, ecce quem 4 amas infirmatur. Audiens autem Jesus dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei 5 per eam. Diligebat autem Jesus Martham, et sororem ejus Mariam, et Lazarum. 6 Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus.

7 Deinde post hæc dixit discipulis suis: Eamus in 8 Judæam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, et iterum vadis illuc? 9 Respondit Jesus: Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem 10 hujus mundi videt: si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est 11 in eo. Hæc ait, et post hæc dixit eis: Lazarus amicus noster dormit; sed vado ut a somno excitem 12 eum. Dixerunt ergo discipuli ejus: Domine, si 13 dormit, salvus erit. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia de dormitione somni dice- 14 ret. Tunc ergo Jesus dixit eis manifestè: Lazarus mortuus est: et gaudeo propter 15 vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo Tho- 16 mas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.

Venit itaque Jesus, et 17 invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem. (Erat autem Bethania 18 juxta Jerosolymam quasi stadiis quindecim.) Multi 19 autem ex Judæis venerant ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo.

Martha ergo ut audivit 20 quia Jesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha 21 ad Jesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed et 22 nunc scio quia quæcumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus: 23 Resurget frater tuus. Dicit 24 ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei 25 Jesus: Ego sum resurrectio, et vita. Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: et omnis qui vivit et 26 credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi: Utique, Domine, 27

ego credidi quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.

28 Et cùm hæc dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et 29 vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, et venit ad eum: 30 nondum enim venerat Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi oc- 31 currerat ei Martha. Judæi ergo, qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cùm vidissent Mariam quia citò surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.

32 Maria ergo, cùm venisset ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus 33 frater meus. Jesus ergo, ut vidit eam plorantem et Judæos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, 34 et turbavit seipsum, et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide.

35 Et lacrymatus est Je- 36 sus. Dixerunt ergo Judæi: Ecce quomodo amabat eum! Quidam autem ex 37 ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? Jesus ergo rursum 38 fremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca; et lapis superpositus erat ei.

Ait Jesus: Tollite lapi- 39 dem. Dicit ei Martha, soror ejus qui mortuus fuerat: Domine, jam fœtet; quatriduanus est enim. Di- 40 cit ei Jesus: Nonne dixi tibi quoniam, si credideris, videbis gloriam Dei? Tule- 41 runt ergo lapidem. Jesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam 42 quia semper me audis; sed propter populum, qui circumstat, dixi; ut credant quia tu me misisti.

Hæc cùm dixisset, voce 43 magna clamavit: Lazare, veni foras. Et statim pro- 44 diit qui fuerat mortuus, ligatus pedes et manus institis; et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Jesus: Solvite eum, et sinite abire.

§ 121.—*De concilio Pontificum et prophetia Caiaphæ.*

Joan. xi. 45—54.

MULTI ergo ex Judæis, qui venerant ad Mariam et Martham, et viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in
46 eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, et dixerunt eis quæ fecit Jesus.
47 Collegerunt ergo Pontifices et Pharisæi concilium, et dicebant: Quìd facimus? quia hic homo multa signa
48 facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem.
49 Unus autem ex ipsis, Caiaphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam,
50 nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat.
51 Hoc autem a semetipso non dixit: sed cùm esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd Jesus moriturus erat pro gente;
52 et non tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum.
53 Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.
54 Jesus ergo jam non in palam ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem quæ dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis.

---

§ 122.—*De adventu regni Dei.*

Luc. xvii. 20—37.

INTERROGATUS autem a Pharisæis: Quando venit regnum Dei? respondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum observatione.
21 Neque dicent: Ecce hîc, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.
22 Et ait ad discipulos suos: Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis, et non videbitis.
23 Et dicent vobis: Ecce hîc, et ecce illic. Nolite ire, neque sectemini.
24 Nam, sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ sub cœlo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua.
25 Primùm autem oportet illum multa pati, et reprobari a generatione hac.
26 Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit et in

Luc. xvii.

27 diebus Filii hominis. Edebant, et bibebant, uxores ducebant, et dabantur ad nuptias, usque in diem, qua intravit Noë in arcam : et venit diluvium, et perdidit
28 omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot : edebant, et bibebant : emebant, et vendebant ; plan-
29 tabant, et ædificabant. Qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem et sulphur de cœlo, et omnes perdi-
30 dit. Secundùm hæc erit qua die Filius hominis revelabitur.

31 In illa hora, qui fuerit in tecto, et vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa : et qui in agro, similiter non redeat retro. Memores 32
estote uxoris Lot. Qui- 33
cumque quæsierit animam suam salvam facere, perdet illam : et quicumque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico vobis : in illa 34
nocte erunt duo in lecto uno ; unus assumetur, et alter relinquetur : duæ 35
erunt molentes in unum ; una assumetur, et altera relinquetur : duo in agro ; unus assumetur, et alter relinquetur. Respondentes 36
dicunt illi : Ubi, Domine ? Qui dixit illis, Ubicumque 37
fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilæ.

---

§ 123.—*De perseverantia et humilitate in orando.*

Luc. xviii. 1—14.

Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et
2 non deficere, dicens : Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, et hominem non
3 reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens : Vindica me de adversario
4 meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se : Etsi Deum non timeo, nec hominem revereor, tamen quia 5
molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me.

Ait autem Dominus : Au- 6
dite quid judex iniquitatis dicit : Deus autem non fa- 7
ciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis ? Dico vo- 8
bis, quia citò faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra ?

Luc. xviii.

9 Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, et aspernabantur cæteros, parabo-
10 lam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus Pharisæus,
11 et alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se orabat: Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, velut etiam
12 hic publicanus. Jejuno bis in sabbato, decimas do omnium quæ possideo. Et
13 publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad cœlum levare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur.

§ 124.—*De vinculo matrimonii, et de consilio castitatis.*

Matt. xix. 1—12.

ET factum est, cùm consummasset Jesus sermones istos, migravit a Galilæa, et venit in fines Judææ trans
2 Jordanem, et secutæ sunt eum turbæ multæ, et curavit eos ibi.
3 Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, et dicentes: Si licet homini dimitte uxorem suam, quacumque ex causa?

4 Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, 'mascu-
Gen. i. 27. lum et fœminam fecit eos;'
5 et dixit: 'Propter hoc dimittet homo patrem et matrem, et adhærebit uxori suæ, et erunt duo in carne
Gen. ii. 24. 6 una.' Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.
7 Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare li-
Deut. xxiv. 1. bellum repudii, et dimit-
8 tere? Ait illis: Quoniam

Marc. x. 1—12.

ET inde exurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: et conveniunt iterum turbæ ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat illos.

Et accedentes Pharisæi 2
interrogabant eum: Si licet viro uxorem dimittere? tentantes eum.

At ille respondens, dixit 3
eis: Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt: 4
Moyses permisit libellum repudii scribere, et dimittere. Quibus respondens 5
Jesus, ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.

Ab initio autem creatu- 6
ræ, masculum et fœminam fecit eos Deus. 'Propter 7
hoc relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhæ-
bit ad uxorem suam: et 8
erunt duo in carne una.' Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo 9
Deus conjunxit, homo non separet.

Matt. xix.

Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic.
9 Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, mœchatur: et qui dimissam duxerit, mœchatur.

10 Dicunt ei discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere.
11 Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat.

Marc. x.

Et in domo iterum discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. 10 Et ait illis: 11 Quicumque dimiserit uxorem suam, et aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit 12 virum suum, et alii nupserit, mœchatur.

§ 125.—*De necessitate humilitatis.*

Matt. xix. 13—15.

TUNC oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, et oraret. Discipuli autem increpabant eos.

14 Jesus verò ait eis: Sinite parvulos, et nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum.

15 Et cùm imposuisset eis manus, abiit inde.

Marc. x. 13—16.

ET offerebant illi parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus.

Quos cùm videret Jesus, 14 indignè tulit, et ait illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: 15 Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud.

Et complexans eos, et 16 imponens manus super illos, benedicebat eos.

---

§ 126.—*De consilio paupertatis.*

Matt. xix. 16—26.

ET ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam?

17 Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva 18 mandata. Dicit illi: Quæ? Jesus autem dixit: Non homicidium facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium

Exod. xx. 12—16. 19 dices: Honora patrem tuum et matrem tuam: et, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Marc. x. 17—27.

ET cùm egressus esset in viam, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam æternam percipiam?

Jesus autem dixit ei: 18 Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Præcepta nosti: Ne 19 adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum et matrem.

Luc. xviii. 15—17.

Afferebant autem ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cùm viderent discipuli, increpabant illos.
16 Jesus autem convocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, et nolite vetare eos; talium est enim
17 regnum Dei. Amen dico vobis: Quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

Luc. xviii. 18—27.

Et interrogavit eum quidam princeps dicens: Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autem ei Jesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus.
20 Mandata nosti: Non occides: Non mœchaberis: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum et matrem.

Matt. xix.

20 Dicit illi adolescens: Omnia hæc custodivi a juventute mea; quid adhuc mihi deest?

21 Ait illi Jesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo: et veni, sequere me.

22 Cùm audisset autem adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas posessiones.

23 Jesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cœlo-
24 rum. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acûs transire, quam divitem intrare in regnum cœlorum.

25 Auditis autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes: Quis ergo poterit
26 salvus esse? Aspiciens autem Jesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omnia possibilia sunt.

Marc. x.

At ille respondens, ait 20
illi: Magister, hæc omnia observavi a juventute mea.

Jesus autem intuitus eum, 21
dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quæcumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo: et veni, sequere me.

Qui contristatus in verbo, 22
abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones.

Et circumspiciens Jesus, 23
ait discipulis suis: Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! Discipuli autem 24
obstupescebant in verbis ejus. At Jesus rursus respondens ait illis: Filioli, quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! Facilius 25
est camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.

Qui magis admirabantur, 26
dicentes ad semetipsos: Et quis potest salvus fieri? Et 27
intuens illos Jesus, ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Luc. xviii.

21 Qui ait: Hæc omnia custodivi a jventute mea.

22 Quo audito, Jesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quæcumque habes, vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo: et veni, sequere me.

23 His ille auditis, contristatus est: quia dives erat valde.

24 Videns autem Jesus illum tristem factum, dixit: Quàm difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei intra-
25 bunt! Facilius est enim camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.

26 Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest sal-
27 vus fieri? Ait illis: Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.

§ 127.—*De mercede eorum, qui omnia pro Deo reliquerint.*

Matt. xix. 27—30.

TUNC respondens Petrus, dixit ei, Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te, quid ergo erit nobis?

28 Jesus autem dixit illis; Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cùm sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel.

29 Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit.

30 Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

Marc. x. 28—31.

ET cœpit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te.

Respondens Jesus, ait: 29
Amen dico vobis: Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me et propter evangelium, qui 30
non accipiat centies tantùm, nunc in tempore hoc, domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, et in sæculo futuro vitam æternam.

Multi autem erunt primi 31
novissimi, et novissimi primi.

Matt. xx. 1—16.

1 Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam
2 suam. Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus 3
circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, et dixit illis: Ite et vos in 4
vineam meam, et quod jus-

Luc. xviii. 28—30.

Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te.

29 Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei,
30 et non recipiat multò plura in hoc tempore, et in sæculo venturo vitam æternam.

Matt. xx.

5 tum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et
6 nonam horam: et fecit similiter. Circa undecimam verò exiit et invenit alios stantes, et dixit illis, Quid
7 hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam.

Cùm serò autem factum 8
esset, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca operarios, et redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos. Cùm ve- 9
nissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem et 10
primi, arbitrati sunt quòd

Matt. xx.

plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singu-
11 los denarios. Et accipientes murmurabant adversus pa-
12 tremfamilias, dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pon-
13 dus diei et æstûs. At ille respondens uni eorum, dixit: Amice, non facio tibi injuriam: nonne ex denario convenisti mecum? Tolle 14 quod tuum est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. Aut 15 non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?

Sic erunt novissimi primi, 16 et primi novissimi. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

---

§ 128.—*De petitione filiorum Zebedæi.*

Matt. xx. 17—28.

Et ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim discipulos secreto, et
18 ait illis: Ecce ascendimus Jerosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, et condemnabunt eum morte,
19 et tradent eum Gentibus ad illudendum, et flagellandum, et crucifigendum, et tertia die resurget.

Marc. x. 32—45.

Erant autem in via ascendentes Jerosolymam: et præcedebat illos Jesus, et stupebant: et sequentes timebant.

Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei eventura. Quia ecce ascendimus Je- 33 rosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, et senioribus, et damnabunt eum morte, et tradent eum Gentibus, et illudent ei, et 34 conspuent eum, et flagellabunt eum, et interficient eum, et tertia die resurget.

Luc. xviii. 31—34.

Assumpsit autem Jesus duodecim, et ait illis: Ecce ascendimus Jerosolymam, et consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de Filio hominis. 32 Tradetur enim Gentibus, et illudetur, et flagellabitur, 33 et conspuetur. Et postquam flagellaverint, occident eum; et tertia die resurget.

34 Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quæ dicebantur.

Matt. xx.

20 Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum
filiis suis, adorans et petens
21 aliquid ab eo. Qui dixit
ei: Quid vis? Ait illi:
Dic ut sedeant hi duo filii
mei, unus ad dexteram tu-
am, et unus ad sinistram,
in regno tuo.

22 Respondens autem Je-
sus, dixit: Nescitis quid
petatis. Potestis bibere
calicem, quem ego bibitu-
rus sum? Dicunt ei: Pos-
sumus.
23 Ait illis: Calicem qui-
dem meum bibetis; sedere
autem ad dexteram meam
vel sinistram, non est meum
dare vobis, sed quibus pa-
ratum est a Patre meo.

24 Et audientes decem, in-
dignati sunt de duobus fra-
25 tribus. Jesus autem vocavit
eos ad se, et ait: Scitis quia
principes gentium dominan-

Marc. x.

Et accedunt ad eum Jaco- 35
bus et Joannes filii Zebedæi,
dicentes: Magister, volumus
ut quodcumque petierimus,
facias nobis. At ille dixit 36
eis: Quid vultis ut faciam
vobis? Et dixerunt: Da 37
nobis ut unus ad dexteram
tuam, et alius ad sinistram
tuam, sedeamus in gloria tua.

Jesus autem ait eis: Nes- 38
citis quid petatis. Potestis
bibere calicem, quem ego
bibo? aut baptismo, quo
ego baptizor, baptizari? At 39
illi dixerunt ei: Possumus.

Jesus autem ait eis: Ca-
licem quidem, quem ego
bibo, bibetis; et baptismo,
quo ego baptizor, baptiza-
bimini: sedere autem ad 40
dexteram meam vel ad sin-
istram, non est meum dare
vobis, sed quibus paratum
est.

Et audientes decem cœ- 41
perunt indignari de Jacobo
et Joanne. Jesus autem 42
vocans eos, ait illis: Scitis
quia hi, qui videntur prin-

Matt. xx.

tur eorum ; et qui majores sunt, potestatem exercent
26 in eos. Non ita erit inter vos : sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit
27 vester minister ; et qui voluerit inter vos primus esse,
28 erit vester servus. Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam redemptionem pro multis.

Marc. x.

cipari gentibus, dominantur eis : et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, 43
sed quicumque voluerit fieri major, erit vester minister, et quicumque voluerit in 44
vobis primus esse, erit omnium servus. Nam et Filius 45
hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret, et daret animam suam redemptionem pro multis.

---

§ 129.—*De cæcis Hierichuntinis et de Zacchæo.*

Luc. xviii. 35—43, xix. 1.

Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus
36 viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc
37 esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus
38 transiret. Et clamavit, dicens : Jesu fili David, mise-
39 rere mei. Et qui præibant, increpabant eum ut taceret. Ipse verò multò magis clamabat : Fili David, miserere mei. Stans autem 40
Jesus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquasset, interrogavit illum, 41
dicens : Quid tibi vis faciam ? At ille dixit : Domine, ut videam. Et Jesus 42
dixit illi : Respice, fides tua te salvum fecit. Et confes- 43
tim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs, ut vidit, dedit laudem Deo. Et ingressus 1
perambulabat Jericho.

Marc. x. 46—52.

Et veniunt Jericho : et proficiscente eo de Jericho, et discipulis ejus, et plurima multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat
47 juxta viam mendicans. Qui cùm audisset quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare et dicere : Jesu, fili David, miserere mei. Et 48
comminabantur ei multi ut taceret. At ille multò ma-

Marc. x.

gis clamabat: Fili David,
49 miserere mei. Et stans
Jesus præcepit illum vocari.
Et vocant cæcum, dicentes
ei: Animæquior esto: surge,
50 vocat te. Qui projecto ves-
timento suo exiliens, venit
51 ad eum. Et respondens
Jesus, dixit illi: Quid tibi
vis faciam? Cæcus autem
dixit ei: Rabboni, ut vi-
deam. Jesus autem ait 52
illi: Vade, fides tua te
salvum fecit. Et confestim
vidit, et sequebatur eum in
via.

Compendiosa Matthæi narratio.

Matt. xx. 29—34.

Et egredientibus illis ab
Jericho, secuta est eum
turba multa.
30 Et ecce duo cæci se-
dentes secus viam, audie-
runt quia Jesus transiret:
et clamaverunt, dicentes:
Domine, miserere nostri,
31 fili David. Turba autem
increpabat eos, ut tace-
rent. At illi magis clama-
bant, dicentes: Domine,
miserere nostri, fili David.
Et stetit Jesus, et vocavit 32
eos, et ait: Quid vultis
ut faciam vobis? Dicunt
illi: Domine, ut aperi- 33
antur oculi nostri. Mi- 34
sertus autem eorum Jesus,
tetigit oculos eorum. Et
confestim viderunt, et secuti
sunt eum.

Luc. xix. 2—10.

Et ecce vir nomine Zac-
chæus: et hic princeps
erat publicanorum, et ipse
3 dives. Et quærebat videre
Jesum, quis esset: et non
poterat præ turba, quia
4 statura pusillus erat. Et
præcurrens ascendit in ar-
borem sycomorum ut vi-
deret eum: quia inde erat
5 transiturus. Et cùm ve-
nisset ad locum, suspiciens
Jesus vidit illum, et dixit
ad eum: Zacchæe, festinans
descende; quia hodie in do-
mo tua oportet me manere.
Et festinans descendit, et 6
excepit illum gaudens.
Et cùm viderent om- 7
nes, murmurabant, dicentes
quòd ad hominem pecca-
torem divertisset. Stans 8
autem Zacchæus, dixit ad
Dominum: Ecce dimidium
bonorum meorum, Domine,
do pauperibus; et si quid
aliquem defraudavi, reddo
quadruplum. Ait Jesus 9
ad eum: Quia hodie sa-
lus domui huic facta est,

eo quòd et ipse filius
10 sit Abrahæ. Venit enim
Filius hominis quærere
et salvum facere quod
perierat.

---

§ 130.—*Parabola de Domino et servis.*

Luc. xix. 11—28.

Hæc illis audientibus, adjiciens dixit parabolam, eo quòd esset prope Jerusalem; et quia existimarent quòd confestim regnum Dei manifestaretur.

12 Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere
13 sibi regnum, et reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotia-
14 mini dum venio. Cives autem ejus oderant eum; et miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos.

15 Et factum est ut rediret accepto regno: et jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quis-
16 que negotiatus esset. Venit autem primus dicens: Domine, mna tua decem mnas ac-
17 quisivit. Et ait illi: Euge, bone serve; quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates.

18 Et alter venit dicens: Domine, mna tua fecit quinque
19 mnas. Et huic ait: Et tu esto super quinque civitates.

20 Et alter venit dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: timui enim te,
21 quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti.
22 Dicit ei: De ore tuo te judico, serve nequam. Sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi: et quare non
23 dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam?
24 Et astantibus dixit: Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas habet.
25 Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas.
26 Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo.
27 Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, et interficite ante me.

28 Et his dictis, præcedebat ascendens Jerosolymam.

§ 131.—*De cœna in Bethania facta.*

Matt. xxvi. 6—13. Marc. xiv. 3—9.

Cum autem Jesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi,

Et cùm esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, et recumberet,

7 Accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis.

Venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput ejus.

8 Videntes autem discipuli indignati sunt, dicentes, Ut quid perditio hæc?

Erant autem quidam in- 4
digne ferentes intra semetipsos, et dicentes, Ut quid perditio ista unguenti facta est?

9 Potuit enim istud venumdari multò, et dari pauperibus.

Poterat enim unguentum 5
istud venumdari plus quàm trecentis denariis, et dare pauperibus.

Joan. xi. 55, 56, xii. 1—11.

PROXIMUM autem erat Pascha Judæorum. Et ascenderunt multi Jerosolymam de regione, ante Pascha, ut sanctificarent se-
56 ipsos. Quærebant ergo Jesum, et colloquebantur ad invicem, in templo stantes, Quid putatis? quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices et Pharisæi mandatum ut, si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

1 Jesus ergo, ante sex dies Paschæ, venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Jesus.

2 Fecerunt autem ei cœnam ibi, et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo.

3 Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, et unxit pedes Jesu, et extersit pedes ejus capillis suis; et domus impleta est ex odore unguenti.

4 Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus,

5 Quare hoc unguentum non veniit trecentis denariis, et datum est egenis?

Matt. xxvi.

10 Sciens autem Jesus, ait illis, Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.

11 Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis.

12 Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.

13 Amen dico vobis, Ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur et quod hæc fecit in memoriam ejus.

Marc. xiv.

Et fremebant in eam Jesus autem dixit, Sinite 6
eam: quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me.

Semper enim pauperes 7
habetis vobiscum, et cùm volueritis, potestis illis benefacere, me autem non semper habetis.

Quod habuit hæc, fecit: 8
prævenit ungere corpus meum in sepulturam.

Amen dico vobis, Ubi- 9
cumque prædicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo, et quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus.

Joan. xii.

6 Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat.

7 Dixit ergo Jesus, Sinite illam, ut in diem sepulturæ meæ servet illud.

8 Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis.

9 Cognovit ergo turba multa ex Judæis quia illic est: et venerunt, non propter Jesum tantùm, sed ut Lazarum viderent, quem susci-
10 tavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum
11 interficerent: quia multi propter illum abibant ex Judæis, et credebant in Jesum.

PARS QUINTA.

DE PRIMIS DIEBUS HEBDOMADÆ SANCTÆ.

§ 132.—*De die Palmarum.*

Matt. xxi. 1—11, 14—17. Marc. xi. 1—11.

Et cum appropinquassent Jerosolymis, et venissent Bethphage ad montem Oliveti, tunc Jesus misit duos
2 discipulos, dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam, et pullum cum ea: solvite, et adducite
3 mihi: et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet: et confestim dimittet eos.

4 Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod

Et cùm appropinquarent Jerosolymæ et Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis, et 2
ait illis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, et adducite. Et si 3
quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est: et continuò illum dimittet huc.

Luc. xix. 29—44.

Et factum est, cùm appropinquasset ad Bethphage et Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit
30 duos discipulos suos, dicens: Ite in castellum quod contra est: in quod introeuntes, invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: solvite illum, et adducite.
31 Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam ejus desiderat.

Joan. xii. 12—18.

In crastinum autem turba multa, quæ venerat ad diem festum, cùm audissent quia venit Jesus Jerosolymam,
acceperunt ramos palma-13 rum, et processerunt obviàm ei, et clamabant: Hosanna, 'Benedictus qui venit in nomine Domini,' Rex Israel.

Et invenit Jesus asellum, 14 et sedit super eum, sicut

Matt. xxi.

dictum est per Prophetam
5 dicentem: 'Dicite filiæ Sion:
Ecce Rex tuus venit tibi
mansuetus, sedens super
asinam, et pullum filium
Zach. ix. 9. subjugalis.'

6 Euntes autem discipuli
fecerunt sicut præcepit illis
Jesus.

7 Et adduxerunt asinam
et pullum: et imposuerunt
super eos vestimenta sua,
et eum desuper sedere fece-
8 runt. Plurima autem turba
straverunt vestimenta sua
in via; alii autem cædebant ramos de arboribus,
et sternebant in via.

9 Turbæ autem, quæ præcedebant, et quæ sequeban-

Marc. xi.

Et abeuntes invenerunt 4
pullum ligatum ante januam
foris in bivio: et solvunt
eum. Et quidam de illic 5
stantibus dicebant illis:
Quid facitis solventes pul-
lum? Qui dixerunt eis 6
sicut præceperat illis Je-
sus, et dimiserunt eis. 7

Et duxerunt pullum ad
Jesum: et imponunt illi
vestimenta sua, et sedit
super eum. Multi autem 8
vestimenta sua straverunt
in via: alii autem frondes
cædebant de arboribus, et
sternebant in via.

Et qui præibant, et qui 9
sequebantur clamabant, di-

Luc. xix.

Joan. xii.

scriptum est: 'Noli timere, 15
filia Sion; ecce rex tuus
venit sedens super pullum
asinæ.' Hæc non cognove- 16
runt discipuli ejus primùm:
sed quando glorificatus est
Jesus, tunc recordati sunt,
quia hæc erant scripta de
eo, et hæc fecerunt ei.

32 Abierunt autem qui missi
erant; et invenerunt, sicut
dixit illis, stantem pullum.
33 Solventibus autem illis pul-
lum, dixerunt domini ejus
ad illos: Quid solvitis pul-
34 lum? At illi dixerunt:
Quia Dominus eum neces-
sarium habet.
35 Et duxerunt illum ad
Jesum. Et jactantes vesti-
menta sua supra pullum,
36 imposuerunt Jesum. Eunte
autem illo, substernebant
vestimenta sua in via.

Testimonium ergo per- 17
hibebat turba, quæ erat
cum eo, quando Lazarum
vocavit de monumento, et
suscitavit eum a mortuis.
Proptera et obviam venit ei 18
turba, quia audierunt eum
fecisse hoc signum.

37 Et cùm appropinquaret
jam ad descensum montis
Oliveti, cœperunt omnes
turbæ discipulorum gau-
dentes laudare Deum voce
magna super omnibus, quas

Matt. xxi.

tur, clamabant, dicentes: Hosanna filio David: 'Benedictus, qui venit in nomine Domini:' Hosanna in altissimis.

Psalm cxvii. 26.

Marc. xi.

centes: Hosanna: 'Bene- 10
dictus, qui venit in nomine Domini:' Benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

10 Et cùm intrasset Jerosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis
11 est hic? Populi autem dicebant: Hic est Jesus propheta a Nazareth Galilææ.

14 Et accesserunt ad eum cæci, et claudi in templo: et

Et introivit Jerosolymam 11
in templum: et circumspectis omnibus, cùm jam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

Luc. xix.

38 viderant virtutibus, dicentes: 'Benedictus, qui venît rex in nomine Domini;' pax in cœlo, et gloria in excelsis.

39 Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum: Magister, increpa dis-
40 cipulos tuos. Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 Et ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super
42 illam, dicens: Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi! nunc autem abscondita
43 sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te undi-
44 que, et ad terram prosternent te, et filios tuos qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ.

Matt. xxi.

15 sanavit eos. Videntes autem principes sacerdotum, et Scribæ, mirabilia, quæ fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes, Hosanna filio David: in- 16 dignati sunt, et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis: Utique. Nunquam legistis: 'Quia ex ore infantium et lacten- Psalm viii. 3. 17 tium perfecisti laudem?' Et relictîs illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam: ibique mansit.

---

§ 133.—*De Gentilibus qui volebant videre Jesum.*

Joan. xii. 19—36.

Pharisæi ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit.

20 Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. 21 Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilææ, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus 22 Jesum videre. Venit Philippus, et dicit Andreæ: Andreas rursum et Philippus dixerunt Jesu.

23 Jesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. Amen, amen dico vobis, 24 nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet: 25 si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me 26 sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea 27 turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora? Sed propterea veni

Joan. xii.

28 in horam hanc. Pater, clarifica nomen tuum.

Venit ergo vox de cœlo: Et clarificavi, et iterum cla-
29 rificabo. Turba ergo quæ stabat et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est.

30 Respondit Jesus, et dixit: Non propter me hæc vox ve-
31 nit, sed propter vos. Nunc judicium est mundi; nunc princeps hujus mundi ejici-
32 etur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia
33 traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.)

34 Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in æternum. Et quomodo tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? Dixit ergo eis
35 Jesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis,
36 credite in lucem, ut filii lucîs sitis.

Hæc locutus est Jesus; et abiit, et abscondit se ab eis.

§ 134.—*De ficulnea infructuosa, et de vendentibus in Templo.*

Matt. xxi. 19, 20, 12, 13, 21, 22.

MANE autem revertens in
19 civitatem esuriit. Et videns
fici arborem unam secus
viam, venit ad eam; et nihil
invenit in ea nisi folia tan-
tùm, et ait illi: Numquam
ex te fructus nascatur in
sempiternum. Et arefacta
20 est continuò ficulnea. Et
videntes discipuli, mirati
sunt dicentes, Quomodo
continuo aruit!

12 Et intravit Jesus in tem-
plum Dei, et ejiciebat om-
nes vendentes et ementes
in templo; et mensas num-
mulariorum, et cathedras
vendentium columbas ever-
13 tit: et dicit eis: Scriptum
est: 'Domus mea domus
Esa. lvi. 7. orationis vocabitur:' vos
autem fecistis illam specu-
lam latronum.

Marc. xi. 12—26.

ET alia die cùm exirent
a Bethania, esuriit. Cùm- 13
que vidisset a longè ficum
habentem folia, venit si quid
fortè inveniret in ea; et
cùm venisset ad eam, nihil
invenit præter folia: non
enim erat tempus ficorum.
Et respondens dixit ei: 14
Jam non ampliùs in æter-
num ex te fructum quis-
quam manducet. Et audie-
bant discipuli ejus.

Et veniunt Jerosolymam. 15
Et cùm introisset in tem-
plum, cœpit ejicere venden-
tes et ementes in templo:
et mensas nummulariorum,
et cathedras vendentium
columbas evertit. Et non 16
sinebat ut quisquam trans-
ferret vas per templum: et 17
docebat, dicens eis: Nonne
scriptum est: 'Quia domus
mea, domus orationis voca-
bitur omnibus gentibus?'
Vos autem fecistis eam spe-
luncam latronum.

Quo audito, principes 18
sacerdotum et Scribæ quæ-
rebant quomodo eum per-
derent: timebant enim
eum, quoniam universa tur-
ba admirabatur super doc-
trina ejus.

Et cùm vespera facta es- 19
set, egrediebatur de civitate.

Luc. xix. 45—48.

Et ingressus in templum,
cœpit ejicere vendentes in
46 illo, et ementes, dicens illis:
Scriptum est: 'Quia domus
mea domus orationis est.'
Vos autem fecistis illam
speluncam latronum.

47 Et erat docens quotidie
in templo. Principes au-
tem sacerdotum, et Scribæ,
et principes plebis quære-
48 bant illum perdere: et non
inveniebant quid facerent
illi. Omnis enim populus
suspensus erat, audiens il-
lum.

Matt. xxi.

21 Respondens autem Je-
ait eis : Amen dico vobis,
si habueritis fidem, et non
hæsitaveritis, non solum de
ficulnea facietis, sed et si
monti huic dixeritis, Tolle
22 et jacta te in mare, fiet. Et
omnia quæcumque petie-
ritis in oratione credentes,
accipietis.

Marc. xi.

Et cùm manè transirent, 20
viderunt ficum aridam fac-
tam a radicibus. Et re- 21
cordatus Petrus, dixit ei ;
Rabbi, ecce ficus, cui male-
dixisti, aruit.

Et respondens Jesus, ait 22
illis : Habete fidem Dei.
Amen dico vobis, quia qui- 23
cumque dixerit huic monti :
Tollere, et mittere in mare,
et non hæsitaverit in corde
suo, sed crediderit, quia
quodcumque dixerit, fiat,
fiet ei. Propterea dico 24
vobis, omnia quæcumque
orantes petitis, credite quia
accipietis, et evenient vo-
bis.

Et cùm stabitis ad oran- 25
dum, dimitte si quid habe-
tis adversùs aliquem, ut et
Pater vester, qui in cælis
est, dimittat vobis peccata
vestra. Quòd si vos non 26
dimiseritis, nec Pater ves-
ter, qui in cælis est, dimittet
vobis peccata vestra.

---

§ 135.—*Interrogatio Pontificum de auctoritate Jesu.*

Matt. xxi. 23—27.

Et cum venisset in tem-
plum, accesserunt ad eum
docentem principes sacer-
dotum, et seniores populi,
dicentes :

In qua potestate hæc

Marc. xi. 27—33.

Et veniunt rursus Jerosoly-
mam. Et cùm ambularet 28
in templo, accedunt ad
eum summi Sacerdotes, et
Scribæ, et seniores, et di-
cunt ei : In qua potestate
hæc facis ? et quis dedit tibi

Luc. xx. 1—8.

Et factum est in una die-
rum, docente illo populum
in templo, et evangelizante,
convenerunt principes sa-
cerdotum, et Scribæ cum
2 senioribus, et aiunt, dicentes
ad illum: Dic nobis, in qua

Marc. xxi.

facis? et quis tibi dedit hanc potestatem?

24 Respondens Jesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem: quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate hæc
25 facio. Baptismus Joannis unde erat? è cœlo, an ex hominibus?

At illi cogitabant inter
26 se, dicentes, si dixerimus, E cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam. Omnes enim habebant Joannem sicut prophetam.
27 Et respondentes Jesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

Marc. xi.

hanc potestatem ut ista facias?

Jesus autem respondens, 29
ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi: et dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Joan- 30
nis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondete mihi.

At illi cogitabant secum, 31
dicentes: Si dixerimus, De cœlo, dicet: Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus, 32
Ex hominibus, timemus populum. Omnes enim habebant Joannem quia verè propheta esset. Et respon- 33
dentes, dicunt Jesu: Nescimus. Et respondens Jesus, ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

Matt. xxi. 28—32.

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea
29 mea. Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem, pœnitentia motus,
30 abiit. Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens ait: Eo,
31 domine, et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Jesus: Amen dico vobis, quia publicani et meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit enim 32
ad vos Joannes in via justitiæ, et non credidistis ei: publicani autem, et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes, nec pœnitentiam habuistis postea, ut credaretis ei.

Luc. xx.

potestate hæc facis? aut quis est, qui dedit tibi hanc potestatem?

3 Respondens autem Jesus, dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum.
4 Respondete mihi: Baptismus Joannis de cœlo erat, an ex hominibus?

5 At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia si dixerimus, De cœlo, dicet: Quare ergo non credidistis
6 illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim Joannem pro-
7 phetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et Jesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

§ 136.—*Parabola de vinea et agricolis.*

Matt. xxi. 33—46.

ALIAM parabolam audite: Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregrè profec-
34 tus est. Cùm autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus
35 ejus. Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidave-
36 runt. Iterum misit alios servos plures prioribus, et
37 fecerunt illis similiter. Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens: Vere-
38 buntur filium meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se: Hic est hæres, venite, occidamus eum, et habebimus hæredi-
39 tatem ejus. Et apprehensum eum ejecerunt extra
40 vineam, et occiderunt. Cùm ergo venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis?

41 Aiunt illi: Malos malè perdet; et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis.

Marc. xii. 1—12.

ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo, et circumdedit sepem, et fodit lacum, et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregrè profectus est. Et misit ad agrico- 2
las in tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. Qui appre- 3
hensum eum ceciderunt, et dimiserunt vacuum. Et ite- 4
rum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt, et contumeliis affecerunt. Et rursum 5
alium misit, et illum occiderunt: et plures alios, quosdam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc 6
ergo unum habens filium carissimum, et illum misit ad eos novissimum, dicens: Quia reverebuntur filium meum. Coloni autem dix- 7
erunt ad invicem: Hic est hæres: venite, occidamus eum: et nostra erit hæreditas. Et apprehendentes 8
eum, occiderunt: et ejecerunt extra vineam. Quid 9
ergo faciet dominus vineæ?

Luc. xx. 9—19.

Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, et locavit eam colonis; et ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes et afficientes contumelia, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes ejecerunt. Dixit autem dominus vineæ: Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan, cùm hunc viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes: Hic est hæres, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

Matt. xxi.

42 Dicit illis Jesus: Nunquam legistis in Scripturis: 'Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nos-
Psalm cxvii. 22. 43 tris?' Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti
44 fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.
45 Et cùm audissent principes sacerdotum et Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt
46 quod de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.

Marc. xii.

Veniet, et perdet colonos, et dabit vineam aliis.
Nec scripturam hanc legis- 10
tis: 'Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli:
A Domino factum est istud, 11
et est mirabile in oculis nostris?'

Et quærebant eum tenere: et timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et, relicto eo, abierunt.

---

§ 137.—*De nuptiis Filii Regis.*

Matt. xxii. 1—14.

Et respondens Jesus, dixit iterum in parabolis eis, di-
2 cens: Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio
3 suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias,
4 et nolebant venire. Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: et abierunt, alius in 5
villam suam, alius verò ad negotiationem suam: reli- 6
qui verò tenuerunt servos ejus, et contumeliis affectos occiderunt. Rex autem 7
cùm audisset, iratus est; et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit.
Tunc ait servis suis: Nup- 8

Luc. xx.

16 Veniet, et perdet colonos istos, et dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi : 17 Absit. Ille autem aspiciens eos, ait : Quid est ergo hoc, quod scriptum est : 'Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est 18 in caput anguli ?' Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur : super quem autem ceciderit, comminuet illum.

19 Et quærebant principes sacerdotum et Scribæ mittere in illum manus illa hora ; et timuerunt populum : cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Matt. xxii.

tiæ quidem paratæ sunt, sed qui invitati erant, non fue- 9 runt digni. Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nup- 10 tias. Et egressi servi ejus in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos : et impletæ sunt nuptiæ discumbentium.

11 Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi : 12 Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem ? At ille obmutuit. Tunc dixit rex minis- 13 tris : Ligatis manibus et pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores : ibi erit fletus, et stridor dentium.

Multi enim sunt vocati, 14 pauci verò electi.

§ 138.—*Quæstio de censu Cæsari reddendo.*

Matt. xxii. 15—22.

Tunc abeuntes Pharisæi, consilium inierunt ut cape-
16 rent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum:
17 Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum dare Cæsari, an non?
18 Cognita autem Jesus nequitia eorum, ait: Quid me
19 tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi numisma censûs. At illi obtulerunt ei dena-
20 rium. Et ait illis Jesus: Cujus est imago hæc, et
21 superscriptio? Dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari, et quæ sunt
22 Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, et, relicto eo, abierunt.

Marc. xii. 13—17.

Et mittunt ad eum quosdam ex Pharisæis et Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes di-14 cunt ei: Magister, scimus quia verax es, et non curas quemquam; nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces: licet dari tributum Cæsari, an non dabimus?

Qui sciens versutiam il-15 lorum, ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi denarium ut videam. At illi 16 attulerunt ei. Et ait illis: Cujus est imago hæc et inscriptio? Dicunt ei: Cæsaris. Respondens autem 17 Jesus, dixit illis: Reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari: et quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo.

---

§ 139.—*Quæstio Sadducæorum.*

Matt. xxii. 23—33.

In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem:
24 et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, Moyses

Marc. xii. 18—27.

Et venerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse: et interrogabant eum, dicentes: Magister, Moyses nobis 19

Luc. xx. 20—26.

Et observantes miserunt insidiatores, qui se justos simularent, ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui et potes-
21 tati præsidis. Et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, scimus quia rectè dicis et doces; et non accipis personam, sed viam
22 Dei in veritate doces: licet nobis tributum dare Cæsari, an non?
23 Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos:
24 Quid me tentatis? Ostendite mihi denarium: cujus habet imaginem et inscriptionem? Respondentes dix-
25 erunt ei: Cæsaris. Et ait illis: Reddite ergo sunt Cæsaris, Cæsari; et quæ sunt
26 Dei, Deo. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe: et mirati in responso ejus, tacuerunt.

Luc. xx. 27—40.

Accesserunt autem quidam Sadducæorum, qui negant esse resurrectionem,
28 et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, Moyses

Matt. xxii.

dixit: 'Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, et suscitet semen fra-
Deut. xxv. 5. 25 tri suo.' Erant autem apud nos septem fratres: et primus, uxore ducta, defunctus est; et non habens semen, reliquit uxorem suam fratri
26 suo. Similiter secundus, et tertius, usque ad septimum.
27 Novissimè autem omnium
28 et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cujus erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam.

29 Respondens autem Jesus, ait illis: Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem
30 Dei. In resurrectione enim, neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in cœlo.

31 De resurrectione autem mortuorum, non legistis quod dictum est à Deo di-
32 cente vobis: 'Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac,
Exod. iii. 6. et Deus Jacob?' Non est

Marc. xii.

scripsit, ut 'si cujus frater mortuus fuerit, et dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius, et resuscitet semen fratri suo.' Septem 20
ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit 21
eam, et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt 22
eam similiter septem: et non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est et mulier. In resurrectione 23
ergo cùm resurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem.

Et respondens Jesus, ait 24
illis: Nonne ideo erratis, non scientes Scripturas, neque virtutem Dei? Cùm 25
enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli in cœlis.

De mortuis autem quòd 26.
resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum, quomodo dixerit illi Deus, inquiens: 'Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et

Luc. xx.

scripsit nobis: 'Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, et suscitet se-
29 men fratri suo.' Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et
30 mortuus est sine filiis. Et sequens accepit illam, et ipse mortuus est sine filio.
31 Et tertius accepit illam. Similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen,
32 et mortui sunt. Novissimè
33 omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo, cujus eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem.

34 Et ait illis Jesus: Filii hujus sæculi nubunt, et
35 traduntur ad nuptias: illi verò, qui digni habebuntur sæculo illo et resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores:
36 neque enim ultra mori poterunt: æquales enim Angelis sunt, et filii sunt Dei, cùm sint filii resurrectionis.
37 Quia verò resurgant mortui, et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum, 'Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum
38 Jacob.' Deus autem non est

Matt. xxii.

Deus mortuorum, sed viventium.

33 Et audientes turbæ mirabantur in doctrina ejus.

Matt. xii.

Deus Jacob?' Non est 27 Deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multùm erratis.

---

§ 140.—*De mandato magno in lege, et de Filio David.*

Matt. xxii. 34—46.

PHARISÆI autem audientes quod silentium imposuisset Sadducæis, convenerunt in 35 unum: et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, 36 tentans eum: Magister, quod est mandatum mag- 37 num in lege? Ait illi Jesus: 'Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota Deut. vi. 5. 38 mente tua.' Hoc est maximum, et primum mandatum. 39 Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tu- 40 um, sicut teipsum. In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetæ.

Marc. xii. 28—40.

ET accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. Jesus autem respondit ei: 29 Quia primum omnium mandatum est: 'Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est: et diliges Domi- 30 num Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.' Hoc est primum mandatum. Se- 31 cundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est.

Et ait illi Scriba: Bene, 32 Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est alius præter eum. Et 33 ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota forti-

Luc. xx.

mortuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei.

39 Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei: 40 Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quidquam interrogare.

Matt. xxii.

41 Congregatis autem Pharisæis, interrogavit eos Je-
42 sus, dicens: Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est? Dicunt ei: David.
43 Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum
44 Dominum, dicens: 'Dixit Dominus Domino meo: sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos sca-
Psalm. cix. 1. 45 bellum pedum tuorum?' Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus
46 est? Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum ampliùs interrogare.

Marc. xii.

tudine, et diligere proximum tanquam seipsum, majus est omnibus holocautomatibus et sacrificiis.
Jesus autem videns quod 34 sapienter respondisset, dixit illi: Non es longè a regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare.

Et respondens Jesus, di- 35 cebat, docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David?
Ipse enim David dicit in 36 Spiritu Sancto: 'Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.'
Ipse ergo 37 David dicit eum Dominum; et unde est filius ejus? Et multa turba eum libenter audivit.

Et dicebat eis in doctrina 38 sua: Cavete a Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et salutari in foro, et in 39 primis cathedris sedere in synagogis, et primos discubitus in cœnis; qui devorant 40 domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius judicium.

Luc. xx. 41—47.

Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium esse David? Et ipse David dicit in libro Psalmorum: 'Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.' David ergo Dominum illum vocat: et quomodo filius ejus est?

Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: Attendite a Scribis, qui volunt ambulare in stolis, et amant salutationes in foro, et primas cathedras in synagogis, et primos discubitus in conviviis; qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem majorem.

§ 141.—*Sermo Domini ad populum de Scribis et Pharisæis.*
Matt. xxiii. 1—39.

TUNC Jesus locutus est ad turbas, et ad discipulos
2 suos, dicens: Super cathedram Moysi sederunt Scribæ
3 et Pharisæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate, et facite: secundùm opera verò eorum nolite facere; dicunt enim, et non
4 faciunt. Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum; digito autem suo nolunt ea movere.
5 Omnia verò opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant
6 fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in syna-
7 gogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi.
8 Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem
9 vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in cœlis
10 est. Nec vocemini magistri: quia Magister vester unus
11 est, Christus. Qui major est vestrum, erit minister
12 vester. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur.

13 Væ autem vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ! quia clauditis regnum cœlorum ante homines; vos enim non intratis, nec introëuntes sinitis intrare. 14 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ! quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis judicium. 15 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ! quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum proselytum: et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.

16 Væ vobis, duces cæci! qui dicitis: Quicumque juraverit per templum, nihil est; qui autem juraverit in auro templi, debet. 17 Stulti et cæci! Quid enim majus est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum? 18 Et, Quicumque juraverit in altari, nihil est: quicumque autem juraverit in dono, quod est super illud, debet. 19 Cæci! Quid enim majus est, donum, an altare, quod sanctificat donum? 20 Qui ergo jurat in altari, jurat in eo, et in omnibus quæ super

21 illud sunt : et quicumque juraverit in templo, jurat in illo, et in eo qui habitat in
22 ipso : et qui jurat in cœlo, jurat in throno Dei, et in eo qui sedet super eum.
23 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ ! quia decimatis mentham, et anethum, et cyminum, et reliquistis quæ graviora sunt legis, judicium, et misericordiam, et fidem. Hæc oportuit facere, et illa non omittere.
24 Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes !
25 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ ! quia mundatis quod deforis est calicis et paropsidis : intus autem pleni estis rapina, et im-
26 munditia. Pharisæe cæce, munda priùs quod intus est calicis et paropsidis, ut fiat id, quod deforis est, mundum.
27 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ ! quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ aforis parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, et
28 omni spurcitia. Sic et vos aforis quidem paretis hominibus justi : intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.
29 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ ! qui ædificatis sepulchra prophetarum, et ornatis monumenta justorum, et dicitis : 30
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testi- 31
monio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt.
Et vos implete mensu- 32
ram patrum vestrorum ! Ser- 33
pentes, genimina viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ ? Ideo ecce ego 34
mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris, et persequimini de civitate in civitatem : ut veniat super vos 35
omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidistis inter templum et altare. Amen dico vobis, venient 36
hæc omnia super generationem istam.
Jerusalem, Jerusalem, 37
quæ occidis prophetas, et lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et no-

Matt. xxiii.

38 luisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.
39 Dico enim vobis, non me videbitis amodo, donec dicatis: 'Benedictus, qui venit in nomine Domini.' Psalm. cxvi. 26.

---

§ 142.—*De vidua paupercula.*

Marc. xii. 41—44.

ET sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium, et multi divites jactabant multa.
42 Cùm venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans.
43 Et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophy-
44 lacium. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penuria sua omnia quæ habuit misit, totum victum suum.

Luc. xxi. 1—4.

RESPICENS autem vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites.

Vidit autem et quamdam 2
viduam pauperculam mittentem æra minuta duo.

Et dixit: Verè dico vo- 3
bis, quia vidua hæc pauper plus quàm omnes misit. Nam omnes hi ex abun- 4
danti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit.

---

§ 143.—*De obcæcatione Judæorum.*

Joan. xii. 37—50.

CUM autem tanta signa fecisset coram eis, non cre-
38 debant in eum; ut sermo Isaiæ prophetæ impleretur, quem dixit: 'Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est?' Esa. liii. 1.
39 Propterea non poterant credere, quia ite-
40 rum dixit Isaias: 'Excæcavit oculos eorum, et induravit cor eorum; ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos.' Hæc dixit 41 Isaias, quando vidit gloriam ejus, et locutus est de eo. Esa. vi. 9, 10.

Verumtamen et ex Prin- 42
cipibus multi crediderunt

Joan. xii.

in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur.
43 Dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei.
44 Jesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum
45 qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me.
46 Ego lux in mundum veni; ut omnis, qui credit in me,
47 in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, et non custodierit, ego non judico eum. Non enim veni ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum.
48 Qui spernit me, et non accipit verba mea, habet qui judicet eum. Sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.
49 Quia ego ex meipso non sum locutus; sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et quid loquar.
50 Et scio quia mandatum ejus, vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

§ 144.—*Prophetia Domini Jesu de excidio Hierosolymarum.*

Matt. xxiv. 1—28.

Et egressus Jesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli ejus, ut ostenderent ei ædificationes templi.
2 Ipse autem respondens dixit illis: Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur.
3 Sedente autem eo super montem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli secretò, dicentes: Dic nobis quando hæc erunt? et quod signum adventûs tui, et consummationis sæculi?
4 Et respondens Jesus, dixit eis: Videte ne quis
5 vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus; et multos seducent.
6 Audituri enim estis prælia, et opiniones prœliorum. Videte ne turbemini: oportet enim hæc fieri, sed non-
7 dum est finis. Consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestilentiæ, et fames, et ter-
8 ræ motus per loca. Hæc autem omnia initia sunt dolorum.

Tunc tradent vos in tri-

Marc. xiii. 1—23.

Et cùm egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides et quales structuræ! 2 Et respondens Jesus, ait illi: Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.

3 Et cùm sederet in monte Olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus, et Jacobus, et
4 Joannes, et Andreas: Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando hæc omnia incipient consummari?

5 Et respondens Jesus, cœpit dicere illis: Videte ne
6 quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes, quia Ego sum: et multos seducent.
7 Cùm audieritis autem bella et opiniones bellorum, ne timueritis; oportet enim hæc fieri: sed nondum
8 finis. Exsurget enim gens contra gentem, et regnum super regnum; et erunt terræ motus per loca, et fames. Initium dolorum hæc.

9 Videte autem vosmetip-

Luc. xxi. 5—24.

ET quibusdam dicentibus
de templo, quod bonis lapi-
dibus et donis ornatum es-
6 set, dixit: Hæc quæ videtis,
venient dies, in quibus non
relinquetur lapis super lapi-
dem, qui non destruatur.

7 Interrogaverunt autem
illum, dicentes: Præceptor,
quando hæc erunt, et quod
signum cùm fieri incipient?

8 Qui dixit: Videte ne se-
ducamini: multi enim veni-
ent in nomine meo, dicentes
quia Ego sum, et tempus
appropinquavit: nolite ergo
9 ire post eos. Cùm autem
audieritis prælia et sediti-
ones, nolite terreri: oportet
primùm hæc fieri; sed non-
10 dum statim finis. Tunc
dicebat illis: Surget gens
contra gentem, et regnum
11 adversùs regnum. Et terræ
motus magni erunt per loca,
et pestilentiæ, et fames, ter-
roresque de cœlo, et signa
magna erunt.
12 Sed ante hæc omnia inji-

Matt. xxiv.

bulationem, et occident vos;
et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum.
10 Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem.
11 Et multi pseudoprophetæ surgent, et seducent multos.
12 Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet charitas
13 multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem,
14 hic salvus erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio.

15 Cùm ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele
Dan. ix. 27. propheta, stantem in loco sancto (qui legit, intelligat):
16 tunc qui in Judæa sunt,
17 fugiant ad montes: et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua:
18 et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.
19 Væ autem prægnantibus et nutrientibus in illis diebus.
20 Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel
21 sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non

Marc. xiii.

sos. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis vapulabitis, et ante præsides et reges stabitis propter me, in testimonium illis. Et in 10
omnes gentes primùm oportet prædicari Evangelium. Et cùm duxerint vos tra- 11
dentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini. Non enim vos estis loquentes, sed Spiritus Sanctus. Tra- 12
det autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et consurgent filii in parentes, et morte afficient eos. Et 13
eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit.

Cùm autem videritis abo- 14
minationem desolationis stantem ubi non debet (qui legit, intelligat), tunc qui in Judæa sunt, fugiant in montes: et qui super 15
tectum, ne descendat in domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: et 16
qui in agro erit, non revertatur retrò tollere vestimentum suum. Væ autem 17
prægnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate 18
verò ut hyeme non fiant. Erunt enim dies illi tribula- 19
tiones tales, quales non fu-

cient vobis manus suas, et persequentur, tradentes in synagogas et custodias, trahentes ad reges et præsides,
13 propter nomen meum. Continget autem vobis in testi-
14 monium. Ponite ergo in cordibus vestris, non præmeditari quemadmodum re-
15 spondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam, cui non poterunt resistere et contradicere omnes adver-
16 sarii vestri. Trademini autem a parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficient ex vobis ;
17 et eritis odio omnibus prop-
18 ter nomen meum : et capillus de capite vestro non
19 peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras.
20 Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio
21 ejus. Tunc qui in Judæa sunt fugiant ad montes ; et qui in medio ejus, discedant ; et qui in regionibus, non
22 intrent in eam. Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta
23 sunt. Væ autem prægnantibus et nutrientibus in illis diebus ; erit enim pressura magna super terram, et ira
24 populo huic. Et cadent in ore gladii ; et captivi du-

Matt. xxiv.

fuit ab initio mundi usque
22 modò, neque fiet. Et nisi
breviati fuissent dies illi,
non fieret salva omnis caro:
sed propter electos brevia-
buntur dies illi.

23 Tunc si quis vobis dix-
erit: Ecce hîc est Christus,
aut illic; nolite credere.
24 Surgent enim pseudochristi,
et pseudoprophetæ, et da-
bunt signa magna et prodi-
gia, ita ut in errorem induc-
antur (si fieri potest) etiam
25 electi. Ecce prædixi vobis.
26 Si ergo dixerint vobis; Ecce
in deserto est, nolite exire:
Ecce in penetralibus, nolite
27 credere. Sicut enim fulgur
exit ab Oriente, et paret
usque in Occidentem: ita
erit et adventus Filii homi-
28 nis. Ubicumque fuerit cor-
pus, illic congregabuntur et
aquilæ.

Marc. xiii.

erunt ab initio creaturæ,
quam condidit Deus, usque
nunc, neque fient. Et nisi 20
breviasset Dominus dies,
non fuisset salva omnis
caro: sed propter electos,
quos elegit, breviavit dies.

Et tunc si quis vobis 21
dixerit: Ecce hîc est Chris-
tus, ecce illic; ne credideri-
tis. Exsurgent enim pseudo- 22
christi et pseudoprophetæ,
et dabunt signa et portenta
ad seducendos, si fieri po-
test, etiam electos. Vos 23
ergo videte: ecce prædixi
vobis omnia.

---

§ 145.—*De fine mundi.*

Matt. xxiv. 29—36.

STATIM autem post tribula-
tionem dierum illorum, sol
obscurabitur, et luna non
dabit lumen suum, et stellæ
cadent de cœlo, et virtutes
cœlorum commovebuntur.
30 Et tunc parebit signum Filii
hominis in cœlo: et tunc
plangent omnes tribus ter-
ræ; et videbunt Filium ho-

Marc. xiii. 24—32.

SED in illis diebus, post
tribulationem illam, sol con-
tenebrabitur, et luna non
dabit splendorem suum. Et 25
stellæ cœli erunt decidentes,
et virtutes, quæ in cœlis
sunt, movebuntur. Et tunc 26
videbunt Filium hominis
venientem in nubibus cum
virtute multa, et gloria. Et 27

Luc. xxi.

centur in omnes Gentes; et Jerusalem calcabitur a Gentibus, donec impleantur tempora nationum.

Luc. xxi. 25—36.

Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura Gentium præ confusione sonitûs maris et
26 fluctuum: arescentibus hominibus præ timore, et expectatione, quæ supervenient universo orbi: nam virtutes cœlorum move-
27 buntur. Et tunc videbunt

Matt. xxiv.

minis venientem in nubibus cœli cum virtute multa, et
31 majestate. Et mittet Angelos suos cum tuba, et voce magna, et congregabunt electos ejus a quatuor ventis, a summis cœlorum usque ad terminos eorum.

32 Ab arbore autem fici discite parabolam : cum jam ramus ejus tener fuerit, et folia nata, scitis quia prope
33 est æstas : ita et vos cùm videritis hæc omnia, scitote quia prope est in januis.

34 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant.
35 Cœlum et terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.

Marc. xiii.

tunc mittet Angelos suos, et congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ, usque ad summum cœli.

A ficu autem discite pa- 28
rabolam. Cùm jam ramus ejus tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit æstas : sic et vos cùm videritis hæc 29 fieri, scitote quòd in proximo sit in ostiis.

Amen dico vobis, quo- 30
niam non transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum et terra tran- 31
sibunt, verba autem mea non transibunt.

Luc. xxi.

Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate.

28 His autem fieri incipientibus, respicite, et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.
29 Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam,
30 et omnes arbores. Cùm producunt jam ex se fructum, scitis quoniam prope
31 est æstas. Ita et vos cùm videritis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei.
32 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.
33 Cœlum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt.
34 Attendite autem vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula, et ebrietate, et curis hujus vitæ; et superveniat in vos re-
35 pentina dies illa. Tamquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super
36 faciem omnis terræ. Vigilate itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia quæ futura sunt, et stare ante Filium hominis.

Matt. xxiv.

36 De die autem illa et hora nemo scit, neque Angeli cœlorum, nisi solus Pater.

Marc. xiii.

De die autem illo, vel hora nemo scit, neque Angeli in cœlo, neque Filius, nisi Pater. 32

Matt. xxiv. 37—44.

37 Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus
38 Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes, usque ad eum diem quo intravit Noe in arcam,
39 et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis.
40 Tunc duo erunt in agro; unus assumetur, et unus relinquetur: duæ molentes 41
in mola; una assumetur, et una relinquetur. Vigilate 42
ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, 43
quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote 44
parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est.

Marc. xiii. 33—37.

33 Videte, vigilate, et orate:
nescitis enim quando tem-
34 pus sit. Sicut homo, qui peregrè profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cujusque operis, et janitori
35 præcepit ut vigilet. Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus domûs veniat, serò, an media nocte, an galli cantu, an manè; ne 36
cùm venerit repentè, inveniat vos dormientes. Quod 37
autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

Matt. xxiv. 45—51.

45 Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore?
46 Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus ejus, invenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam 47
super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixe- 48
rit malus servus ille in corde

suo : Moram facit dominus
49 meus venire ; et cœperit
percutere conservos suos,
manducet autem et bibat
50 cum ebriosis : veniet do-
minus servi illius in die
qua non sperat, et hora
qua ignorat, et dividet 51
eum, partemque ejus po-
net cum hypocritis. Illic
erit fletus, et stridor den-
tium.

---

§ 146.—*Parabola de decem virginibus.*

Matt. xxv. 1—13.

Tunc simile erit regnum
cœlorum decem virginibus,
quæ accipientes lampades
suas, exierunt obviam spon-
2 so et sponsæ. Quinque
autem ex eis erant fatuæ,
3 et quinque prudentes. Sed
quinque fatuæ, acceptis
lampadibus, non sumpse-
4 runt oleum secum : pruden-
tes verò acceperunt oleum
in vasis suis cum lam-
5 padibus. Moram autem
faciente sponso, dormita-
verunt omnes et dormie-
runt.
6 Media autem nocte cla-
mor factus est : Ecce spon-
sus venit ; exite obviam ei.
7 Tunc surrexerunt omnes
virgines illæ, et ornaverunt
lampades suas. Fatuæ au- 8
tem sapientibus dixerunt :
Date nobis de oleo vestro ;
quia lampades nostræ ex-
stinguuntur. Responderunt 9
prudentes, dicentes : Ne
fortè non sufficiat nobis et
vobis, ite potiùs ad ven-
dentes, et emite vobis.
Dum autem irent emere, 10
venit sponsus : et quæ pa-
ratæ erant, intraverunt cum
eo ad nuptias ; et clausa
est janua. Novissimè verò 11
veniunt et reliquæ virgines,
dicentes : Domine, Domine,
aperi nobis. At ille respon- 12
dens ait : Amen dico vobis,
nescio vos.
Vigilate itaque, quia nes- 13
citis diem, neque horam.

---

§ 147.—*Parabola de talentis.*

Matt. xxv. 14—30.

Sicut enim homo peregrè
proficiscens, vocavit servos
suos, et tradidit illis bona
15 sua ; et uni dedit quinque
talenta, alii autem duo, alii
verò unum, unicuique se-
cundùm propriam virtutem,
et profectus est statim.

Matt. xxv.

16 Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus
17 est alia quinque. Similiter et qui duo acceperat, lucra-
18 tus est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, et abscondit pecuniam domini sui.
19 Post multum verò temporis venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis.
20 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi; ecce alia quinque superlucratus sum.
21 Ait illi dominus ejus: Euge, serve bone et fidelis; quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium
22 domini tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi; ecce
23 alia duo lucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge, serve bone et fidelis; quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

Accedens autem et qui 24
unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es; metis ubi non seminasti, et congregas ubi non sparsisti: et timens 25
abii, et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respon- 26
dens autem dominus ejus, dixit ei: Serve male et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non sparsi. Oportuit 27
ergo te committere pecuniam meam nummulariis; et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab 28
eo talentum, et date ei qui habet decem talenta. Omni 29
enim habenti dabitur, et abundabit; ei autem qui non habet, et quod videtur habere auferetur ab eo. Et 30
inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, et stridor dentium.

---

§ 148.—*De sententia Judicis.*

Matt. xxv. 31—46.

Cum autem venerit Filius hominis in majestate sua, et omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ. Et congre- 32
gabuntur ante eum omnes

Matt. xxv.

gentes, et separabit eos ab invicem, sicut pastor segre-
33 gat oves ab hœdis : et statuet oves quidem a dextris suis, hœdos autem a sinistris.

34 Tunc dicet Rex his, qui a dextris ejus erunt : Venite, benedicti Patris mei ; possidete paratum vobis regnum
35 a constitutione mundi. Esurivi enim et dedistis mihi manducare : sitivi, et dedistis mihi bibere : hospes eram, et collegistis me :
36 nudus, et cooperuistis me : infirmus, et visitastis me : in carcere eram, et venistis ad me.

37 Tunc respondebunt ei justi, dicentes : Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te : sitientem, et dedimus tibi
38 potum ? Quando autem te vidimus hospitem, et collegimus te : aut nudum,
39 et cooperuimus te ? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, et venimus ad te ?

Et respondens Rex, dicet 40
illis : Amen dico vobis, quamdiu fecisti uni ex his fratribus mei minimis, mihi fecistis.

Tunc dicet et his, qui a 41
sinistris erunt : Discedite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo, et angelis ejus. Esurivi enim, et non dedis- 42
tis mihi manducare : sitivi, et non dedistis mihi potum : hospes eram, et non colle- 43
gistis me : nudus, et non cooperuistis me : infirmus, et in carcere, et non visitastis me. Tunc responde- 44
bunt ei et ipsi, dicentes : Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus tibi ? Tunc respondebit illis, di- 45
cens : Amen dico vobis : Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in sup- 46
plicium æternum ; justi autem in vitam æternam.

Luc. xxi. 37, 38.

37 Erat autem diebus docens in templo : noctibus verò exiens, morabatur in monte,
qui vocatur Oliveti. Et om- 38
nis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

§ 149.—*De proditione Judæ.*

Matt. xxvi. 1—16.

Et factum est, cùm consummasset Jesus sermones hos omnes, dixit discipulis
2 suis: scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur.
3 Tunc congregati sunt principes sacerdotum, et seniores populi, in atrium principis sacerdotum, qui
4 dicebatur Caiaphas: et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, et occiderent.
5 Dicebant autem: Non in die festo; ne fortè tumultus fieret in populo.
6 [Cùm autem Jesus esset in Bethania in domo Si-
7 monis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius
8 recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sunt, dicentes, Ut quid perditio
9 hæc? Potuit enim istud venundari multò, et dari
10 pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in
11 me. Nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis.

Marc. xiv. 1—11.

Erat autem Pascha et Azyma post biduum:

Et quærebant sumni Sacerdotes et Scribæ quomodo eum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant autem: 2
Non in die festo; ne fortè tumultus fieret in populo.

[Et cùm esset Bethaniæ 3
in domo Simonis leprosi, et recumberet, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput ejus. Erant 4
autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes, Ut quid perditio ista unguenti facta est? Po- 5
terat enim unguentum istud venumdari plus quàm trecentis denariis, et dare pauperibus. Et fremebant in eam. Jesus autem dixit: 6
Sinite eam; quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper 7
enim pauperes habetis vo-

Luc. xxii. 1—6.

APPROPINQUABAT autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha.

2 Et quærebant principes sacerdotum et Scribæ, quomodo Jesum interficerent: timebant verò plebem.

Matt. xxvi.

12 Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.
13 Amen dico vobis: ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur et quod hæc fecit in memoriam ejus.]

14 Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Judas Iscariotes, ad principes
15 sacerdotum, et ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta
16 argenteos. Et exinde quærebat opportunitatem ut eum traderet.

Marc. xiv.

biscum; et cùm volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, 8
fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis: ubi- 9
cumque prædicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo, et quod fecit hæc narrabitur in memoriam ejus.]

Et Judas Iscariotes unus 10
de duodecim abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. Qui audientes 11
gavisi sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quærebat quomodo illum opportunè traderet.

---

§ 150.—*Præparatur Cæna Paschalis.*

Matt. xxvi. 17—20.

Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?

18 At Jesus dixit: Ite in civitatem ad quemdam,

Marc. xiv. 12—17.

Et primo die Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli: Quò vis eamus, et paremus tibi ut manduces Pascha?

Et mittit duos ex disci- 13
pulis suis, et dicit eis: Ite in civitatem; et occurret vobis homo lagenam aquæ

Luc. xxii.

3 Intravit autem Satanas in
Judam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duo-
4 decim. Et abiit, et locutus
est cum principibus sacerdotum et magistratibus,
quemadmodum illum tra-
5 deret eis. Et gavisi sunt,
et pacti sunt pecuniam illi
6 dare. Et spopondit. Et
quærebat opportunitatem,
ut traderet illum sine turbis.

Luc. xxii. 7—14.

Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat
8 occidi Pascha. Et misit
Petrum et Joannem, dicens:
Euntes parate nobis Pascha,
9 ut manducemus. At illi
dixerunt: Ubi vis paremus?
10 Et dixit ad eos: Ecce
introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo
quidam amphoram aquæ

Matt. xxvi.

Et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est; apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus, et pa-
20 raverunt Pascha. Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis.

Marc. xiv.

bajulans, sequimini eum: et quòcumque introierit, 14 dicite domino domûs, quia Magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis 15 demonstrabit cœnaculum grande, stratum: et illic parate nobis.

Et abierunt discipuli ejus, 16 et venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt Pascha. Vespere autem facto, venit 17 cum duodecim.

---

§ 151.—*De lotione pedum.*

Joan. xiii. 1.

Ante diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Luc. xxii. 15—18.

15 Et ait illis: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequam
16 patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et
17 accepto calice, gratias egit, et dixit, Accipite et dividite inter vos. Dico enim vobis, 18 quod non bibam de generatione vitis donec regnum Dei veniat.

Joan. xiii. 2—20.

2 Et cœna facta, cùm diabolus jam misisset in cor ut traderet eum Judas Si-
3 monis Iscariotæ, sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit et ad Deum vadit, surgit a cœna, et ponit 4 vestimenta sua; et cùm accepisset linteum, præcinxit

Luc. xxii.

portans : sequimini eum in
11 domum, quam intrat. Et
dicetis patrifamilias domûs:
Dicit tibi Magister : Ubi
est diversorium, ubi Pascha
cum discipulis meis man-
12 ducem ? Et ipse ostendet
vobis cœnaculum magnum
stratum : et ibi parate.

13 Euntes autem, invene-
runt sicut dixit illis, et para-
14 verunt Pascha. Et cùm
facta esset hora, discubuit,
et duodecim Apostoli cum
eo.

Joan. xiii.

5 se. Deinde mittit aquam
in pelvim, et cœpit lavare
pedes discipulorum, et ex-
tergere linteo, quo erat
6 præcinctus.

Venit ergo ad Simonem
Petrum. Et dicit ei Petrus:
Domine, tu mihi lavas pe-
des ?

7 Respondit Jesus, et dixit
ei : Quod ego facio, tu
nescis modò, scies autem
postea.

8 Dicit ei Petrus : Non
lavabis mihi pedes in æ-
ternum.

Respondit ei Jesus : Si
non lavero te, non habebis
partem mecum.

Dicit ei Simon Petrus : 9
Domine, non tantùm pedes
meos, sed et manus et
caput.

Dicit ei Jesus : Qui lotus 10
est, non indiget nisi ut
pedes lavet, sed est mundus
totus. Et vos mundi estis,
sed non omnes. Sciebat 11
enim quisnam esset qui
traderet eum : propterea
dixit : Non estis mundi
omnes.

Postquam ergo lavit pe- 12
des eorum, et accepit vesti-
menta sua, cùm recubuisset
iterum, dixit eis : Scitis quid
fecerim vobis ? Vos vocatis 13
me Magister, et Domine ;

Joan. xiii.

et bene dicitis: sum etenim.
14 Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister: et vos debetis alter alterius
15 lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis,
16 ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis: Non est servus major domino suo; neque apostolus major est
17 eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis 18
dico: ego scio quos elegerim; sed ut adimpleatur Scriptura: 'Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.' Psalm xi.
Amodo dico vobis, prius- 19
quam fiat, ut cùm factum fuerit, credatis quia ego sum.
Amen, amen dico vobis: 20
Qui accipit si quem misero, me accipit; qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

---

§ 152.—*Indicatur proditor.*

Matt. xxvi. 21—25.

Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus vestrûm me traditurus est.
22 Et contristati valde, cœperunt singuli dicere: Numquid ego sum, Domine?

23 At ipse respondens, ait: Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.
24 Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo; væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur! bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.

Marc. xiv. 18—21.

Et discumbentibus eis, et manducantibus, ait Jesus: Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. At illi 19
cœperunt contristari, et dicere ei singulatim: Numquid ego?

Qui ait illis: Unus ex 20
duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et 21
Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur! bonum erat ei, si non esset natus homo ille.

Luc. xxii. 21, 22.

Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in
22 mensa. Et quidem Filius hominis, secundùm quod definitum est, vadit: verumtamen væ homini illi, per quem tradetur!

Joan. xiii. 21—30.

Cum hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu; et protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad invi- 22
cem discipuli, hæsitantes de quo diceret.

Erat ergo recumbens 23
unus ex discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat

Matt. xxvi.

Joan. xiii.

Jesus. Innuit ergo huic 24
Simon Petrus, et dixit ei:
Quis est, de quo dicit?
Itaque cùm recubuisset ille 25
supra pectus Jesu, dicit ei:
Domine, quis est? Re- 26
spondit Jesus: Ille est, cui
ego intinctum panem por-
rexero. Et cùm intinxisset
panem, dedit Judæ Simonis
Iscariotæ.

25 Respondens autem Ju-
das, qui tradidit eum, dixit:
Numquid ego sum, Rabbi?
Ait illi: Tu dixisti.

Et post buccellam, introi- 27
vit in eum Satanas. Et dixit
ei Jesus: Quod facis, fac 28
citiùs. Hoc autem nemo sci-
vit discumbentium ad quid
dixerit ei. Quidam enim 29
putabant (quia loculos habe-
bat Judas), quòd dixisset ei
Jesus: Eme ea quæ opus
sunt nobis ad diem festum;
aut egenis ut aliquid daret.

Cùm ergo accepisset ille 30
buccellam, exivit continuò.
Erat autem nox.

---

§ 153.—*Monetur Petrus de negatione Domini.*

Joan. xiii. 31—38.

Cum ergo exisset, dixit
Jesus: Nunc clarificatus est
Filius hominis: et Deus
3 2 clarificatus est in eo. Si
Deus clarificatus est in eo,
et Deus clarificabit eum in
semetipso; et continuò cla-
rificabit eum.

Filioli, adhuc modicùm 33
vobiscum sum. Quæretis
me; et sicut dixi Judæis:
Quò ego vado, vos non

Joan. xiii.

potestis venire : et vobis
34 dico modò. Mandatum
novum do vobis, ut diligatis invicem ; sicut dilexi
vos, ut et vos diligatis in-
35 vicem. In hoc cognoscent
omnes quia discipuli mei
estis, si dilectionem habueritis ad invicem.
36 Dicit ei Simon Petrus :
Domine, quò vadis ?
Respondit Jesus : Quò
ego vado, non potes me
modò sequi ; sequeris autem postea.
Dicit ei Petrus : Quare 37
non possum te sequi modò ?
animam meam pro te ponam.
Respondit ei Jesus : Ani- 38
mam tuam pro me pones ?
Amen, amen dico tibi :
Non cantabit gallus, donec ter me neges.

---

§ 154.—*Verba Domini Jesu de contentione inter discipulos.*

Luc. xxii. 24—38.

Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum
videretur esse major.
25 Dixit autem eis : Reges
Gentium dominatur eorum ;
et qui potestatem habent
super eos, benefici vocantur.
26 Vos autem non sic : sed
qui major est in vobis, fiat
sicut minor : et qui præcessor est, sicut ministra-
27 tor. Nam quis major est,
qui recumbit, an qui ministrat ? nonne qui recumbit ?
Ego autem in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat.
28 Vos autem estis, qui
permansistis mecum in ten-
29 tationibus meis. Et ego
dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus
30 regnum, ut edatis et bibatis
super mensam meam in
regno meo, et sedeatis super thronos judicantes duodecim tribus Israel.
Ait autem Dominus : 31
Simon, Simon, ecce Satanas
expetivit vos ut cribraret
sicut triticum. Ego autem 32
rogavi pro te ut non deficiat
fides tua : et tu aliquando
conversus confirma fratres
tuos. Qui dixit ei : Domine, 33
tecum paratus sum et in
carcerem et in mortem ire.
At ille dixit : Dico tibi, 34
Petre, non cantabit hodie
gallus, donec ter abneges
nosse me.
Et dixit eis : Quando 35
misi vos sine sacculo, et
pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis ?
At illi dixerunt : Nihil. 36

Luc. xxii.

Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam
37 suam, et emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me: 'Et cum iniquis deputatus est.' Esa. liii. 12
Etenim ea, quæ sunt de me, finem habent.
At illi dixerunt: Domine, 38
ecce duo gladii hîc. At ille dixit eis: Satis est.

---

§ 155.—*Institutio Sanctissimæ Eucharistiæ.*

Matt. xxvi. 26—29.

Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: Accipite et comedite: hoc est Corpus meum.
27 Et accipiens calicem gratias egit, et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc om-
28 nes. Hic est enim Sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
29 Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

Marc. xiv. 22—25.

Et manducantibus illis, accepit Jesus panem, et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, hoc est Corpus meum.

Et accepto calice, gratias 23
agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: 24
Hic est Sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur.

Amen dico vobis, quia 25
jam non bibam de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in regno Dei.

---

§ 156.—*Sermo Domini Jesu ad Apostolos suos.*

Joan. xiv. 1—31, xv. 1—27, xvi. 1—33.

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum; et in
2 me credite. In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si quò minus, dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero, 3
et præparavero vobis locum, iterum venio, et accipiam vos ad meipsum,

Luc. xxii. 19, 20.

ET accepto pane, gratias egit, et fregit, et dedit eis, dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem.

20 Similiter et calicem, postquam cœnavit, dicens: Hic est calix novum testamentum in Sanguine meo, qui pro vobis fundetur.

Joan. xiv.

ut ubi sum ego, et vos sitis.

4 Et quò ego vado, scitis, et viam scitis.

5 Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quò vadis: et quomodo possumus viam scire?

Dicit ei Jesus: Ego sum 6
via, et veritas, et vita. Nemo venit ad Patrem, nisi

7 per me. Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum.

8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis.

9 Dicit ei Jesus: Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende nobis
10 Patrem? Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba, quæ ego loquor vobis, a meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit
11 opera. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in
12 me est? Alioquin propter opera ipsa credite.

Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, et majora horum faciet: quia
13 ego ad Patrem vado. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater
14 in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

15 Si diligitis me, mandata
16 mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spi- 17
ritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. Non relinquam vos 18
orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum, et mun- 19
dus me jam non videt; vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. In 20
illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandata 21
mea et servat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo; et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum.

Dicit ei Judas, non ille 22
Iscariotes: Domine, quid factum est quia manifestaturus es nobis teipsum, et non mundo?

Respondit Jesus, et dixit 23
ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit; et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermo- 24
nes meos non servat. Et sermonem quem audistis, non est meus, sed ejus, qui misit me, Patris.

Hæc locutus sum vo- 25

bis, apud vos manens.
26 Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quæcumque
27 dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum,
28 neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique quia vado ad Patrem; quia
29 Pater major me est. Et nunc dixi vobis, priùsquàm fiat, ut, cùm factum fuerit,
30 credatis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi hujus, et in me non habet quid-
31 quam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

1 Ego sum vitis vera; et Pater meus agricola est.
2 Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum; et omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut
3 fructum plùs afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus
4 sum vobis. Manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. 5
Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me 6
non manserit, mittetur foras sicut palmes, et arescet; et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. Si man- 7
seritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. In hoc clari- 8
ficatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli.

Sicut dilexit me Pater, 9
et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præ- 10
cepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea; sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et maneo in ejus dilectione. Hæc 11
locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.
Hoc est præceptum meum, 12
ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Majorem hac 13
dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici 14
mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Jam 15

non dicam vos servos : quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos : quia omnia quæcumque audivi a Patre
16 meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis : sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat ; ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.
17 Hæc mando vobis, ut
18 diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio ha-
19 buit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret : quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.
20 Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis : Non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur ; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt.
21 Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum : quia nesciunt eum qui
22 misit me. Si non venissem, et locutus fuissem eis, peccatum non haberent : nunc autem excusationem non
23 habent de peccato suo. Qui me odit, et Patrem meum odit. Si opera non 24
fecissem in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent : nunc autem et viderunt, et oderunt et me et Patrem meum. Sed ut 25
adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est : 'Quia odio habuerunt me gratis.' Psalm xxxiv. 19.

Cum autem venerit Para- 26
cletus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me ; et vos testimonium 27
perhibetis : quia ab initio mecum estis.

Hæc locutus sum vobis, 1
ut non scandalizemini. Ab- 2
sque synagogis facient vos : sed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Et hæc facient vobis, 3
quia non noverunt Patrem neque me. Sed hæc locutus 4
sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. Hæc 5
autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram ; et nunc vado ad eum qui misit me ; et nemo ex vobis interrogat me : Quo vadis ? Sed quia hæc locutus sum 6
vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem 7
dico vobis : expedit vobis

Joan. xvi.

ut ego vadam: si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.
8 Et cùm venerit ille, arguet mundum de peccato et de
9 justitia et judicio. De peccato quidem, quia non
10 crediderunt in me; de justitia vero, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis
11 me; de judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus est.
12 Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis
13 portare modo. Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur a semetipso: sed quæcumque audiet loquetur, et quæ ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet,
14
15 et annuntiabit vobis. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: Quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis.
16 Modicum, et jam non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem.
17 Dixerunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me: et, Quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur. 18

Cognovit autem Jesus, 19 quia volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc quæritis inter vos, quia dixi: Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me? Amen, amen 20 dico vobis, quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cùm parit, tristitiam 21 habet, quia venit hora ejus: cùm autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur 22 nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in 23 illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque 24 modò non petistis quidquam in nomine meo: petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

Joan. xvi.

25 Hæc in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cùm jam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis.
26 In illo die in nomine meo petetis; et non dico vobis quia ego rogabo Patrem
27 de vobis, ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia
28 ego a Deo exivi. Exivi a Patre, et veni in mundum; iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem.
29 Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palàm loqueris, et proverbium nullum dicis.
30 Nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a Deo existi.
31 Respondit eis Jesus: Modò
32 creditis? Ecce venit hora, et jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est.
33 Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

---

§ 157.—*Oratio Jesu Christi ad Patrem pro Ecclesia.*

Joan. xvii. 1—26.

HÆC locutus est Jesus; et sublevatis oculis in cœlum, dixit:

Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius
2 tuus clarificet te: sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam
3 æternam. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Chris-
4 tum. Ego te clarificavi super terram; opus consummavi, quod dedisti mihi
5 ut faciam. Et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipsum, claritate quam habui, priusquàm mundus esset, apud te.

6 Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti: et sermonem tuum servaverunt.
7 Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi,
8 abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis; et ipse acceperunt, et cognoverunt verè quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti.
9 Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti

Joan. xvii.

10 mihi, quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificatus
11 sum in eis. Et jam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio.

Pater Sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum,
12 sicut et nos. Cùm essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scrip-
13 tura impleatur. Nunc autem ad te venio, et hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum im-
14 pletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum; et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de
15 mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves
16 eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum
17 de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus
18 veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego
19 misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate.

Non pro eis autem rogo 20
tantùm, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: ut omnes 21
unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus, quia tu me misisti.

Et ego claritatem quam 22
dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, 23
et tu in me, ut sint consummati in unum; et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.

Pater, quos dedisti mihi, 24
volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi; quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

Pater juste, mundus te 25
non cognovit. Ego autem te cognovi, et hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen 26
tuum, et notum faciam; ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

PARS SEXTA.

DE PASSIONE DOMINI JESU CHRISTI.

§ 158.—*Prædicitur scandalum Apostolorum.*

Matt. xxvi. 30—35.

ET hymno dicto, exierunt in montem Oliveti.

31 Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte; scriptum est enim: 'Percutiam pastorem, et disper-
Zach. xiii. 7. 32 gentur oves gregis.' Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam.

33 Respondens autem Petrus, ait illi: Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor.

34 Ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis.

35 Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

Marc. xiv. 26—31.

ET hymno dicto, exierunt in montem Olivarum.

Et ait eis Jesus: Omnes 27 scandalizabimini in me in nocte ista; quia scriptum est: 'Percutiam pastorem, et dispergentur oves.' Sed 28 postquam resurrexero, præcedam vos in Galilæam.

Petrus autem ait illi: Etsi 29 omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego.

Et ait illi Jesus: Amen 30 dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

At ille ampliùs loqueba- 31 tur: Etsi oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

Luc. xxii. 39.

Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli.

Joan. xviii. 1.

Hæc cùm dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli ejus.

§ 159.—*Oratio et agonia Jesu.*

Matt. xxvi. 36—46.

Tunc venit Jesus cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis: Sedete hic, donec
37 vadam illuc, et orem. Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari et mœstus esse.
38 Tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem; sustinete hic, et vigilate mecum.
39 Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, et dicens: Pater mi! si possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.

40 Et venit ad discipulos suos, et invenit eos dormientes, et dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigi-
41 lare mecum? Vigilate, et orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

Marc. xiv. 32—42.

Et veniunt in prædium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis: Sedete hic donec orem. Et assu-33 mit Petrum, et Jacobum, et Joannem secum: et cœpit pavere, et tædere. Et ait illis: Tristis est ani-34 ma mea usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate.

Et cùm processisset pau-35 lulùm, procidit super terram, et orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora. Et dixit: Abba Pater, om-36 nia tibi possibilia sunt; transfer calicem hunc a me: sed non quod ego volo, sed quod tu.

Et venit, et invenit eos 37 dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti una hora vigilare? Vigilate, et orate, ut non 38 intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro verò infirma.

Luc. xxii. 40—46.

40 Et cùm pervenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in tentationem.

41 Et ipse avulsus est ab eis quantùm jactus est lapidis; et positis genibus orabat,
42 dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me: verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.

43 Apparuit autem illi Angelus de cœlo, confortans eum. Et factus in agonia,
44 prolixiùs orabat. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

Matt. xxvi.

42 Iterum secundò abiit, et oravit, dicens: Pater mi! si non potest hic calix transire nisi bibam illum, 43 fiat voluntas tua. Et venit iterum, et invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati.

44 Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertiò, eumdem sermonem dicens.

45 Tunc venit ad discipulos suos, et dicit illis: Dormite jam, et requiescite: ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in 46 manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce appropinquavit qui me tradet.

Marc. xiv.

Et iterùm abiens oravit, 39 eumdem sermonem dicens. Et reversus, denuo invenit 40 eos dormientes (erant enim oculi eorum gravati), et ignorabant quid responderent ei.

Et venit tertiò, et ait 41 illis: Dormite jam, et requiescite. Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus; ecce 42 qui me tradet, propè est.

---

§ 160.—*De adventu Judæ et captivitate Jesu.*

Matt. xxvi. 47—58. Marc. xiv. 43—54.

Adhuc eo loquente, ecce Judas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa, cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi.

Et adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes unus de duodecim, et cum eo turba multa, cum gladiis et lignis, a summis sacerdotibus, et Scribis, et senioribus.

Luc. xxii.

45 Et cùm surrexisset ab oratione, et venisset ad discipulos suos, invenit eos
46 dormientes præ tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

Luc. xxii. 47—55.

Adhuc eo loquente, ecce turba: et qui vocabatur Judas, unus de duodecim, antecedebat eos: et appropinquavit Jesu ut oscularetur eum.

Joan. xviii. 2—11.

Sciebat autem et Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis suis.

3 Judas ergo cùm accepisset cohortem, et a pontificibus et Pharisæis ministros, venit illuc eum laternis et facibus et armis.

4 Jesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit, et dixit eis:
5 Quem quæritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum.

Matt. xxvi.

48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est; tenete eum.
49 Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Ave, Rabbi. Et osculatus est eum.

50 Dixitque illi Jesus: Amice, ad quid venisti?

Tunc accesserunt, et manus injecerunt in Jesum, et tenuerunt eum.

5 Et ecce unus ex his qui

Marc. xiv.

Dederat autem traditor 44
ejus signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, et ducite cautè. Et cùm 45
venisset, statim accedens ad eum, ait: Ave, Rabbi: et osculatus est eum.

At illi manus injecerunt 46
in eum, et tenuerunt eum.

Unus autem quidam de 47

Luc. xxii.

Joan. xviii.

Dicit eis Jesus: Ego sum. Stabat autem et Judas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis, 6
Ego sum, abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram. Iterum ergo interro- 7
gavit eos: Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Jesum Nazarenum.

Respondit Jesus: Dixi 8
vobis, quia ego sum. Si ergo me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur 9
sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.

48 Jesus autem dixit illi: Juda, osculo Filium hominis tradis?

49 Videntes autem hi qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio?

50 Et percussit unus ex illis

Simon ergo Petrus ha- 10

Matt. xxvi.

erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus.

52 Tunc ait illi Jesus: Converte gladium tuum in locum suum; omnes enim qui acceperint gladium,
53 gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modò plus quàm duodecim legiones Angelorum?
54 Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri?

55 In illa hora dixit Jesus turbis: Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me? quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non
56 me tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ prophetarum.

Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.

Marc. xiv.

circumstantibus educens gladium, percussit servum summi sacerdotis; et amputavit illi auriculam.

Et respondens Jesus, ait 48
illis: Tanquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me? Quo- 49
tidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturæ.

Tunc discipuli ejus, re- 50
linquentes eum, omnes fugerunt.

Adolescens autem qui- 51
dam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. At ille, 52

Luc. xxii.

servum principis sacerdotum, et amputavit auriculam ejus dexteram.

51 Respondens autem Jesus, ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum.

52 Dixit autem Jesus ad eos qui venerant ad se, principes sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fusti-
53 bus? Cùm quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora vestra, et potestas tenebrarum.

Joan. xviii.

bens gladium, eduxit eum, et percussit pontificis servum, et abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.

Dixit ergo Jesus Petro: 11
Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Matt. xxvi.

57 At illi tenentes Jesum, duxerunt ad Caiapham principem sacerdotum, ubi Scribæ et seniores convenerant.
58 [Petrus autem sequebatur eum a longè, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut videret finem.]

Marc. xiv.

rejecta sindone, nudus profugit ab eis.

53 Et adduxerunt Jesum ad summum sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes, et Scribæ, et seniores.
54 [Petrus autem a longè secutus est eum, usque intrò in atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et calefaciebat se.]

---

§ 161.—*Jesus coram Anna.*

Joan. xviii. 12—24.

Cohors ergo et tribunus et ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, et ligave-
13 runt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim socer Caiaphæ, qui erat Pontifex anni illius.
14 Erat autem Caiaphas, qui consilium dederat Judæis, quia expedit unum hominem mori pro populo.
15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici; et introivit cum Jesu in atrium
16 pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariæ, et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro 17 ancilla ostiaria: Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi 18 et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se.

Pontifex ergo interroga- 19 vit Jesum de discipulis suis, et de doctrina ejus. Re- 20 spondit ei Jesus: Ego palàm locutus sum mundo; ego semper docui in synagoga, et in templo, quò omnes Judæi conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? In- 21 terroga evs, qui audierunt

Luc. xxii.

54 Comprehendentes autem eum, duxerunt ad domum principis sacerdotum: Petrus verò sequebatur a longe.
55 [Accenso autem igne in medio atrii, et circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.]

Joan. xviii.

quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim
22 ego. Hæc autem cùm dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens: Sic respondes pon-
23 tifici? Respondit ei Jesus: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me cædis?

Et misit eum Annas 24 ligatum ad Caiapham Pontificem.

§ 162.—*Prima Domini Jesu condemnatio.*

Matt. xxvi. 59—66.

59 PRINCIPES autem sacerdotum, et omne concilium, quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum
60 morti traderent : et non invenerunt, cùm multi falsi testes accessissent. Novissimè autem venerunt duo
61 falsi testes, et dixerunt : Hic dixit : Possum destruere templum Dei, et post triduum reædificare illud.

62 Et surgens Princeps sacerdotum, ait illi : Nihil respondes ad ea, quæ isti adversum te testificantur ?

63 Jesus autem tacebat.

Et Princeps sacerdotum ait illi : Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.

64 Dicit illi Jesus : Tu dixisti. Verumtamen dico vobis : amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus cœli.

Marc. xiv. 55—64.

55 SUMMI verò sacerdotes et omne concilium quærebant adversùs Jesum testimonium, ut eum morti traderent, nec inveniebant. Multi 56 enim testimonium falsum dicebant adversùs eum : et convenientia testimonia non erant. Et quidam sur- 57 gentes falsum testimonium ferebant adversus eum, di- 58 centes : Quoniam nos audivimus eum dicentem : Ego dissolvam templum hoc manu factum, et per triduum aliud non manu factum ædificabo. Et non erat 59 conveniens testimonium illorum.

Et exsurgens Summus 60 Sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens : Non respondes quidquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his ?

Ille autem tacebat, et 61 nihil respondit.

Rursum Summus Sacerdos interrogabat eum, et dixit ei : Tu es Christus Filius Dei benedicti ?

Jesus autem dixit illi : 62 Ego sum : et videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum nubibus cœli.

Matt. xxvi.

65 Tunc Princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemavit! quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphe-
66 miam: quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis.

Marc. xiv.

Summus autem Sacerdos 63 scindens vestimenta sua, ait: Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphe- 64 miam; quid vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis.

§ 163.—*Quæ passus est Jesus in domo Caiaphæ.*

Matt. xxvi. 69—75, 67, 68, xxvii. 1, 2. Marc. xiv. 66—72, 65, xv. 1.

Petrus verò sedebat foris in atrio; et accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu
70 cum Jesu Galilæo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis.

Et cum esset Petrus in átrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis: et cùm vidisset 67
Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu cum Jesu Nazareno 68
eras. At ille negavit, dicens: Neque scio, neque novi quid dicas.

Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit.

71 Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, et ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Jesu Naza-
72 reno. Et iterum negavit cum juramento: Quia non novi hominem.

Rursus autem cùm vidis- 66
set illum ancilla, cœpit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille 70
iterùm negavit.

73 Et post pusillum accesserunt qui stabant, et dixerunt Petro: Verè et tu ex illis es; nam et loquela tua
74 manifestum te facit. Tunc cœpit detestari et jurare quia non novisset hominem. Et continuò gallus cantavit.

Et post pusillum rursus qui astabant dicebant Petro: Verè ex illis es: nam et Galilæus es. Ille autem 71
cœpit anathematizare, et jurare: Quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et statim gallus iterùm 72
cantavit.

75 Et recordatus est Petrus verbi Jesu, quod dixerat: Priùs quàm gallus cantet,

Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Jesus: Prius quàm gallus cantet

Luc. xxii. 55—71, xxiii 1.

ACCENSO autem igne in
medio atrii, et circumse-
dentibus illis, erat Petrus
56 in medio eorum. Quem
cùm vidisset ancilla quæ-
dam sedentem ad lumen,
et eum fuisset intuita, dixit:
57 Et hic cum illo erat. At
ille negavit eum, dicens:
Mulier, non novi illum.

58 Et post pusillum alius
videns eum, dixit: Et tu de
illis es. Petrus verò ait: O
homo, non sum.

59 Et intervallo facto quasi
horæ unius, alius quidam
affirmabat, dicens: Verè et
hic cum illo erat; nam et
60 Galilæus est. Et ait Petrus:
Homo, nescio quid dicis.
Et continuò adhuc illo lo-
quente, cantavit gallus.
61 Et conversus Dominus
respexit Petrum. Et re-
cordatus est Petrus verbi
Domini, sicut dixerat: Quia
priùs quàm gallus cantet,

Joan. xviii. 17, 18, 25—27.

[DICIT ergo Petro ancilla
ostiaria: Numquid et tu ex
discipulis es hominis istius?
Dicit ille: Non sum. Sta- 18
bant autem servi et ministri
ad prunas, quia frigus erat,
et calefaciebant se: erat
autem cum eis et Petrus
stans, et calefaciens se.]

Erat autem Simon Pe- 25
trus stans, et calefaciens se.
Dixerunt ergo ei: Numquid
et tu ex discipulis ejus es?
Negavit ille, et dixit: Non
sum.

Dicit ei unus ex servis 26
pontificis, cognatus ejus,
cujus abscidit Petrus auri-
culam: Nonne ego te vidi
in horto cum illo? Iterum 27
ergo negavit Petrus: et
statim gallus cantavit.

Matt. xxvi., xxvii.

ter me negabis. Et egressus foras, flevit amarè.

67 Tunc exspuerunt in faciem ejus, et colaphis eum ceciderunt; alii autem palmas in faciem ejus dede-
68 runt, dicentes: Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit?

1 Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Jesum, ut ei morti traderent.

2 Et vinctum adducunt eum et tradiderunt Pontio Pilato præsidi.

Marc. xiv., xv.

bis ter me negabis. Et cœpit flere.

Et cœperunt quidam 65
conspuere eum, et velare faciem ejus, et colaphis eum cædere, et dicere ei: Prophetiza: et ministri alapis eum cædebant.

Et confestim manè con- 1
silium facientes summi sacerdotes, cum senioribus, et Scribis, et universo concilio,

Vincientes Jesum, duxerunt, et tradiderunt Pilato.

Luc. xxii., xxiii.

62 ter me negabis. Et egressus
foras Petrus flevit amarè.
63 Et viri qui tenebant illum,
64 illudebant ei, cædentes. Et
velaverunt eum, et percutiebant faciem ejus; et interrogabant eum, dicentes:
Prophetiza, quis est, qui te
65 percussit? Et alia multa
blasphemantes dicebant in
eum.
66 Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, et
principes sacerdotum, et
Scribæ, et duxerunt illum in
concilium suum, dicentes:
Si tu es Christus, dic nobis.
67 Et ait illis: Si vobis dixero,
68 non creditis mihi. Si autem
et interrogavero, non respondebitis mihi, neque
69 dimittetis. Ex hoc autem
erit Filius hominis sedens
a dextris virtutis Dei.
70 Dixerunt autem omnes:
Tu ergo es Filius Dei? Qui
ait: Vos dicitis, quia ego
71 sum. At illi dixerunt: Quid
adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore ejus.
1 Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum
ad Pilatum.

§ 164.—*De pœnitentia Judæ.*

Matt. xxvii. 3—10.

Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset, pœnitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et
4 senioribus, dicens: Peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt: Quid ad
5 nos? tu videris. Et pro-
2 Reg. xvii. 23 (Achitophel). jectis argenteis in templo recessit: et abiens 'laqueo se suspendit.'
6 Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos
Deut. xxiii. 18. mittere in corbonam, quia
7 pretium sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter 8
hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc imple- 9
tum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem: 'Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiaverunt a filiis Israel: et 10
dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.'

Zach. xi. 1
Jerem. xxxi
9

---

§ 165.—*Jesus coram Pilato.*

Matt. xxvii. 11—14. Marc. xv. 2—5.

Luc. xxii. 2, 3.

Joan. xviii. 28—40.

ADDUCUNT ergo Jesum a Caiapha in prætorium. Erat autem mane: et ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos 29
foras, et dixit: Quam accusationem affertis adversùs hominem hunc?

Responderunt, et dixe- 30
runt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidis-

Matt. xxvii.

Jesus autem stetit ante præsidem; et interrogavit eum præses, dicens: Tu es Rex Judæorum? Dicit illi Jesus: Tu dicis.

12 Et cùm accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus, nihil respondit.

13 Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversùm te

14 dicunt testimonia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præses vehementer.

Marc. xv.

Et interrogavit eum Pilatus: Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis.

Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursum interrogavit eum dicens: Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. Jesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus.

4

5

Luc. xxii.

Cœperunt autem illum accusare, dicentes : Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Cæsari, et dicentem se Christum
3 regem esse. Pilatus autem interrogavit eum, dicens : Tu es rex Judæorum ? At ille respondens ait : Tu dicis.

Joan. xviii.

semus eum. Dixit ergo eis 31
Pilatus : Accipite eum vos, et secundùm legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi : Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo ejus impleretur, 32
quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Introivit ergo iterum in 33
prætorium Pilatus, et vocavit Jesum, et dixit ei : Tu es rex Judæorum ?

Respondit Jesus : A te- 34
metipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me ?

Respondit Pilatus : Num- 35
quid ego Judæus sum ? Gens tua et pontifices tra-

Joan. xviii.

diderunt te mihi: quid fecisti?

36 Respondit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc.

37 Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu?

Respondit Jesus: Tu dicis quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui es ex veritate, audit vocem meam.

38 Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos, et dicit eos: Ego 39 nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem 40 Judæorum? Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

---

§ 166.—*Jesus coram Herode.*

Luc. xxiii. 4—17.

Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas: Nihil invenio causæ in hoc homine.

5 At illi invalescebant, dicentes: Commovet populum, docens per universam Judæam, incipiens a Galilæa usque huc.

6 Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit si 7 homo Galilæus esset. Et ut cognovit quòd de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Jerosolymis erat illis diebus.

8 Herodes autem viso Jesu gavisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quòd audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. 9 Interrogabat autem eum multis sermonibus.

At ipse nihil illi respondebat.

10 Stabant autem principes sacerdotum et Scribæ con-

Luc. xxiii.

stanter accusantes eum.
11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo, et illusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum.
12 Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.
13 Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, et
14 magistratibus, et plebe, dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum: et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed 15
neque Herodes: nam remisi vos ad illum; et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum di- 16
mittam.
Necesse autem habebat 17
dimittere eis, per diem festum, unum.

---

§ 167.—*Quæ passus est Jesus in prætorio Pilati.*

Matt. xxvii. 15—30.

Per diem autem solemnem consueverat præses populo dimittere unum vinctum,
16 quem voluissent. Habebat autum tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barab-
17 bas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Jesum, qui dicitur Christus?

Marc. xv. 6—19.

Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent. Erat autem qui 7
dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cùm ascen- 8
disset turba, cœpit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis, 9
et dixit: Vultis dimittam vobis regem Judæorum?

Matt. xxvii.

18 Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum.

19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi, et justo illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum.

20 Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Jesum verò perderent. 21 Respondens autem præses, ait illis: Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barabbam.

22 Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam de Jesu, qui dicitur Christus? 23 Dicunt omnes: Crucifigatur! Ait illis præses: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes: Crucifigatur!

24 Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua, lavit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum a sanguine justi hujus: vos videritis.

Marc. xv.

Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. 10

Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. 11

Pilatus autem iterùm respondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam regi Judæorum? 12 At illi iterùm clamaverunt: Crucifige eum! 13 Pilatus verò dicebat illis: Quid enim mali fecit? 14 At illi magis clamabant: Crucifige eum!

Luc. xxiii. 18—25. Joan. xix. 1—3.

Exclamavit autem simul universa turba, dicens: Tolle hunc, et dimitte no-
19 bis Barabbam. Qui erat propter seditionem quamdam factam in civitate et homicidium missus in carcerem.

20 Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, vo-
21 lens dimittere Jesum. At illi succlamabant, dicentes:
22 Crucifige, crucifige eum! Ille autem tertiò dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo
23 illum, et dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et invalescebant voces eorum.

Matt. xxvii.

25 Et respondens universus populus, dixit: Sanguis ejus super nos, et super filios nostros.

26 Tunc dimisit illis Barabbam: Jesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

27 Tunc milites præsidis suscipientes Jesum in prætorium, congregaverunt ad eum universam cohortem: 28 et exeuntes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei: 29 et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, et arundinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Ave, rex Judæorum! Et exspuentes in eum, acceperunt arundinem, et percutiebant caput ejus.

Marc. xv.

Pilatus autem volens 15 populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, et tradidit Jesum flagellis cæsum, ut crucifigeretur.

Milites autem duxerunt 16 eum in atrium prætorii, et convocant totam cohortem, et induunt eum purpura, et 17 imponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœpe- 18 runt salutare eum: Ave, rex Judæorum! Et percutie- 19 bant caput ejus arundine: et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum.

Luc. xxiii.

24 Et Pilatus adjudicavit
25 fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant; Jesum verò tradidit voluntati eorum.

Joan. xix.

TUNC ergo apprehendit Pilatus Jesum, et flagellavit.

Et milites plectentes co- 2
ronam de spinis, imposuerunt capiti ejus; et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, 3
et dicebant: Ave, rex Judæorum; et dabant ei alapas.

---

§ 168.—*Jesus coram populo.*

Joan. xix. 4—16.

EXIVIT ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. (Exivit ergo Jesus portans 5

Joan. xix.

coronam spineam et purpureum vestimentum.) Et dicit eis: Ecce homo!

6 Cùm ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum!

Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigite; ego enim non invenio in eo causam.

7 Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, et secundùm legem debet mori, quia Filium Dei se fecit.

8 Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis ti-
9 muit. Et ingressus est prætorium iterum, et dixit ad Jesum: Unde es tu?

Jesus autem responsum non dedit ei.

10 Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris! nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te?

11 Respondit Jesus: Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

Et exinde quærebat Pi- 12
latus dimittere eum. Judæi autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus 13
autem cùm audisset hos sermones, adduxit foras Jesum: et sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autem 14
Parasceve Paschæ, hora quasi sexta. Et dicit Judæis: Ecce rex vester! Illi 15
autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus regem, nisi Cæsarem.

Tunc ergo tradidit eis 16
illum, ut crucifigeretur.

---

§ 169.—*Iter ad locum Calvariæ.*

Matt. xxvii. 31—34.

Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, et induerunt eum vestimentis ejus, et duxerunt eum ut crucifigerent.

32 Exeuntes autem invene-

Marc. xv. 20—23.

Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum, ut crucifigerent eum.

Et angariaverunt prætere- 21

Luc. xxiii. 26—33.

Joan. xix. 16—22.

SUSCEPERUNT autem Jesum, et eduxerunt.

ET cùm ducerent eum, ap-

Matt. xxvii.

runt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem ejus.

33 Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod 34 est Calvariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Et cùm gustasset, noluit bibere.

Marc. xv.

untem quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem ejus.

Et perducunt illum in 22 Golgotha locum: quod est interpretatum Calvariæ locus. Et dabant ei bibere 23 myrrhatum vinum; et non accepit.

Luc. xxiii.

apprehenderunt Simonem quemdam Cyrenensem venientem de villa, et imposuerunt illi crucem portare post Jesum.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum, quæ plangebant, et
28 lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit: Filiæ Jerusalem, nolite flere super me; sed super vos ipsas flete, et
29 super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatæ steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera quæ
30 non lactaverunt. 'Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; et colli-
x. 8. 31 bus: Operite nos.' Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

32 Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut
33 interficerentur. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi crucifixerunt eum; et latrones, unum a dextris, et alterum a sinistris.

Joan. xix.

Et bajulans sibi crucem, 17 exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha: ubi cruci- 18 fixerunt eum,

Et cum eo alios duos, hinc et hinc, medium autem Jesum.

Scripsit autem et titulum 19

Joan. xix.

Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum: JESUS NAZARENUS, 20 REX JUDÆORUM. Hunc ergo titulum multi Judæorum legerunt; quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, et Latinè. Dicebant ergo Pilato pontifices 21 Judæorum; Noli scribere, Rex Judæorum, sed, Quia ipse dixit: Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus: 22 Quod scripsi, scripsi.

---

§ 170.—*Verba Jesu in Cruce pendentis.*

Matt. xxvii. 35—53. Marc. xv. 24—38.

POSTQUAM autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta ejus, sortem mittentes; ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: 'Diviserunt sibi vestimenta mea, et super
Psalm xxi. 8. vestem meam miserunt sortem.'

ET crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. Erat autem 25 hora tertia: et crucifixerunt eum.

36 Et sedentes servabant
37 eum. Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam: HIC EST JESUS
38 REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dextris, et unus a sinistris.

Et erat titulus causæ ejus 26 inscriptus: REX JUDÆORUM. Et cum eo crucifi- 27 gunt duos latrones: unum a dextris, et alium a sinistris ejus. Et impleta est Scrip- 28 tura, quæ dicit: 'Et cum iniquis reputatus est.' Esa. liii

Luc. xxiii. 34—46.

JESUS autem dicebat: Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt.

Dividentes verò vestimenta ejus, miserunt sortes.

Joan. xix. 23—30.

MILITES ergo, cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, et fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixe- 24
runt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cujus sit. Ut Scriptura impleretur, dicens: 'Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem.' Et milites quidem hæc fecerunt.

Matt. xxvii.

39 Prætereuntes autem blasphemabant eum, moventes
40 capita sua, et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei, et in triduo illud reædificas: salva temetipsum: si Filius Dei es, descende
41 de cruce. Similiter et principes sacerdotum illudentes cum Scribis et senioribus
42 dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce,
43 et credimus ei. Confidit in Deo: liberet nunc, si vult, eum; dixit enim: Quia Filius Dei sum.

Marc. xv.

Et prætereuntes blas- 29
phemabant eum, moventes capita sua, et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei, et in tribus diebus reædificas: salvum fac temet- 30
ipsum descendens de cruce. Similiter et summi sacer- 31
dotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israel de- 32
scendat nunc de cruce, ut videamus, et credamus.

44 Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.

Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei.

Luc. xxiii.

35 Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus.

Joan. xix.

36 Illudebant autem ei et milites accedentes, et ace-
37 tum offerentes ei. Et di-
centes: Si tu es rex Judæo-
38 rum, salvum te fac. [Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris Græcis, et Latinis, et Hebraicis: HIC EST REX JUDÆORUM.]

39 Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac
40 temetipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quòd in
41 eadem damnatione es? Et

Matt. xxvii.

45 A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam.

46 Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magna, dicens: 'Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?'

Psalm xxi. 2.

47 Quidam autem illic stantes et audientes, dicebant: Eliam vocat iste.

Marc. xv.

Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in horam nonam. 33

Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: 'Eloi, Eloi, lamma sabacthani?' quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? 34

Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce Eliam vocat. 35

Luc. xxiii.

nos quidem justè; nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit.

42 Et dicebat ad Jesum: Domine, memento mei, cùm veneris in regnum
43 tuum. Et dixit illi Jesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.

44 Erat autem fere hora sexta, et tenebræ factæ sunt in universam terram usque in horam nonam.

Joan. xix.

Stabant autem juxta cru- 25
cem Jesu mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophæ, et Maria Magdalene. Cùm vidisset ergo 26
Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus! Deinde 27
dicit discipulo: Ecce mater tua! Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

Postea sciens Jesus quia 28
omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: 'Sitio.'

Psalm lxviii. 22.

Matt. xxvii.

48 Et continuò currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bibere.
49 Ceteri verò dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberans eum.

Marc. xv.

Currens autem unus, ei 36 implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videamus si veniat Elias ad deponendum eum.

50 Jesus autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum.
51 Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, et terra mota est, et petræ
52 scissæ sunt, et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum, qui dor-
53 mierant, surrexerunt, et exeuntes de monumentis post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt multis.

Jesus autem, emissa voce 37 magna, expiravit.

Et velum templi scissum 38 est in duo, a summo usque deorsum.

Luc. xxiii.

Joan. xix.

Vas ergo erat positum 29
aceto plenum. Illi autem
spongiam plenam aceto,
hyssopo circumponentes,
obtulerunt ori ejus.

Cùm ergo accepisset Je- 30
sus acetum, dixit: Consum-
matum est.

45 Et obscuratus est sol:
et velum templi scissum
est medium.

46 Et clamans voce magna
Jesus, ait: 'Pater, in manus
Psalm xxxi. 5. tuas commendo spiritum
meum.' Et hæc dicens,
expiravit.

Et inclinato capite, tra-
didit spiritum.

§ 171.—*De sepultura Domini Jesu.*

Matt. xxvii. 54—61.

CENTURIO autem, et qui cum eo erant, custodientes Jesum, viso terræ motu et his quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè Filius Deï erat iste.

55 Erant autem ibi mulieres multæ a longè, quæ secutæ erant Jesum a Galilæa
56 ministrantes ei: inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi et Joseph mater, et mater filiorum Zebedæi.

Marc. xv. 39—47.

VIDENS autem Centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset, ait: Verè hic homo Filius Dei erat.

Erant autem et mulieres 40 de longè aspicientes; inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi minoris et Joseph mater, et Salome:
et cùm esset in Galilæa, 41 sequebantur eum, et ministrabant ei, et aliæ multæ quæ simul cum eo ascenderant Jerosolymam.

Luc. xxiii. 47—56.

VIDENS autem Centurio, quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: Verè hic homo justus erat.

48 Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua revertebantur.
49 Stabant autem omnes noti ejus a longe, et mulieres, quæ secutæ eum erant a Galilæa, hæc videntes.

Joan. xix. 31—42.

JUDÆI ergo (quoniam parasceve erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. Venerunt ergo milites, et 32
primi quidem fregerunt crura, et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum 33
autem cùm venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura; sed unus militum lancea 34
latus ejus aperuit, et continuò exivit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testimonium 35
perhibuit; et verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit: ut et

Matt. xxvii.

57 Cùm autem serò factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui et ipse discipu-
58 lus erat Jesu. Hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi corpus.

59 Et accepto corpore, Jo-
60 seph involvit illud in sindone munda, et posuit illud in mouumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, et abiit.

Marc. xv.

Et cùm jam serò esset 42
factum (quia erat parasceve, quod est ante sabbatum), venit Joseph ab Arimathæa 43
nobilis decurio, qui et ipse erat expectans regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu. Pilatus autem mira- 44
batur si jam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si jam mortuus esset. Et cùm cognovisset 45
a centurione, donavit corpus Joseph.

Joseph autem mercatus 46
sindonem, et deponens eum involvit sindone, et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti.

Luc. xxiii.

Joan. xix.

vos credatis. Facta sunt 36
enim hæc, ut Scriptura impleretur: 'Os non comminuetis ex eo.' Et iterum 37
alia Scriptura dicit: 'Videbunt in quem transfixerunt.'

Exod. xii. 46.

Zach. xii. 10.

50 Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir
51 bonus et justus (hic non consenserat consilio et actibus eorum) ab Arimathæa civitate Judææ, qui expectabat et ipse regnum Dei.
52 Hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu:

Post hæc autem rogavit 38
Pilatum Joseph ab Arimathæa (eo quòd esset discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum), ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Jesu.

Venit autem et Nicode- 39
mus, qui venerat ad Jesum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ et aloës, quasi libras centum.

53 Et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat.

Acceperunt ergo corpus 40
Jesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. Erat autem in loco, ubi 41
crucifixus est, hortus; et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo 42
propter parasceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.

Matt. xxvii.

61 Erat autem ibi Maria Magdalene, et altera Maria, sedentes contra sepulcrum.

Marc. xv.

Maria autem Magdalene 47 et Maria Joseph aspiciebant ubi poneretur.

Luc. xxiii.

54 Et dies erat parasceves, et sabbatum illucescebat.
55 Subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, et quemadmodum positum erat corpus ejus.
56 Et revertentes paraverunt aromata et unguenta; et sabbato quidem siluerunt secundùm mandatum.

---

§ 172.—*De custodia sepulcri.*

Matt. xxvii. 62—66, xxviii. 1.

ALTERA autem die, quæ est post Parasceven, convenerunt principes sacerdotum et Pharisæi ad Pilatum,
63 dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam.
64 Jube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium, ne fortè veniant discipuli ejus, et furentur eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis; et erit novissimus error pejor priore.
65 Ait illis Pilatus: Habetis custodiam; ite, custodite sicut scitis.
66 Illi autem abeuntes, munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodibus.

1 Vespere autem sabbati, quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria, videre sepulcrum.

Marc. xvi. 1.

1 Et cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Jacobi, et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum.

PARS SEPTIMA.

DE RESURRECTIONE ET ASCENSIONE DOMINI JESU, ET DE MISSIONE SPIRITUS SANCTI IN ECCLESIAM.

§ 173.—*De resurrectione Domini Jesu.*

Matt. xxviii. 2—4.

Et ecce terræ motus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de cœlo, et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum: 3 erat autem aspectus ejus sicut fulgur, et vestimentum ejus sicut nix. Præ timore 4 autem ejus exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui.

Luc. xxiv. 1—12.

1 Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quæ 2 paraverant, aromata; et invenerunt lapidem revolutum a monumento.

3 Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu.

4 Et factum est, dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus

Joan. xx. 1—10.

Una autem sabbati, Maria Magdalene venit manè, 1 cùm adhuc tenebræ essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento.

Cucurrit ergo, et venit 2 ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Jesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum.

Luc. xxiv.

illas in veste fulgenti. Cùm timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hîc, sed surrexit: recordamini qualiter locutus est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, dicens: Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. Et regressæ a monumento nuntiaverunt hæc omnia illis undecim, et ceteris omnibus. [Erat autem Maria Magdalene, et Joanna, et Maria Jacobi, et ceteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc.] Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista; et non crediderunt illis.

Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum; et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat.

Joan. xx.

Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul; et ille alius discipulus præcucurrit citiùs Petro, et venit primus ad monumentum. Et cùm se inclinasset, vidit posita linteamina; non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteamina

Joan. xx.

posita, et sudarium, quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum; et vidit, et credidit. Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

§ 174.—*Quomodo Dominus Jesus apparuit Mariæ Magdalenæ.*

Marc. xvi. 9—11.

Surgens autem manè, prima sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ, de qua ejecerat septem dæmonia.

Joan. xx. 11—18.

Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumentum. Et vidit duos Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu.

Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. Hæc cùm dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Jesum stantem: et non sciebat quia Jesus est.

Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? quem quæris?

Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum; et ego eum tollam.

Marc. xvi.

Joan. xx.

Dicit ei Jesus: Maria! 16
Conversa illa, dicit ei: Rabboni! (quod dicitur Magister).

Dicit ei Jesus: Noli me 17
tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum.

10 Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fuerant, lugen- 11 tibus et flentibus. Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt.

Venit Maria Magdalene 18
annuntians discipulis: Quia vidi Dominum, et hæc dixit mihi.

---

§ 175.—*Quomodo Dominus Jesus apparuit mulieribus.*

Matt. xxviii. 5—15.

Marc. xvi. 2—8.

Et valdè manè una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto jam sole. Et 3 dicebant ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et re- 4 spicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valdè. Et intro- 5 euntes in monumentum viderunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt.

Respondens autem Angelus, dixit mulieribus: Nolite timere vos; scio enim quòd Jesum, qui crucifixus est, 6 quæritis: non est hîc;

Qui dicit illis: Nolite 6 expavescere: Jesum quæritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hic; ecce locus ubi posuerunt

Matt. xxviii.

surrexit enim, sicut dixit: venite, et videte locum, ubi
7 positus erat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus quia surrexit; et ecce præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis; ecce prædixi vobis.
8 Et exierunt citò de monumento cum timore et gaudio magno, currentes nuntiare discipulis ejus.

9 Et ecce Jesus occurrit illis, dicens: Avete. Illæ autem accesserunt, et tenuerunt pedes ejus, et adora-
10 verunt eum. Tunc ait illis Jesus: Nolite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam; ibi me videbunt.
11 Quæ cùm abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quæ facta
12 fuerant. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dede-
13 runt militibus, dicentes: Dicite: Quia discipuli ejus nocte venerunt, et furati sunt eum, nobis dormienti-
14 bus: et si hoc auditum fuerit a præside, nos suadebimus ei, et securos vos
15 faciemus. At illi, accepta pecunia, fecerunt sicut erant

Marc. xvi.

eum. Sed ite, dicite discipulis ejus, et Petro, quia præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. 7

At illæ exeuntes, fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor et pavor: et nemini quidquam dixerunt; timebant enim. 8

Matt. xxviii.

edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque in hodiernum diem.

§ 176.—*Quomodo Dominus Jesus apparuit duobus discipulis.*

Marc. xvi. 12, 13.

Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: et illi euntes nuntiaverunt ceteris: nec illis crediderunt. 13

Luc. xxiv. 13—35.

13 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, no- 14 mine Emmaüs. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quæ acci- 15 derant. Et factum est, dum fabularentur, et secum quærerent, et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis. 16 Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 17 Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? 18 Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Jerusalem, et non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus? 19 Quibus ille dixit: Quæ? Et dixerunt: De Jesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et om- 20 ni populo; et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum. Nos au- 21 tem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: et nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quòd hæc facta sunt. Sed et 22 mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, et, non invento 23 corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abi- 24 erunt quidam ex nostris ad monumentum, et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt.

Et ipse dixit ad eos: O 25 stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ! Nonne hæc oportuit pati 26 Christum, et ita intrare in gloriam suam? Et inci- 27 piens a Moyse, et omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant.

Luc. xxiv.

28 Et appropinquaverunt castello quo ibant; et ipse
29 se finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies. Et intravit cum illis.
30 Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis.
31 Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum.
32 Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas?
33 Et surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem; et invenerunt congregatos undecim, et eos, qui cum illis erant, dicentes:
34 Quòd surrexit Dominus verè, et apparuit Simoni.
35 Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

---

§ 177.—*Quomodo Dominus Jesus apparuit Apostolis suis.*

Luc. xxiv. 36—43.

Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum; nolite timere.

37 Conturbati verò et conterriti, existimabant se spi-
38 ritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda
39 vestra? Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate, et videte; quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis
40 habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes.

Joan. xx. 19—29.

Cum ergo serò esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati, propter metum Judæorum, venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis.

20 Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus et latus.

Luc. xxiv.

41 Adhuc autem illis non credentibus, et mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? 42 At illi obtulerunt ei partem piscis assi et 43 favum mellis. Et cùm manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

Joan. xx.

Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino.

21 Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. 22 Hæc cùm dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: 23 quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt.

24 Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus. 25 Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam.

26 Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus, januis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. 27 Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tu-

Joan. xx.

um huc, et vide manus meas; et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis.

28 Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus!

29 Dixit ei Jesus: quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt.

---

§ 178.—*Jesus cum discipulis septem ad mare Tiberiadis.*

Joan. xxi. 1—14.

POSTEA manifestavit se iterum Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic:

2 Erant simul Simon Petrus, et Thomas qui dicitur Didymus, et Nathanaël qui erat a Cana Galilææ, et filii Zebedæi, et alii ex discipulis
3 ejus duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prendiderunt.

4 Manè autem facto, stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia
5 Jesus est. Dixit ergo eis Jesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Re-
6 sponderunt ei. Non. Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete, et invenietis. Miserunt ergo; et jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium.

7 Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cùm audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare. Alii autem discipuli 8 navigio venerunt (non enim longè erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. Ut 9 ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et piscem superpositum, et panem.

Dicit eis Jesus: Afferte 10 de piscibus, quos prendidistis nunc.

Ascendit Simon Petrus, 11 et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cùm tanti essent, non est scissum rete.

Dicit eis Jesus: Venite, 12 prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes quia Dominus est. Et venit Jesus, et accipit 13

Joan. xxi.

panem, et dat eis, et piscem similiter.

14 Hoc jam tertiò manifestatus est Jesus discipulis suis, cùm resurrexisset a mortuis.

---

§ 179.—*Quæ dixit Dominus Jesus de Petro et Joanne.*

Joan. xxi. 15—24.

Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus: Simon Joannis, diligis me plus his?

Dicit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te.

Dicit ei: Pasce agnos meos.

16 Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me?

Ait illi: Etiam, Domine, tu scis quia amo te.

Dicit ei: Pasce agnos meos.

17 Dicit ei tertiò: Simon Joannis, amas me?

Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis quia amo te.

Dixit ei: Pasce oves meas.

18 Amen, amen dico tibi: cùm esses junior, cingebas te, et ambulabas ubi volebas. Cùm autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit, 19 significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cùm hoc dixisset, dicit ei: Sequere me.

Conversus Petrus vidit 20 illum discipulum, quem diligebat Jesus, sequentem, qui et recubuit in cœna super pectus ejus, et dixit: Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cùm vidisset 21 Petrus, dixit Jesu: Domine, hic autem quid?

Dicit ei Jesus: Sic eum 22 volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.

Exit ergo sermo iste inter 23 fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus: Non moritur; sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic 24 est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, et scripsit hæc; et scimus quia verum est testimonium ejus.

§ 180. – *Verba Domini Jesu ad Apostolos ante Ascensionem.*

Matt. xxviii. 16—20.

UNDECIM autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi constituerat
17 illis Jesus. Et videntes eum, adoraverunt; quidam autem dubitaverunt.
18 Et accedens Jesus, locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in
19 cœlo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti: docentes eos se-20 vare omnia quæcumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.

Marc. xvi. 14—18.

14 Novissimè recumbentibus illis undecim apparuit: et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis; quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non cre-
15 diderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium
16 omni creaturæ. Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui cre-17 diderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: serpentes tollent: 18 et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, et bene habebunt.

Luc. xxiv. 44—49.

44 Et dixit ad eos: Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi, et Prophetis, et Psalmis de
45 me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scrip-
46 turas. Et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die; et prædicari in nomine 47 ejus pœnitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerosolyma. Vos autem 48 testes estis horum. Et ego 49 mitto promissum Patris mei in vos. Vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

§ 181.—*De Ascensione Domini Jesu.*

Luc. xxiv. 50—53.

Eduxit autem eos foras in Bethaniam, et elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur in cœlum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno: et erant semper in templo, laudantes et benedicentes Deum. Amen.

Marc. xvi. 19, 20.

Et Dominus quidem Jesus, postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum, et sedet a dextris Dei. Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis.

Joan. xx. 30, 31.

Multa quidem, et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei; et ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.

Joan. xxi. 25.

Sunt autem et alia multa, quæ fecit Jesus: quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

§ 182.—*De reversione Apostolorum ad Hierosolymam.*

Act. i. 1—14.

Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere et docere, usque in diem, qua præcipiens Apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit, assumptus est: quibus et præbuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei. Et convescens, præcepit eis ab Jerosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Pa-

Act. i.

tris, quam audistis, inquit,
5 per os meum: quia Joannes
quidem baptizavit aqua,
vos autem baptizabimini
Spiritu Sancto non post
multos hos dies.
6 Igitur qui convenerant
interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore
hoc restitues regnum Israel?
7 Dixit autem eis: Non est
vestrum nosse tempora vel
momenta, quæ Pater posuit
8 in sua potestate. Sed accipietis virtutem superveni-
entis Spiritus Sancti in vos;
et eritis mihi testes in Jerusalem, et in omni Judæa,
et Samaria, et usque ad
ultimum terræ.
9 Et cùm hæc dixisset, vi-
dentibus illis, elevatus est;
et nubes suscepit eum ab
oculis eorum.
10 Cùmque intuerentur in
cœlum euntem illum, ecce
duo viri astiterunt juxta
illos in vestibus albis, qui 11
et dixerunt: Viri Galilæi,
quid statis aspicientes in
cœlum? hic Jesus, qui assumptus est a vobis in
cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum.

Tunc reversi sunt Jero- 12
solymam, a monte, qui
vocatur Oliveti, qui est
juxta Jerusalem, sabbati
habens iter. Et cùm in- 13
troissent in cœnaculum,
ascenderunt ubi manebant
Petrus et Joannes, Jacobus
et Andreas, Philippus et
Thomas, Bartholomæus et
Matthæus, Jacobus Alphæi,
et Simon Zelotes, et Judas
Jacobi. Hi omnes erant 14
perseverantes unanimiter in
oratione cum mulieribus, et
Maria matre Jesu, et fratribus ejus.

---

§ 183.—*De electione Matthiæ.*

Act. i. 15—26.

In diebus illis exsurgens
Petrus in medio fratrum
dixit (erat autem turba hominum simul, fere centum
16 viginti), Viri fratres, oportet
impleri Scripturam, quam
prædixit Spiritus Sanctus
per os David de Juda, qui
fuit dux eorum, qui com-
prehenderunt Jesum, qui 17
connumeratus erat in nobis,
et sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic quidem 18
possedit agrum de mercede
iniquitatis, et suspensus crepuit medius; et diffusa sunt
omnia viscera ejus. [Et 19
notum factum est omnibus

Act. i.

habitantibus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, lingua eorum, Haceldama, hoc est, ager sanguinis.]
20 Scriptum est enim in libro Psalmorum: 'Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea: et
Psalm cviii. 8. 21 Episcopatum ejus accipiat alter.' Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit et ex-
22 ivit inter nos Dominus Jesus, incipiens a baptismate Joannis usque in diem qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis.

23 Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus, et Matthiam.
24 Et orantes dixerunt: Tu, Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum,
25 accipere locum ministerii hujus et Apostolatus, de quo prævaricatus est Judas ut abiret in locum suum.

26 Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Matthiam, et annumeratus est cum undecim Apostolis.

---

§ 184.—*De adventu Spiritus Sancti.*

Act. ii. 1—41.

Et cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes
2 pariter in eodem loco. Et factus est repentè de cœlo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi
3 erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tamquam ignis, seditque
4 supra singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, et cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis.
5 Erant autem in Jerusalem habitantes Judæi, viri religiosi ex omni natione, quæ sub cœlo est. 6 Facta autem hac voce, convenit multitudo, et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. 7 Stupebant autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt? 8 Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? 9 Parthi, et Medi, et Ælamitæ, et qui habitant

Mesopotamiam, Judæam, et Cappadociam, Pontum,
10 et Asiam, Phrygiam, et Pamphyliam, Ægyptum, et partes Libyæ quæ est circa Cyrenen, et advenæ Ro-
11 mani, Judæi quoque, et Proselyti, Cretes, et Arabes: audivimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei.
12 Stupebant autem omnes, et mirabantur ad invicem, dicentes: Quidnam vult hoc
13 esse? Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt isti.
14 Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam, et locutus est eis: Viri Judæi, et qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus
15 percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt, cùm sit hora diei
16 tertia: sed hoc est, quod dictum est per prophetam
17 Joel: 'Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus): effundam de Spiritu meo super omnem carnem; et prophetabunt filii vestri et filiæ vestræ; et juvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia som-
18 niabunt. Et quidem super servos meos et super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt. Et dabo 19
prodigia in cœlo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem, et ignem, et vaporem fumi. Sol convertetur 20
in tenebras, et luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus et manifestus. Et erit: omnis 21
quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit.' Joel ii. 28-32.

Viri Israelitæ, audite verba 22
hæc: Jesum Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis, virtutibus, et prodigiis, et signis quæ fecit Deus per illum in medio vestri, sicut et vos scitis, hunc definito consilio et 23
præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemistis. Quem 24
Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit 25
in eum: 'Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est mihi ne commovear. Propter hoc lætatum est 26
cor meum, et exultavit lingua mea, insuper et caro mea requiescet in spe: quo- 27
niam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi 28
fecisti vias vitæ, et replebis

Psalm xv. 8—11.

me jucunditate cum facie
29 tua.' Viri fratres, liceat
audenter dicere ad vos de
patriarcha David, quoniam
defunctus est, et sepultus:
et sepulcrum ejus est apud
nos usque in hodiernum
30 diem. Propheta igitur cùm
esset, et sciret quia jurejurando jurasset illi Deus de
Psalm cxxxi. 11. fructu lumbi ejus sedere
31 super sedem ejus: providens locutus est de resurrectione Christi, quia neque
derelictus est in inferno,
neque caro ejus vidit corruptionem.

32 Hunc Jesum resuscitavit
Deus; cujus omnes nos
33 testes sumus. Dextera igitur
Dei exaltatus, et promissione Spiritus Sancti accepta
a Patre, effudit hunc, quem
34 vos videtis et auditis. Non
enim David ascendit in
cœlum. Dixit autem ipse:
'Dixit Dominus Domino
meo: Sede a dextris meis,
35 donec ponam inimicos tuos
Psalm cix. 2. scabellum pedum tuorum.'

Certissimè sciat ergo omnis 36
domus Israel, quia et Dominum eum et Christum fecit
Deus, hunc Jesum, quem
vos crucifixistis.

His autem auditis, com- 37
puncti sunt corde, et dixerunt ad Petrum, et ad
reliquos Apostolos: Quid
faciemus, viri fratres?

Petrus verò ad illos: Pœ- 38
nitentiam (inquit) agite, et
baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi
in remissionem peccatorum
vestrorum: et accipietis
donum Spiritus Sancti. Vo- 39
bis enim est repromissio, et
filiis vestris, et omnibus qui
longè sunt, quoscumque
advocaverit Dominus Deus
noster. Aliis etiam verbis 40
plurimis testificatus est, et
exhortabatur eos, dicens:
Salvamini a generatione ista
prava. Qui ergo receperunt 41
sermonem ejus, baptizati
sunt: et appositæ sunt in
die illa animæ circiter tria
millia.

§ 185.—*De Ecclesia Hierosolymitana.*

Act. ii. 42—47.

ERANT autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et communicatione fractionis
43 panis, et orationibus. Fiebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia et signa per Apostolos in Jerusalem fiebant; et metus erat magnus in uni-
44 versis. Omnes etiam qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia.
45 Possessiones et substantias vendebant, et dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quotidie quo-46 que perdurantes unanimiter in templo, et frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis, collaudantes Deum, et ha-47 bentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salvi fierent quotidie in idipsum.

APPENDIX.

GENEALOGIA DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

(Matt. i. 1—17 ; Luc. iii. 22—28.)

§ 1.—*Ab Adam usque ad Abraham.*

(Ex Lucâ.)

Adam	Sem,
Seth,	Arphaxad,
Henos,	Cainan,
Cainan,	Sale,
Malaleel,	Heber,
Jared,	Phaleg,
Henoch,	Ragau,
Mathusala,	Sarug,
Lamech,	Nachor,
Noe,	Thare.

§ 2.—*Ab Abraham usque ad David.*

(Ex Matthæo et Lucâ.)

Abraham,	Aminadab,
Isaac,	Naasson,
Jacob,	Salmon,
Judas,	Booz de Rahab,
Phares de Thamar,	Obed ex Ruth,
Esron,	Jesse,
Aram,	David Rex.

§ 3.—*A David usque ad Salathiel.*

(Ex Matthæo.) (*David—Bethsabe,*)	(Ex Lucâ.) (*David,*)
Salomon	Nathan,
Roboam	Mathatha,
Abias	Menna,
Asa	Melea,
Josaphat	Eliakim,
Joram	Jona,
. . . . .	Joseph,

(Ex Matthæo.)	(Ex Lucâ.)
. . . . .	Juda,
. . . . .	Simeon,
Ozias, ...	Levi,
Joatham, ...	Mathat,
Achaz, ...	Jorim,
Ezechias, ...	Eliezer,
Manasses, ...	Jesu,
Amon, ...	Her,
Josias, ...	Elmadam,
Jechonias, ...	Cosan,
. . . . .	Addi,
. . . . .	Melchi,
. . . . .	Neri,
Salathiel, ...	Salathiel,

§ 4.—*A Salathiel usque ad Christum.*

(Ex Matthæo.) (*Salathiel,*)	(Ex Lucâ.) (*Salathiel,*)
Zorobabel, ...	Zorobabel (Resa),
. . . . .	Joanna,
Abiud, ...	Juda,
Eliacim, ...	Joseph,
Azor, ...	Semei,
Sadoc, ...	Mathathias,
. . . . .	Mahath,
Achim, ...	Nagge,
Eliud, ...	Hesli,
Eleazar, ...	Nahum,
. . . . .	Amos,
. . . . .	Mathathias,
. . . . .	Joseph,
. . . . .	Janne,
. . . . .	Melchi,
. . . . .	Levi,
Mathan, ...	Mathat,
Jacob, ...	Heli,
Joseph vir Mariæ, de qua natus est . . .	Joseph,
JESUS, qui vocatur Christus. . . .	JESUS (ut putabatur filius Joseph).

INDICES.

INDEX PRIMUS.

EVANGELIUM MATTHÆI.

CAP.	VERS.	SEC.	PAG.
i.	1—17	App.	319
i.	18—25	6	5
ii.	1—12	12	9
ii.	13—18	13	10
ii.	19—23	14	10
iii.	1—12	16	12
iii.	13—17	17	18
iv.	1—11	18	18
iv.	12—22	29	30
iv.	23—25	30	32
v.	1—16	31	36
v.	17—48	32	36
vi.	1—18	33	38
vi.	19—34	34	39
vii.	1—12	35	40
vii.	13—29	36	41
viii.	1	36	41
viii.	2—4	38	44
viii.	5—13	50	62
viii.	14—17	30	32
viii.	18—27	63	81
viii.	28—34	64	82
ix.	1	64	82
ix.	1— 9	39	44
ix.	10—13	40	48
ix.	14—17	65	88
ix.	18—26	66	88
ix.	27—34	67	94
ix.	35	68	94
ix.	36—38	69	96
x.	1—15	69	96
x.	16—42	70	100
xi.	1	71	102
xi.	2— 6	52	64
xi.	7—19	53	65
xi.	20—30	54	67
xii.	1— 8	43	54
xii.	9—14	44	56
xii.	15—21	45	58
xii.	22—37	56	68
xii.	38—50	57	71
xiii.	1— 9	58	72
xiii.	10—17	59	74
xiii.	18—23	61	78
xiii.	24—30	59	74
xiii.	31—35	60	76
xiii.	36—53	62	80
xiii.	54—58	68	94
xiv.	1—13	71	102
xiv.	13—21	72	106
xiv.	22—36	73	110
xv.	1—20	75	116
xv.	21—28	76	119
xv.	29—39	78	120
xvi.	1—12	79	122
xvi.	13—20	81	124
xvi.	21—28	82	126
xvii.	1—13	83	128
xvii.	14—22	84	132
xvii.	23—26	85	138
xviii.	1—14	87	140
xviii.	15—35	88	141

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
xix. 1—12	124	178
xix. 13—15	125	180
xix. 16—26	126	180
xix. 27—30	127	184
xx. 1—16	127	184
xx. 17—28	128	186
xx. 29—34	129	190
xxi. 1—11	132	196
xxi. 12—13	134	204
xxi. 14—17	132	196
xxi. 18—22	134	204
xxi. 23—27	135	206
xxi. 28—32	135	208
xxi. 33—46	136	210
xxii. 1—14	137	212
xxii. 15—22	138	214
xxii. 23—33	139	214
xxii. 34—46	140	218
xxiii. 1—39	141	222
xxiv. 1—28	144	226
xxiv. 29—36	145	230
xxiv. 37—44	145	234
xxiv. 45—51	145	234
xxv. 1—13	146	235
xxv. 14—30	147	235
xxv. 31—46	148	236
xxvi. 1—16	149	238
xxvi. 17—20	150	240
xxvi. 21—25	152	244
xxvi. 26—29	155	248
xxvi. 30—35	158	256
xxvi. 36—46	159	258
xxvi. 47—58	160	260
xxvi. 59—66	162	268
xxvi. 67—68	163	270
xxvi. 69—75	163	270
xxvii. 1— 2	163	270
xxvii. 3— 10	164	274
xxvii. 11—14	165	274
xxvii. 15—30	167	269
xxvii. 31—34	169	284
xxvii. 35—53	170	288
xxvii. 54—61	171	296
xxvii. 62—66	172	301
xxviii. 1	172	301
xxviii. 2— 4	173	302
xxviii. 5—15	175	305
xxviii. 16—20	180	312

INDEX SECUNDUS.

EVANGELIUM MARCI.

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
i. 1— 8	16	12
i. 9—11	17	18
i. 12—13	18	18
i. 14—20	29	30
i. 21—39	30	32
i. 40—45	38	44
ii. 1—14	39	44
ii. 15—22	40	48
ii. 23—28	43	54
iii. 1— 6	44	56
iii. 7—12	45	58
iii. 13—19	46	59
iii. 20—21	50	63
iii. 22—30	56	68
iii. 31—35	57	71
iv. 1— 9	58	72
iv. 10—25	61	77
iv. 26—34	60	76
iv. 35—40	63	81
v. 1—21	64	82
v. 22—43	66	88
vi. 1— 6	68	94
vi. 7—11	69	96
vi. 12—29	71	102
vi. 30—44	72	106
vi. 45—56	73	110
vii. 1—23	75	116
vii. 24—30	76	119
vii. 31—37	77	120
viii. 1—10	78	120
viii. 11—21	79	122
viii. 22—26	80	123
viii. 27—30	81	124
viii. 31—39	82	126
ix. 1—12	83	128
ix. 13—31	84	132
ix. 32—49	86	138
x. 1—12	124	178
x. 13—16	125	180
x. 17—27	126	180

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
x. 28—31	127	184
x. 32—45	128	186
x. 46—52	129	189
xi. 1—11	132	196
xi. 12—26	134	204
xi. 27—33	135	206
xii. 1—12	136	210
xii. 13—17	138	214
xii. 18—27	139	214
xii. 28—40	140	218
xii. 41—44	142	224
xiii. 1—23	144	226
xiii. 24—32	145	230
xiii. 33—37	145	234
xiv. 1—11	149	238
xiv. 3— 9	131	192
xiv. 12—17	150	240
xiv. 18—21	152	244
xiv. 22—25	155	248
xiv. 26—31	158	256
xiv. 32—42	159	258
xiv. 43—54	160	260
xiv. 55—64	162	268
xiv. 65	163	270
xiv. 66—72	163	270
xv. 1	163	270
xv. 2— 5	165	274
xv. 6—19	167	279
xv. 20—23	169	284
xv. 24—38	170	288
xv. 39—47	171	296
xvi. 1	172	301
xvi. 2— 8	175	305
xvi. 9—11	174	304
xvi. 12—13	176	307
xvi. 14—18	180	312
xvi. 19—20	181	313

INDEX TERTIUS.

EVANGELIUM LUCÆ.

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
i. 1— 4	1	1
i. 5—25	3	2
i. 6—38	4	3
i. 39—56	5	4
i. 57—80	7	5
ii. 1— 7	8	7
ii. 8—20	9	7
ii. 21	10	8
ii. 22—39	11	8
ii. 40—52	15	11
iii. 1—18	16	13
iii. 19—20	71	103
iii. 21—23	18	19
iii. 23—38	App.	319
iv. 1—13	18	19
iv. 14—31	28	29
iv. 31—44	30	33
v. 1—11	37	42
v. 12—16	39	45
v. 17—28	39	45
v. 29—39	40	49
vi. 1— 5	43	55
vi. 6—11	44	57
vi. 12—16	46	59
vi. 17—26	47	60
vi. 27—38	48	60
vi. 39—49	49	61
vii. 1—10	50	62
vii. 11—16	51	64
vii. 17—23	52	64
vii. 24—35	53	65
vii. 36—50	55	67
viii. 1— 3	55	67
viii. 4— 8	58	73
viii. 9—18	61	77
viii. 19—21	62	73
viii. 22—25	63	83
viii. 26—40	64	83
viii. 41—56	66	89
ix. 1— 5	69	97
ix. 6— 9	71	103
ix. 10—17	72	107
ix. 18—21	81	125
ix. 21—27	82	127
ix. 28—36	83	129
ix. 37—45	84	133
ix. 46—50	86	138
ix. 51—62	97	152
x. 1—16	98	152
x. 17—24	99	153

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
x. 25—37	100	154
x. 38—42	101	155
xi. 1—13	102	155
xi. 14—36	103	156
xi. 37—54	104	158
xii. 1—12	105	159
xii. 13—34	106	159
xii. 35—59	107	161
xiii. 1— 9	108	162
xiii. 10—21	109	163
xiii. 22—35	110	163
xiv. 1—14	111	164
xiv. 15—24	112	165
xiv. 25—35	113	166
xv. 1—32	114	166
xvi. 1—13	115	168
xvi. 14—31	116	169
xvii. 1—10	117	170
xvii. 11—19	118	171
xvii. 20—37	122	175
xviii. 1—14	123	176
xviii. 15—17	125	181
xviii. 18—27	126	181
xviii. 28—30	127	185
xviii. 31—34	128	187
xviii. 35—45	129	189
xix. 1	129	189
xix. 2—10	129	190
xix. 11—28	130	191
xix. 29—44	132	197
xix. 45—48	134	205
xx. 1— 8	135	207
xx. 9—19	136	211
xx. 20—26	138	215
xx. 27—40	139	215
xx. 41—47	140	221
xxi. 1— 4	142	224
xxi. 5—24	144	227
xxi. 25—36	145	231
xxi. 37—38	148	237
xxii. 1— 6	149	239
xxii. 7—14	150	241
xxii. 15—18	151	242
xxii. 19—20	155	249
xxii. 21—22	152	245
xxii. 23		
xxii. 24—38	154	247
xxii. 39	158	257
xxii. 40—46	159	259
xxii. 47—55	160	261
xxii. 55—71	163	271
xxiii. 1	163	271
xxiii. 2— 3	165	275
xxiii. 4—17	166	278
xxiii. 18—25	167	281
xxiii. 26—33	169	285
xxiii. 34—46	170	289
xxiii. 47—56	171	297
xxiv. 1—12	173	302
xxiv. 13—35	176	307
xxiv. 36—43	177	308
xxiv. 44—49	180	312
xxiv. 50—53	181	313

INDEX QUARTUS.

EVANGELIUM JOANNIS.

CAP. VERS.	SEC.	PAG.
i. 1—18	2	1
i. 19—28	19	21
i. 29—34	20	21
i. 33—51	21	22
ii. 1—12	22	23
ii. 13—25	23	23
iii. 1—21	24	24
iii. 22—36	25	25
iv. 1—42	26	26
iv. 43—54	27	28
v. 1—15	41	50
v. 16—47	42	51
vi. 1—13	72	107
vi. 14—21	73	111
vi. 22—24	73	113
vi. 25—72	74	114
vii. 1	84	113
vii. 2—13	89	142
vii. 14—36	90	143
vii. 37—53	91	144
viii. 1	91	144
viii. 2—11	92	145
viii. 12—20	93	146
viii. 21—59	94	146

CAP.	VERS.	SEC.	PAG.
ix.	1—41	95	148
x.	1—21	96	151
x.	22—42	119	171
xi.	1—44	120	172
xi.	45—54	121	175
xi.	55—56	131	193
xii.	1—11	131	193
xii.	12—18	132	197
xii.	19—36	133	202
xii.	37—50	143	224
xiii.	1	151	242
xiii.	2—20	151	242
xiii.	21—30	152	245
xiii.	31—38	153	246
xiv.	1—31	156	248
xv.	1—27	156	248
xvi.	1—33	156	248
xvii.	1—26	157	254
xviii.	1	158	257
xviii.	2—11	160	261
xviii.	12—24	161	266
xviii.	17—18	163	271
xviii.	25—27	163	271
xviii.	28—40	165	275
xix.	1—3	167	281
xix.	4—16	168	283
xix.	16—22	169	285
xix.	23—30	170	289
xix.	31—42	171	297
xx.	1—10	173	302
xx.	11—18	174	304
xx.	19—29	177	308
xx.	30—31	181	313
xxi.	1—14	178	310
xxi.	15—24	179	311
xxi.	25	181	313

INDEX QUINTUS.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAP.	VERS.	SEC.	PAG.
i.	1—14	182	313
i.	15—26	183	314
ii.	1—41	184	315
ii.	42—47	185	318

246.723
C678

44441

AUTHOR COLERIDGE, S. J., HENRICUS J.

TITLE Vita Vitae Nostrae
Meditantibus Proposita.

DATE DUE | BORROWER'S NAME

STORAGE - CBPL

44441